PRINCIPALELE NORME ORTOGRAFICE, ORTOEPICE ȘI MORFOLOGICE ALE LIMBII ROMÂNE

Normele limbii române literare actuale explică opțiunea pentru o anumită grafie, pronunțare sau flexiune a cuvintelor-titlu din *Dicționar*. Cele prezentate mai jos privesc mai ales situațiile în care pot exista **dubii;** pentru mai multă claritate, acestea sunt înfățișate adesea **contrastiv** (chiar cu riscul unor repetiții), deoarece cititorii pot consulta numai una dintre subdiviziunile acestei secțiuni.

Sunt discutate aici și aspecte care nu pot fi reflectate în formă lexicografică (nume proprii și unități lexicale complexe, formații mai mult sau mai puțin ocazionale, utilizări ale cuvintelor în context ș.a. — care, de aceea, **nu** se regăsesc în *Dicționar*) sau reguli care se pot, eventual, numai deduce din cazurile concrete înregistrate în dicționar. Spre deosebire de *Dicționar*, această prezentare are și caracter **corectiv,** atrăgându-se atenția și asupra unor forme considerate **greșite,** care trebuie **evitate.**

Aceste norme sunt **obligatorii — impunând** sau **interzicând** anumite forme — sau **facultative**.

Ortografia, în **sensul restrâns** în care este folosit termenul aici, privește **scrierea corectă** la nivelul **cuvântului** (sau al mai multor cuvinte care formează o unitate); **în sens larg,** ea include și scrierea corectă la nivelurile superioare cuvântului (punctuația), care nu poate face obiectul unui dicționar[1].

> **Nu** face obiectul unor norme **ortografice** propriu-zise scrierea unor **termeni** și a unor **abrevieri** și **simboluri** din domeniul **științific** și **tehnic** (de ex. a numelor unităților de măsură), reglementată prin **standarde** internaționale[2] (aceste probleme neprivind, propriu-zis, de multe ori, limba română) și interne[3] de specialitate, care sunt **obligatorii.**

---

[1] În cele ce urmează ne referim, prin *Îndreptar* și DOOM[1], la ediția a V-a a *Îndreptarului ortografic, ortoepic și de punctuație* și, respectiv, la ediția I a prezentului *Dicționar* (v. **Bibliografia selectivă**). Pentru regulile de punctuație v. *Îndreptar*, p. 49-91.

[2] *Le Système international d'unités (SI)*, 5e Édition, Bureau international des poids et mesures, Sèvres, 1985; traducere românească *Sistemul internațional de unități (SI)*. Ed. a III-a, Editura Academiei, București, 1989.

[3] STAS 10093/2/85 *Metrologie. Mărimi și unități de măsură. Terminologie*, STAS 737/3/90 *Sistemul internațional de unități (SI). Reguli pentru scrierea și utilizarea unităților SI* etc.

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

În anumite situații speciale se aplică unele convenții parțial diferite de regulile obișnuite (de ex., la completarea formularelor privind operațiuni bănești se cere scrierea numeralelor fără blancuri).

Scrierea limbii române utilizează **două sisteme** de **elemente grafice — literele** și **semnele ortografice** — și un set de **reguli de redare în scris a cuvintelor** și a **grupurilor de cuvinte,** precum și de **despărțire la capăt de rând.**

Scrierea altor limbi care folosesc tot alfabetul latin este guvernată de **reguli parțial diferite** (privind folosirea majusculelor la inițială de cuvânt, despărțirea la capăt de rând etc.), care nu trebuie transpuse în scrierea limbii române.

1. Semnele grafice

1.1. Literele

1.1.1. Alfabetul limbii române

Limba română modernă se scrie cu alfabetul latin.[4] Alfabetul actual al limbii române are 31 de litere. Toate literele sunt perechi: literă mare[5] — literă mică[6].

Pentru regulile de folosire a lor v. **3. Scrierea cu literă mică sau mare.** Prin litere (mari sau mici, urmate sau nu de punct ori de spațiu, sau prin combinații de litere) se redau și unele **abrevieri** și **simboluri**. Câteva litere mari au valoare de **cifre romane.**

Cinci litere reiau câte o literă de bază, de care se deosebesc prin prezența, deasupra sau dedesubt, a trei **semne diacritice**[7]: **căciula**[8] ˇ deasupra lui *a:* ă, **circumflexul** ˆ deasupra lui *a* și *i:* â și î, !**virgulița**[9] ¸ sub *s* și *t:* ș și ț. Semnele diacritice se notează în limba română și la literele mari[10], însă punctul suprapus nu se notează la *I* și *J* mari, iar în scrierea de mână, frecvent, nici la *j* mic.

Literele de tipar[11] sunt prezentate în tabelul care urmează, în ordinea alfabetică pentru limba română.

---

[4] Până în 1860, limba română s-a scris, de regulă, cu alfabetul chirilic și, în ultima perioadă, cu un alfabet de tranziție; în fosta URSS, ea s-a scris până în 1989 cu alfabetul rusesc modern, adaptat.

[5] Numită curent *majusculă* sau, mai rar, *capitală.*

[6] Numită și *minusculă* (termen mai rar folosit cu acest sens) sau, în domeniul tipografic, *de rând.*

[7] Și punctul suprapus de la *i* și *j* este un semn diacritic, dar el nu are rol distinctiv în limba română, unde *i* și *j* nu se opun literelor cu aceeași formă, dar fără punct.

[8] Circumflexul deschis în sus sau semnul scurtimii din transcrierea fonetică.

[9] !Și **nu** sedila, care se folosește sub *c* în alte limbi: ç. În programele de calculator, ş, spre deosebire de ţ, apare în mod greșit cu sedilă.

[10] Această regulă nu este respectată în unele abrevieri, care, din această cauză, se citesc cu unele deosebiri față de numele întreg (*CNCSIS* pentru *Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior).*

[11] Forma literelor de mână nu este fixată printr-o normă și de aceea nu este indicată în tabel. Ea este parțial diferită pentru diversele generații școlare, cu motivații pedagogice mai mult sau mai puțin justificate.

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

Tab. 1. Alfabetul limbii române

Nr. de ordine	Litere		Denumirea/ citirea literei[12]
	mari	mici	
1.	A	a	a
2.	Ă	ă	ă
3.	Â	â	î/î din a
4.	B	b	!be/bî
5.	C	c	!ce/cî
6.	D	d	!de/dî
7.	E	e	e
8.	F	f	!ef/fe/fî
9.	G	g	!ge/ghe/gî
10.	H	h	!haș/hî[13]
11.	I	i	i
12.	Î	î	!î/î din i
13.	J	j	!je/jî
14.	K	k	!ca/capa
15.	L	l	!el/le/lî
16.	M	m	!em/me/mî
17.	N	n	!en/ne/nî
18.	O	o	o
19.	P	p	!pe/pî
20.	Q	q	!kü[14]
21.	R	r	!er/re/rî
22.	S	s	!es/se/sî
23.	Ș	ș	!șe/șî
24.	T	t	!te/tî
25.	Ț	ț	!țe/țî

[12] Denumirile literelor nu coincid (cu excepția, în general, a vocalelor) cu valorile lor fonetice de bază. În citirea unor abrevieri și simboluri pentru mărimi matematice și fizice, unități de măsură, elemente chimice ș.a. se folosesc cu precădere lecturile (de inspirație străină) *ef, ge, haș, capa, el, em, en, er, es, zet* ale literelor *f, g, h, k, l, m, n, r, s, z*. Unele litere din anumite abrevieri se citesc după modelul limbii din care au fost împrumutate abrevierile: *CV* [sivi].

[13] !Denumirea *ha* este rar folosită.

[14] !Pronunțarea *chiu*, indicată în DOOM[1], este nerecomandabilă.

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

Nr. de ordine	Litere		Denumirea/ citirea literei
	mari	mici	
26.	U	u	u
27.	V	v	!ve/vî
28.	W	w	!dublu ve/dublu vî
29.	X	x	ics
30.	Y	y	[igrec]
31.	Z	z	!ze/zet[15]/zî

În scrierea limbii române se folosesc și **combinații de litere** cu valoarea unui sunet, pentru care v. **Tab. 2.**

Patru litere (*k, q, w, y*) se utilizează în împrumuturi, în nume proprii străine și în formații bazate pe ele, precum și în unele nume proprii românești de persoane, scrise după model străin.[16]

În scrierea unor nume proprii străine, a derivatelor de la ele și a unor împrumuturi neadaptate, unele semne au (și) alte valori sau se folosesc și alte semne diacritice, cu valori care pot diferi de la limbă la limbă[17]: *István, omertà; São Tomé; Ivić, röntgenoscopie, Dvořak, Košice* etc.

1.1.2. Valorile literelor și ale combinațiilor de litere

Potrivit principiului fonetic, în scrierea limbii române, fiecare literă notează un sunet-tip distinct.

a, ă, â, e, i, î, o, u și *y* sunt **litere-vocale** — care notează sunete vocale sau semivocale. Din cauza acestei duble valori a unora dintre literele vocale *(e, i, o, u, y)*, succesiunile de litere vocale în care intră ele pot fi interpretate ca **vocale în hiat** sau ca **diftongi** sau **triftongi.** Celelalte sunt **litere-consoane,** care notează sunete-consoane; *w* poate nota și o semivocală sau, rar, o vocală.

Corespondența literă — sunet nu este în toate cazurile biunivocă.

Pe de o parte, în cuvintele românești, numai 19 litere sunt **monovalente** (corespund câte unui singur sunet-tip): *a, ă, â, b, d, f, î, j, l, m, n, p, r, s, ș, t, ț, v* și *z.*

---

[15] Citit și [zed].

[16] De aceea aceste litere nu erau incluse, mai de mult, în alfabetul limbii române. Ele sunt folosite uneori și pentru a marca cuvinte sau sensuri prezentate ca străine (*nomenklatură* „pătura dominantă, prin funcțiile în partidul comunist, în U.R.S.S. și în celelalte țări foste socialiste", față de *nomenclatură* „terminologie etc."). *w* și *y* în poziție finală de cuvânt sunt încă simțite ca străine limbii române, de aceea la cuvintele cu aceste finale, articolul și desinențele se leagă prin cratimă (v. **1.2.4. Cratima**).

[17] Deoarece nu se pot da reguli generale — situațiile fiind mult prea numeroase și prea diferite —, scrierea acestor cuvinte — când nu se cunoaște limba de origine — trebuie învățată, iar pronunțarea lor este indicată în *Dicționar.*

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

Celelalte 12 litere (*c, e, g, h, i, k, q, o, u, w, x* și *y*) sunt **plurivalente** (adică au **mai multe valori** fonetice, în funcție de **poziția în cuvânt** sau în **silabă** — la început, în interior sau la sfârșit —, de **combinațiile** de litere în care apar, de caracterul **vechi** sau **neologic**[18] al cuvintelor și de **limba** lor **de origine**).

Pe de altă parte, același sunet sau grup de sunete ([č], [ğ], [g'], [i], [ĭ], [ĭe], [î], [k], [k'], [ks], [kŭ], [kv], [ŭ], [v]) poate fi redat în scris în limba română în mai multe feluri.

În Tab. 2 sunt prezentate principalele valori ale literelor și combinațiilor de litere[19] în limba română **literară actuală;** nu au fost notate nuanțele fără rol distinctiv, nici valorile unor litere (cu excepția lui *k, q, w, y*) sau combinații de litere în împrumuturi și în nume proprii străine pronunțate în limba română după modelul limbilor de origine.

V. și **2. Reguli de scriere și de pronunțare literară.**

Tab. 2. Valorile literelor și ale combinațiilor de litere

Litera/ combinația de litere	Pronunțarea	Condiții	Exemple
1. a	[a]		*apă*
2. ă	[ă]		*apă*
3. â	[î]	în interiorul cuvintelor, cu excepțiile de sub *î*	*lână*
4. b	[b]		*bob*
5. c	[k]	1. + C în afară de litera *h*	*clasă*
		2. + V în afară de *e, i*	*casă*
		3. la sfârșit de cuvânt	*ac*
	V. și ce, che, chi, ci		
6. ce	1. [če]	1.1. + C	*cec* [ček]
		1.2. + V în hiat	*licean* [liče-an]
		1.3. la sfârșit de cuvânt	*tace* [tače]
	2. [č]	+ *a* în aceeași silabă	*ceară* [čară]

[18] De ex., rostirea [ĭe] în loc de [e] în aceste cuvinte este incultă.

[19] Ele au importanță și pentru despățirea în silabe sau la capăt de rând, pentru care v. **5. Despărțirea în silabe și la capăt de rând.**

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

Litera/ combinația de litere	Pronunțarea	Condiții	Exemple
7. che	1. [k'e]	cu excepția de sub 2.	***chem*** [k'em]
	2. [k']	+ *a* în aceeași silabă	***cheamă*** [k'amă]
8. chi	1. [k'i]	cu excepțiile de sub 2.	***chin*** [k'in] ***ochi*** vb. [ok'i]
	2. [k']	2.1. + *a, o, u* în aceeași silabă	***chiar*** [k'ar] ***chior*** [k'or] ***chiul*** [k'ul]
		2.2. la sfârșit de cuvânt, în afară de cazul când *i* este accentuat	*ochi* s. [ok']
9. ci	1. [či]	1.1. + C	***cin*** [čin]
		1.2. + V în hiat	***cianură*** [či-anurăl]
		1.3. la sfârșit de cuvânt, dacă *i* este accentuat	*munci* vb. [munči]
	2. [č]	2.1. +*a, o, u* în aceeași silabă	***ciaconă*** [ča-conă] ***ciot*** [čot] ***ciur*** [čur]
		2.2. la sfârșit de cuvânt, când *i* nu este accentuat	*munci* s. pl. [munč]
		2.3. în unele compuse	*nicicând* [ničcând]
10. d	[d]		***dud***
11. e	1. [e]	1.1. după C în afară de 3., 5.	*mere* [mere]
		1.2. la început de cuvânt (în afară de 2.) și de silabă, mai ales în neologisme	*elev* [elev] *poezie* [poezie]
	2. [ĭe]	la început de cuvânt, în pronume personale și formele verbului *a fi*	*eu* [ĭeŭ] *ești* [ĭeșt^{i}] *eram* [ĭeram]

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

Litera/ combinația de litere	Pronunțarea	Condiții	Exemple
	3. [ĕ]	+ *a, o* după C	*deal* [dĕal] *pleosc* [plĕosk]
	4. [ĭ]	+ *a* la început de cuvânt și de silabă, în cuvinte vechi	*ea* [ĭa] *aceea* [ačĕ-ĭa]
	5. [Ø][20]	V. ce, che, ge, ghe	
12. f	[f]		*fir*
13. g	[g]	1. + C în afară de litera *h*	*gras* [gras]
		2. + V în afară de *e, i*	*gară* [gară]
		3. la sfârșit de cuvânt	*drag* [drag]
	V. și ge, ghe, ghi, gi		
14. ge	1. [ğe]	1.1. + C	*gem* [ğem]
		1.2. + V în hiat	*geanticlinal* [ğe-antiklinal]
		1.3. la sfârșit de cuvânt	*trage* [trağe]
	2. [ğ]	+ *a, o* în aceeași silabă	*geam* [ğam] *georgian* [ğor-ğan]
15. ghe	1. [g'e]	cu excepția de sub 2.	*ghem* [g'em]
	2. [g']	+ *a, o* în aceeași silabă	*gheară* [g'a-ră] *Gheorghe* [g'or-g'e]
16. ghi	1. [g'i]	+ C	*ghindă* [g'indă]
	2. [g']	2.1. + *a, o, u* în aceeași silabă	*ghiaur* [g'a-ur] *ghiol* [g'ol] *unghiul* [ung'ul]
		2.2. la sfârșit de cuvânt, când *i* nu este accentuat	*unghi* [ung']

[20] Folosită ca literă ajutătoare, cu valoare diacritică (îndeplinită în alte limbi de semne diacritice: *č, ğ*).

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

Litera/ combinația de litere	Pronunțarea	Condiții	Exemple
17. gi	1. [ği]	1.1. + C	*gin* [ğin]
		1.2. + V în hiat	*geologie* [ğeologi̯-e]
		1.3. la sfârșit de cuvânt, dacă *i* este accentuat	*îndrăgi* [îndrăği̯]
	2. [ğ]	2.1. + *a, o, u* în aceeași silabă	*giardia* [ğa̯r-dia] *giol* [ğol] *giulgiu* [ğu̯l-ğu]
		2.2. la sfârșit de cuvânt, când *i* nu este accentuat	*dragi* [drağ]
18. h	1. [h]	în afară de 2.	*hai* [haĭ]
	2. [ø]	V. che, chi, ghe, ghi; w	
19. i	1. [i]	1.1. după C, în afară de 2.-4.	*fir* [fir] *inimă* [i̯nimă]
		1.2. la sfârșit de cuvânt	
		1.2.1. când este accentuat	*auzi* [auzi̯]
		1.2.2. după C(C) + *l, r*	*acri* [a̯kri] *aștri* [a̯ștri]
		1.2.3. în unele neologisme, indiferent de accent	*bebi* [be̯bi] *kaki* [kaki̯] *swahili* [sŭahi̯li] *taxi* [taxi̯]
		1.3. la început de silabă	
		1.3.1. + C	*inimă* [i̯nimă]
		1.3.2. + V în hiat, în neologisme; nu există o regulă[21]	*ion* [i-o̯n] *Ion* [i-o̯n]

[21] Pronunțare specificată în *Dicționar*.

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

Litera/ combinația de litere	Pronunțarea	Condiții	Exemple
	2. [ĭ]	2.1. în diftongi ascendenți (+ *a, e, o, u*)	*iar* [ĭar] *ied* [ĭed] *iod* [ĭod] *iute* [ĭu̯te]
		2.2. în diftongi descendenți	*cai* [kaĭ] *tăi* [tăĭ] *întâi* [întɨ̂ĭ] *bei* [beĭ] *copii* [kopi̯ĭ] *îi* [ɨĭ] *oi* [oĭ] *cui* [kuĭ]
		2.3. în triftongi	*beai* [bĕaĭ] *i-ai, ia-i* [ĭaĭ] *iau* [ĭaŭ] *iei* [ĭeĭ] *leoaică* [le-ŏa̯ĭcă]
	3. [^{i}] (*i* „șoptit", asilabic sau afonizat)	3.1. după C(C)(C), la sfârșit de cuvânt	*pomi* [pom^{i}] *auzi* (ind. prez. 2 sg.) [au̯z^{i}] *flori* [flor^{i}] *lincși* [lincș^{i}] *miști* (ind. prez. 2 sg.) [mișt^{i}] *urși* [urș^{i}] *azvârli* (ind. prez. 2 sg.) [azvâr̯l^{i}]
		3.2. în *câteși-, fieși-, oareși-, ori-* + C	*câteșitrei* [kîteș^{i}tre̯ĭ] *fieșicare* [fieș^{i}ca̯re] *oareșicare* [u̯areș^{i}ka̯re] *ori(și)care* [or^{i}(și)ka̯re]
	4. [ø]	V. chi, ci, ghi, gi	
20. î	[î]	1. la inițială de cuvânt	*înger*
		2. la sfârșit de cuvânt	*urî*

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

Litera/ combinația de litere	Pronunțarea	Condiții	Exemple
		3. în interiorul compuselor în care al doilea element începe cu *î-*	*bineînțeles*
		4. în interiorul derivatelor cu prefixe de la cuvinte care încep cu *î-*	*neînțeles*
		5. în interiorul unor nume de persoane[22]	*Rîpeanu*
21. j	[j]		*jar*
22. k în împrumuturi și în nume proprii străine și românești scrise după model străin	1. [k]	1.1. + C	*kripton* [cripton] *Kretzulescu* [creț̦ulescu]
		1.2. + *a, o, u*	*kaliu* [caliu] *kosovar* [cosovar] *kurd* [curd]
		1.3. la sfârșit de cuvânt	*quark* [cŭarc]
	2. [k']	+ *e, i*	*ketchup* [chečap] *Kernbach* [chernbah] *kilogram* [chilogram] *Kiriac* [chiriac]
23. l	[l]		*lac*
24. m	[m]		*mim*
25. n	[n]		*nun*
26. o	1. [o]	1.1. după C în afară de 2.	*dor* [dor] *vino* [vino]
		1.2. la început de silabă în afară de 3.	*om* [om] *pionier* [pi-onier]
	2. [ŏ]	+ *a* după C	*să doară* [dŏară]
	3. [ŭ]	+ *a* la început de silabă	*oară* [ŭară] *respectuoasă* [respektuŭasă]
27. p	[p]		*pap* [pap]

[22] Mai ales nume de familie, scrise după tradiția familiei și dorința purtătorilor și, în epoca modernă, în conformitate cu actele de stare civilă.

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

Litera/ combinația de litere	Pronunțarea	Condiții	Exemple
28. q în împrumuturi și nume proprii străine	[k]	+ *a*	numai în *Qatar* [katar] și derivatele lui
	V. și qu		
29. qu în împrumuturi și nume proprii străine; nu există o regulă[23]	1. [kŭ]		*quasar* [kŭasar]
	2. [kv]	inclusiv + *e, i*	*quiproquo* [cviprocvo] *sequoia* [sekvoĭa]
	3. [k']	+ *e, i*	*quechua* [cheču̯a] *quipu* [chipu]
30. r	[r]		*rar*
31. s	[s]		*sas*
32. ș	[ș]		*șiș*
33. t	[t]		*tot*
34. ț	[ț]		*țuț*
35. u	1. [u]	1.1. după C	*dur* [dur]
		1.2. la început de silabă, în afară de 2.	*urs* [urs]
	2. [ŭ]	2.1. în diftongi ascendenți	*acuarelă* [akŭa-relă] *două* [do-ŭă]
		2.2. în diftongi descendenți	*au* [ău] *hău* [hău] *râu*[rîŭ] *meu* [meŭ] *viu* [viŭ] *nou* [noŭ]
		2.3. în triftongi	*beau* [bĕău] *iau* [ĭău]
	3. [ü]	în unele împrumuturi din franceză	*alură* [alură] *ecru* [ecrü] *tul* [tül]
	4. V. qu		
36. v	[v]		*veni*

[23] Pronunțare specificată în *Dicționar*.

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

Litera/ combinația de litere	Pronunțarea	Condiții	Exemple
37. w în împrumuturi și în nume proprii străine și românești scrise după model străin	1. [v][24] cu excepția unor anglicisme	înainte de V	*wattmetru* [vatmetru] *weber* [vebăr] *Wachmann* [vahman]
	2. [ŭ][25] în anglicisme	2.1. înainte de V	*western* [ŭestern]
		2.2. înainte de litera *h* + V	*white-spirit* [ŭaitspirit]
		2.3. la finală de cuvânt	*show* [șoŭ]
	3. [u][26] în câteva anglicisme	la inițială de cuvânt + *ee, (h)i*	!*weekend* [uĭkend] !*whisky* [uĭski] !*wigwam* [uĭgŭom]
38. x	1. [ks][27]	1.1. + C	*excursie* [ekskursie]
		1.2. la sfârșit de cuvânt	*lax* [laks]
		1.3. la început de cuvânt + V	*xilofon* [ksilofon]
		1.4. uneori, între V, fără a exista o regulă	*axă* [aksă]
	2. [gz][28]	uneori, între V, fără a exista o regulă	*examen* [egzamen]
39. y în împrumuturi și în nume proprii străine și românești scrise după model străin	1. [i]	1.1. la început de cuvânt + C	*ytriu* [itriu]
		1.2. la sfârșit de cuvânt, după C	*hobby* [hobi]
		1.3. în interiorul cuvântului	*Byck* [bic]
	2. [ĭ]	2.1. + V	*yac* [ĭak]
		2.2. la sfârșit de cuvânt, după V	*boy* [boĭ]
40. z	[z]		*zac*

[24] Pronunțare nespecificată în *Dicționar.*
[25] Pronunțare specificată în *Dicționar.*
[26] Deoarece diftongul [ŭi] nu există în limba română.
[27] Pronunțare nespecificată în *Dicționar.* Înainte de *i* alternează cu *cș: lax – lacși.* În unele cuvinte, [ks] se redă prin *cs: a catadicsi, cocs, a îmbâcsi, micsandră, a ticsi,* dar *dixit, coxă, mixare, tix.*
[28] Pronunțare specificată în *Dicționar.* Rostirea [ks] în loc de [gz] a lui *x* – practicată în special în învățământ, pentru a fixa la elevi deprinderea de scriere – este **greșită.**

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

În scrierea unor **împrumuturi** neadaptate sau parțial adaptate, a unor **nume proprii străine** și a unor **nume proprii românești** ortografiate după modelul altor limbi, unele litere și combinații de litere sunt folosite sau pronunțate după reguli ale altor limbi sau se întâlnesc combinații de litere neutilizate în limba română. Astfel, în afară de valorile din tabelul de mai sus, întâlnim, printre altele, și *che* [če] (*cherry* (angl.) [ceri]) sau [ș] (*chemin de fer* (fr.) [șmẽ dö fer]), *chi* [či] (*chilian* [čilian]), *ci* [si] (*ciné-vérité* (fr.) [sineverite]), *ge* [ghe] (*gestaltism* (germ.) [gheștaltism]), *gi* [ji] (*gigolo* (fr.) [jigolo]), *j* [i] (*Java* [iava], *Sarajevo* [Saraievo]) etc. Pentru aceste situații nu se pot da reguli; în cazul necunoașterii limbii de origine, pentru scrierea și pronunțarea unor astfel de cuvinte trebuie consultat *Dicționarul*.

V. și **2.5. Scrierea și pronunțarea numelor proprii străine.**

1.2. Semnele ortografice

Semnele ortografice **în sens strict**[29] sunt semne auxiliare folosite în scris, de regulă, la nivelul **cuvântului**[30] — în **interiorul** unor cuvinte, pe lângă **segmente** de cuvinte sau **între** cuvinte care formează o unitate —, precum și în unele abrevieri.

Între unele dintre aceste semne există, în anumite situații, **echivalență** (deci posibilități de **substituire**), fiind posibilă și **cumularea** lor.

Semnele folosite (și) ca semne ortografice sunt apostroful, bara oblică, *blancul, cratima, linia de pauză, punctul, virgula, prezentate în cele ce urmează în ordine alfabetică.

1.2.1. Apostroful [']

Este singurul semn **exclusiv** ortografic; este **rar** folosit în ortografia românească actuală[31].

În limba **literară**, apostroful[32]

- marchează, mai ales în stilul **publicistic**, în indicarea **anilor calendaristici**, **absența accidentală a primei** sau a **primelor două cifre**: *'918, '89;*

  În construcțiile cu prefixe de tipul *ante-'89, post-'89,* cratima precedă obligatoriu apostroful.

- se regăsește în unele **împrumuturi** din alte limbi (în care are alte funcții decât în română), cum sunt:

---

[29] Distincția semne *ortografice* — semne *de punctuație* este într-o anumită măsură artificială, nu numai pentru că scrierea corectă în sens larg include și punctuația, ci și deoarece cratima este un semn numai **preponderent** ortografic, bara oblică, *blancul, linia de pauză și punctul sunt mai ales semne de **punctuație**, iar virgula, deși semn de **punctuație**, privește într-o anumită măsură și ortografia în sens strict. Unele dintre acestea sunt folosite și în alte domenii, ca semne grafice cu diverse valori convenționale.

[30] Și, rareori, la nivelul propoziției sau al frazei.

[31] Înainte de reforma ortografică din 1953, apostroful avea mai multe funcții, dintre care unele au fost transferate cratimei.

[32] Care are forma unei virgule plasate după literă, la umărul acesteia.

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

- substantive comune **neadaptate** *(five o'clock);*
- **nume proprii străine** de persoană *(D'Annunzio, D'Artagnan, O'Neill);*
- **nume de firme străine** conținând „genitivul saxon" (*Mc Donald's*) — care s-a extins, în mod abuziv sau glumeț, și la unele nume românești de firme.

Apostroful **nu** se utilizează în scrierea formelor **literare** ale cuvintelor românești, ci notează realități **fonetice** din vorbirea **familiară, neglijentă, populară** sau **regională, în tempo rapid,** ori **deficiențe de rostire** ale unor vorbitori, apărând în utilizări contextuale ale cuvintelor (*săru' mâna* pentru *sărut mâna*).

De aceea, apostroful este folosit mai ales în stilul **beletristic** — în **proză** și în **teatru** pentru caracterizarea unor personaje prin **reproducerea vorbirii** lor, iar **în poezie** din motive de prozodie, permițând eliminarea unei silabe (*O, vin', al nopții mele domn, /De ce nu vii tu, vină ...* EMINESCU).

El notează **căderea accidentală**:

- **a unui sunet:**
  - **consoană** (*al'fel, cân'va, da', dom'*, pentru *altfel, cândva, dar, domn*) sau
  - **vocală** (*altădat', făr' de, lu' (Mihai), numa', pân' la, tocma', vin'* pentru *altădată, fără de, lui (Mihai), numai, până la, tocmai, vino/vină*) sau
- **a mai multor sunete** sau **silabe** (*dom'le, 'neața* pentru *domnule, (bună) dimineața*).

În ceea ce privește poziția, el poate apărea:

- la **începutul** unor cuvinte (*'nainte* pentru *înainte*);
- în **interiorul** unor cuvinte (*dom'le* pentru *domnule*) și mai ales
- la **sfârșitul** unor cuvinte (*domnu', scoal'* pentru *domnul, scoală*), inclusiv la nivelul **propoziției** (*las' pe mine* pentru *lasă pe mine*) sau al **frazei** (*las' că-i arăt eu, poa' să, tre' să* pentru *lasă că-i arăt eu, poate să, trebuie să*).

În **interiorul** cuvintelor, apostroful **nu** este **precedat, nici urmat** de **blanc;** la **început** de cuvânt este, bineînțeles, **precedat, dar nu urmat** de blanc, iar la **sfârșit** de cuvânt este, firesc, **urmat** de blanc — inclusiv în cuvinte **compuse** sau **locuțiuni** care se scriu în cuvinte **separate** (*făr' de, pân' să* pentru *fără de, până să*).

Când căderea unui sunet se produce în cazul unui cuvânt scris în mod obișnuit cu cratimă, se folosește numai **apostroful** (care înlocuiește și cratima): *înșir'te, mărgărite; mam'mare; sor'ta* pentru *înșiră-te, mama-mare, soră-ta.*

În urma acestei căderi pot apărea în **alăturare** nemijlocită două **sunete** care **nu formează o silabă,** apostroful marcând și **limita dintre silabe** (*Sal'tare, taică* pentru *Salutare ...*).

Când se produce căderea **vocalei** finale a unui cuvânt și **urmează un cuvânt care începe cu o vocală** se folosește **cratima,** nu apostroful: *D-ale carnavalului, făr-a spune, înșir-o, las-o, pân-acasă* < *De-ale carnavalului, fără a spune, înșiră + o, lasă + o, până acasă.*

Când locul **despărțirii la capăt de rând** ar coincide cu locul apostrofului din interiorul unui cuvânt, acea despărțire trebuie **evitată**.

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

1.2.2. Bara oblică[33] [/]

Folosită ca semn ortografic:

- în formule **distributive**[34] care cuprind numele unor **unități de măsură**; acestea pot fi:
  - **abreviate** *(km/h* citit *kilometri* ***pe*** sau ***la*** *oră)* ori
  - **neabreviate** *(kilometri/oră);*
- în abrevierile *c/val* și *m/n* pentru *contravaloare* și *motonavă.*

Nu este **precedată, nici urmată** de **blanc.**

1.2.3. *Blancul[35] [ ]

Constă în absența oricărui semn. Cuvintele se delimitează grafic prin blancuri potrivit statutului lexico-gramatical și sensului lor, funcția principală a blancului fiind aceea de semn de **delimitare și separare a cuvintelor** sau a **elementelor componente** ale unor cuvinte **compuse** *(Anul Nou, câte unu, douăzeci și unu, Evul Mediu, Unirea Principatelor),* ale **locuțiunilor** *(altă dată* „în altă împrejurare") și ale altor grupuri relativ stabile de cuvinte *(câte o dată).*

El marchează în scris o **realitate fonetică,** și anume **pauza** care separă în vorbire aceste elemente.

> **Absența** blancului (deci scrierea „legată") marchează unitatea cuvintelor. Ea caracterizează cuvintele simple, majoritatea **derivatelor** și cuvintele **compuse sudate, nedisociabile,** pentru care v. **4. Scrierea derivatelor, compuselor, locuțiunilor și grupurilor de cuvinte.**

Blancul are rol distinctiv, diferențiind secvențe identice ca sunete constitutive, dar care, despărțite prin blanc, reprezintă **un grup de cuvinte** (*nici un* conjuncție + numeral), în timp ce, scrise „legat", alcătuiesc un singur cuvânt (*!niciun* adjectiv pronominal).

El poate **compensa absența punctului între inițialele majuscule** ale unei **abrevieri:** *I D E B* pentru *Întreprinderea de Distribuție a Electricității;* actualmente se preferă însă în aceste cazuri **suprimarea** și a **blancurilor,** mai economică.

Blancul poate **preceda** sau **urma** ori **nu** celelalte semne ortografice. În uzanțele scrierii limbii române (de tipar, la calculator, la mașină), blancul **nu** precedă, în general, semnele de **punctuație,** dar le **urmează.**

---

[33] Are înălțimea unei litere mari; este și semn de punctuație și semn grafic.

[34] În care înlocuiește linia de fracție din matematică.

[35] Are lățimea medie a unei litere. Numit și *pauză, pauză albă, pauză grafică, spațiu, spațiu alb.* Este și semn de punctuație. Nu era recunoscut ca semn ortografic în DOOOM[1]; a fost inclus ca atare în *Dicționarul general de științe ale limbii,* Editura Științifică, București, 1997, *s. v. pauză.* Flora Șuteu, Elisabeta Șoșa, în *Îndreptar ortografic și morfologic,* Floarea Darurilor, Saeculum I.O., București, 1999, p. 272 (ed. I, 1993), îl consideră „marcă ortografică".

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

1.2.4. Cratima[36] [-]

Este semnul ortografic cu cele mai multe funcții. În unele cazuri are caracter **permanent** (*dă-l, de-a dreptul, las-o, s-a dus, ți-l dă,* **nu** *dă îl, de a dreptul, lasă o, se a dus, ți îl dă*), iar în altele — **accidental** (*de-abia* sau *de abia, n-am* sau *nu am*)[37].

Se folosește **între** cuvinte sau **în interiorul** unui **cuvânt** ori al unei **abrevieri,** având rolul de a **lega** sau, dimpotrivă, de a **despărți** elementele în cauză.

Astfel, cratima **leagă:**

- **cuvinte** pronunțate fără pauză;
- unele **interjecții** identice, **repetate** accidental;
- anumite **prefixe** de baza derivatului;
- **prefixele** *ne-* și *re-* și prepoziția *de* de baza **derivatelor,** respectiv a **compuselor** de la cuvinte care **încep** cu vocala *î-,* atunci când se produce **căderea** acesteia;
- componentele **compuselor cu un grad mediu de sudură,** ale unor **locuțiuni** și ale structurilor cu anumite substantive + **adjectiv posesiv;**
- **articolul** hotărât enclitic sau **desinența** de unele cuvinte **greu flexionabile;**
- **formantul** final al **numeralelor ordinale** și **fracționare** de numeralul cardinal corespunzător scris cu **cifre.**
- **componentele** ale unor **abrevieri.**

Ea **desparte:**

- silabele unui cuvânt **pronunțat sacadat;**
- segmentele unui cuvânt în cazul **despărțirii** acestuia **la capăt de rând.**

În toate cazurile cu excepția ultimului, cratima se folosește **indiferent de poziția cuvântului pe rând,** în timp ce în ultimul caz este **condiționată de poziția segmentului de cuvânt la sfârșit de rând** și se suprimă dacă acel segment nu mai ocupă această poziție.

Cratima **nu** este **precedată** sau **urmată** de **blanc.**

Uneori, una și aceeași cratimă poate cumula mai multe funcții, de exemplu, pe lângă marcarea calității de compus, poate nota și atașarea unui element gramatical sau/și producerea unor fenomene fonetice *(la sfântu-așteaptă, împușcă-n-lună, ucigă-l-crucea).*

Condițiile în care anumite elemente gramaticale se leagă de cuvântul de bază țin de domeniul **gramaticii,** cele în care anumite compuse sau derivate prezintă un grad mai mare sau mai mic de sudură și deci se scriu cu cratimă — de

---

[36] Plasată aproximativ la jumătatea înălțimii rândului, are lungimea medie a unei litere. Numită și *linie/linioară/liniuță de unire/despărțire,* înv. *trăsură de unire.* Este mai **scurtă** decât **linia de pauză și de dialog.** Este și semn de punctuație.

[37] În **lingvistică,** cratima servește la notarea convențională a unor elemente lipsite de independență, marcând, prin locul pe care îl ocupă, poziția acestora (inițială, medială sau finală) în cuvânt *(litera sau vocala î-, prefixul contra-; infixul -n-; articolul -ul, desinența -uri, formantul -lea, sufixul -ist; rădăcina floar-)* sau la punerea în evidență a silabelor *(vocale în hiat: a-er);* este utilizată și în analiza metrică *(Ne-n-țe-lesră-mâ-ne gân-dul ...).*

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

formarea cuvintelor, iar cele în care se produc anumite modificări fonetice — de domeniul **foneticii,** de aceea nu pot fi prezentate aici.

Utilizările cratimei se pot detalia după cum urmează. Astfel, cratima

1. redă pronunțarea „legată" (însoțită, uneori, și de anumite modificări fonetice) a unor cuvinte care pot avea sau nu și existență independentă, notând o realitate **fonetică permanentă** sau **accidentală.**

Ea poate marca pronunțarea fără pauză a **două, trei** sau, mai rar (mai ales în limba veche sau populară), **patru** ori chiar **cinci** cuvinte **alăturate** — cazuri în care se folosesc **una** *(s-a dus, a luat-o),* **două** *(dându-le-o,* pop. *jelui-m-aș,* înv. *întreba-se-vor),* **trei** *(ducă-se-pe-pustii,* înv. *face-li-se-va)* sau **patru** cratime: *(un) lasă-mă-să-te-las.*

Unul dintre aceste cuvinte poate fi **lung,** respectiv **semantic „plin",** iar **celălalt** sau **celelalte — scurt(e)**[38] *(dându-ni-le, ducându-l, ducându-se)* sau pot fi toate **scurte** *(ți-l dă)* ori toate **lungi** *(aducere-aminte, luare-aminte).*

Cuvintele neaccentuate pot fi **proclitice** sau **enclitice**: *l-a dat,* respectiv *dă-l.*

În unele cazuri, pronunțarea fără pauză poate să nu conducă la alte modificări **fonetice** (ci numai morfologice sau de topică) ale cuvintelor implicate *(pare-se* față de *se pare)* sau poate duce la **pronunțarea într-o singură silabă** a unor cuvinte care, în alte situații, formează silabe diferite: *am văzut-o* față de înv. *o am văzut.*

În altele, cratima poate semnala și producerea unor modificări fonetice suplimentare ale cuvintelor în cauză, și anume a **sinerezei** sau/și a **eliziunii.**

Sinereza poate fi **obligatorie** *(de-a dreptul* [dĕa], *le-a dat,* [lĕa], *mi-a spus* [mĭa], *mi-o dă* [mĭo], *ne-am dat* [nĕam]) sau **facultativă,** redând rostirea în **tempo rapid** *(de-abia* [dĕabĭa] față de *de abia* [de abĭa] în tempo lent).

Și eliziunea poate fi **obligatorie** *(dintr-un, într-un, printr-un < dintru/întru/printru + un; într-adevăr < întru + adevăr; m-a (văzut) < mă + a; v-a (văzut) < vă + a (văzut); s-a (zis) < se + a (zis))* sau **facultativă** *(c-a văzut/că a văzut; cu un copil/c-un copil, după o oră/dup-o oră, fără a vorbi/făr-a vorbi; n-aveam/nu aveam; n-a văzut/nu a văzut; n-o să vadă/nu o să vadă; până acolo/pân-acolo; s-o vadă/să o vadă).*

Există **dublete** sau **triplete omofone neomografe,** scrise **separat,** sau, când este vorba de cuvinte **compuse — cu cratimă sau „legat":** *într-una* prep. + num., dar *întruna* adv.; *l-a* pr. + vb. aux., dar *la* prep.; *ne-am* pr. + vb. aux., dar *neam* s. n.; *s-a* pr. + vb. aux., dar *sa* pr., adj. pr.; *v-a* pr. + vb. aux., dar *va* vb. aux.

Când căderea unui sunet se produce în interiorul unui cuvânt scris cu cratimă, se recomandă folosirea **numai** a **apostrofului** *(înșir'te, mărgărite,* **nu** *înșir'-te < înșiră-te).*

2. redă rostirea în **tempo rapid** a **derivatelor** cu **prefixele** *ne-* și *re-* de la teme care încep cu *îm-, în-* și, neliterar, a **compuselor** cu **prepoziția *de*** de la același tip de teme, notând **afereza** lui ***î-*** la începutul cuvintelor de bază *(ne-mpăcat, ne-ncetat, a re-mpărți, a re-ncălzi* față de rostirea în tempo lent *neîmpăcat, neîncetat, a reîmpărți, a reîncălzi; de-mpărțit, de-nmulțit* față de *deîmpărțit, deînmulțit).*

[38] Element(e) gramatical(e) monosilabic(e), neaccentuat(e) în frază.

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

Această posibilitate este exploatată în poezie, din rațiuni prozodice: *Ne-nțeles rămâne gândul/Ce-ți străbate cânturile* ... EMINESCU.

3. marchează limitele dintre silabele unor cuvinte rostite sacadat, cu valoare stilistică (*Ne-mer-ni-cu-le!*), **numărul** cratimelor fiind în funcție de lungimea cuvântului.

4. servește la atașarea anumitor **prefixe** sau **sufixe** *(ex-ministru, poe-esc)*, pentru care v. **4.1.1. Prefixe și derivate cu prefixe, 4.1.2. Sufixe și derivate cu sufixe.**

5. unește elementele unor cuvinte **compuse:** *!mai-mult-ca-perfect*, v. **4.2. Scrierea cuvintelor compuse.**

La scrierea substantivelor compuse **disociabile, cratima dispare** în cazul intercalării altor elemente: *prim-ministru*, dar *primul nostru ministru*.

6. unește componentele unor **locuțiuni:** *calea-valea*, v. **4.3. Scrierea locuțiunilor.**

7. unește componentele secvențelor **substantiv** denumind **grade de rudenie sau relații sociale + adjectiv posesiv** (fără sau cu **apocopă**): *mamă-ta/mă-ta, soră-ta/sor-ta, stăpână-sa, taică-su/ta-su*.

8. leagă **articolul** hotărât enclitic sau **desinența** de **cuvintele greu flexionabile,** în cazul:

- numelor **literelor** și **sunetelor:** *x-ul, x-uri;*
- substantivelor provenite din **numerale** cardinale notate cu **cifre:** *10-le* „nota 10", *11-le* „echipa de fotbal";
- **împrumuturilor și numelor de locuri** a căror **finală** prezintă **deosebiri între scriere și pronunțare:** *acquis-ul; !bleu-ul; Bruxelles-ul; !dandy-ul*, pl. art. *!dandy-i* (nu *dandi*, pl. art. *dandii*); *show-ul, show-uri;*

!Se recomandă atașarea **fără cratimă** a articolului sau a desinenței la împrumuturile — chiar nedaptate sub alte aspecte — terminate în litere din **alfabetul limbii române pronunțate ca în limba română:** *boardul, boarduri; clickul, clickuri; trendul, trenduri.*

- substantivelor provenite din **abrevieri** sau **sigle:** *pH-ul, RATB-ul.*

9. leagă formanții ***-lea, -a*** la **numeralele ordinale** și ***-ime*** la **numerale fracționare** de numeralele cardinale corespunzătoare scrise cu **cifre** (romane sau arabe): *al XI-lea, a 11-a, 16-imi;*

10. marchează **omiterea unei secvențe din interiorul cuvântului** în **abrevierile discontinui:** *ad-ție, d-ta, P-ța* pentru *administrație, dumneata, Piața.*

11. se păstrează în **abrevierile compuselor** scrise cu cratimă (*lt.-maj., N-V, S-E* pentru *locotenent-major, nord-vest, sud-est*).

12. poate **lega** unele **interjecții** identice, **repetate** accidental *(bla-bla-bla, cioc-cioc-cioc, fiu-fiu, ha-ha-ha, hai-hai, ham-ham, hor-hor, la-la-la, pâș-pâș, pis-pis-pis, pui-pui, tranca-tranca, țâr-țâr).*

Interjecțiile **repetate** se pot despărți și prin **virgulă** *(hai, hai; ham, ham).*

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

13. poate **lega** unele cuvinte care **se repetă identic** *(doar-doar, foarte-foarte, încet-încet, mai-mai, poate-poate, prea-prea)* sau cu unele **modificări** *(încet-încetișor, singur-singurel).*

1.2.5. Linia de pauză[39] [–]

Este utilizată ca semn ortografic numai în scrierea unor cuvinte **compuse complexe** (cu caracter mai mult sau mai puțin ocazional) care cuprind cel puțin un cuvânt **compus scris cu cratimă:** *americano-sud-coreean, nord-nord-vest, sud-est-nord-vest.*

În această situație **nu** este precedată sau urmată de blanc.

Când locul **despărțirii la capăt de rând** a unui compus scris cu linie de pauză coincide cu locul acesteia, linia de pauză ține și locul cratimei.

1.2.6. Punctul[40] [.]

Este folosit ca semn ortografic **după majoritatea abrevierilor,** și anume după cele care păstrează una sau mai multe litere din partea **inițială** a cuvântului abreviat, **nu și ultima** lui literă (*etc., ian., id., nr., v.* pentru *et caetera, ianuarie, idem, numărul, vezi*), inclusiv în abrevierile de la prenume (*I.* pentru *Ion*).

Prin tradiție, se admit însă și **excepții** *(dr.* pentru *doctor).*

Nu sunt urmate de **punct:**

- **abrevierile** care **păstrează finala** cuvântului abreviat: *cca, dl, dle, dna, d-ta* pentru *circa, domnul, domnule, doamna, dumneata;*
- **abrevierile** numelor **punctelor cardinale**: *E, N, V, S;*
- simbolurile majorității **unităților de măsură:** *cm, !gal, m, kg* pentru *centimetru, galon, metru, kilogram;*
- simbolurile unor termeni din domeniul **științific și tehnic**: matematică, fizică (*A* pentru *arie, N* pentru *număr natural*), chimie (simbolurile **elementelor chimice:** *C, Cl, Mg* pentru *carbon, clor, magneziu*), medicină *(!Rh).*

Nu se scriu cu punct între litere abrevierile care conțin fragmente de cuvinte: *TAROM* pentru *Transporturile Aeriene Române.*

Se **pot** scrie **cu sau fără punct** între literele componente abrevierile compuse din mai multe inițiale majuscule *(A.C.T.H./ACTH, C.E.C./CEC, O.N.U./ONU, P.F.L./PFL);* !actualmente se preferă scrierea fără puncte despărțitoare: *SUA, UNESCO.*

Unele abrevieri (împrumutate ca atare și care au dobândit statut de cuvinte) se scriu totdeauna fără punct: *HIV, SIDA.*

Scopul abrevierilor fiind acela de a face economie de spațiu, după abrevieri, punctul **nu** este **precedat de blanc,** iar în interiorul abrevierilor complexe **nu** este

---

[39] Plasată aproximativ la jumătatea înălțimii rândului. Numită și *pauză.* Este **mai lungă decât cratima.** Este și semn de punctuație.

[40] Este și semn de punctuație.

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

în general **precedat, nici urmat** de blanc (*a.c., ș.a.* pentru *anul curent, și alții/și altele* – dar *nr. crt.* pentru *numărul curent*).

În unele abrevieri complexe, punctul interior este urmat de cratimă când se abreviază un compus scris cu cratimă (*lt.-maj.* pentru *locotenent-major*).

Punctul se folosește și la notarea în cifre a datei *(01.01.2000)*; semne **echivalente**: bara, cratima.

1.2.7. Virgula [,]

Deși este semn de **punctuație,** virgula[41] **(neprecedată, dar,** bineînțeles, **urmată de blanc)** se folosește uneori cu o funcție asemănătoare cu a cratimei:

- în interiorul unor **locuțiuni** adverbiale cu structură simetrică: *cu chiu, cu vai; de bine, de rău* (v. și **4.3. Scrierea locuțiunilor**);
- între **interjecții identice** care se repetă *(boc, boc; cioc, cioc, cioc; hai, hai; ham, ham; mac, mac; miau, miau; nani, nani)* sau între interjecții cu **valoare apropiată** *(trosc, pleosc).*
- între **cuvinte** care **se repetă** – **identic** *(doar, doar)* – sau cu unele **modificări:** *încet, încetișor.*

Acestea se pot despărți și prin **cratimă** *(cioc-cioc-cioc; doar-doar; încet-încetișor)* sau, în cazul interjecțiilor, prin **semnul exclamării** *(boc! boc!; trosc! pleosc!).* **Succesiunile** de interjecții cu valori **diferite** se scriu în cuvinte **separate** *(ia hai).*

2. Reguli de scriere și de pronunțare literară

Regulile care urmează aduc precizări cu privire la aplicarea *Hotărârii* Academiei Române de reintroducere a literei *â,* precum la unele aspecte în legătură cu care se pot produce unele **greșeli** sau **ezitări** în scriere și/sau pronunțare din cauza nerecunoașterii **structurii** cuvintelor, a influenței unor **rostiri populare, dialectale** etc.

Asimilările care se produc în vorbire între sunete vecine nu sunt notate în scris (*subsuoară* [supsuŭară]). Pentru redarea grafică a cuvintelor și a grupurilor de cuvinte rostite fără pauză v. **1.2. Semnele ortografice** și **4. Scrierea derivatelor, compuselor, locuțiunilor și grupurilor de cuvinte.**

2.1. Vocale și semivocale

2.1.1. *â* și *î*

Conform *Hotărârii* Academiei Române din anul 1993, sunetul [î] este redat în două moduri, după criteriul poziției în cuvânt și după criteriul morfologic, pentru care v. Tab. 2.

[41] Plasată la nivelul inferior al rândului.

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

1. Astfel, se scrie *â* în **interiorul** cuvintelor, inclusiv[42] în forme ale **verbelor** de conjugarea a IV-a terminate la infinitiv în *-î* (*coborâi, coborâsem, coborând, coborât*) și în **derivate cu sufixe** de la cuvinte terminate în *-î* (*chiorâș, hotărâtor, târâtor*).

2. Numele de familie se pot scrie în interior cu *â* sau *î*, în funcție de tradiția familiei, de dorința purtătorilor și de actele de stare civilă, cf. același nume de familie scris *Râpeanu* și *Rîpeanu*.

Aplicarea *Hotărârii* este obligatorie în învățământ și în publicațiile oficiale din România, dar există în continuare persoane, publicații sau edituri care aplică regulile anterioare. *Hotărârea* nu a fost preluată oficial în Republica Moldova, de unde se difuzează în România și publicații scrise cu ortografia anterioară.

2.1.2. După *ș* și *j*: *a, e, i* sau *ea, ă, â*

După ***ș*** și ***j*** se scrie și se pronunță ***a, e, i*** sau, respectiv, ***ea, ă, â***, în funcție de **structura morfologică** a cuvântului, și anume:

1. în **rădăcina** cuvântului se scrie și se pronunță numai ***a, e, i*** (și nu ***ea, ă, â***): *așază, deșartă, înșală, mușama, șade, șapcă, șase; jale, jar, tânjală* („proțap", folosit mai ales în expresia *a se lăsa pe ~*); *așeza, înșela, șerpoaică, șes; jecmăni, jeli; mașină, șir; jilț, jir;*

2. în **desinențe, articol** și **sufixe** se scriu și se pronunță vocale din una din cele două serii, în funcție de **clasa morfologică** și respectându-se **identitatea** vocalei desinențelor, articolului sau sufixelor după celelalte consoane, și anume:

- substantivele și **adjectivele feminine** cu tema terminată în ***ș, j*** se scriu și se pronunță cu:

-ă (ca și în *mamă, bună*) la nominativ-acuzativ (*fruntașă, gureșă, tovarășă; plajă, tijă*) și la vocativ singular nearticulat (*tovarășă*, opus masculinului *tovarășe*);

-a (ca și în *mama, buna*) la nominativ-acuzativ singular articulat: *fruntașa, gureșa, tovarășa; plaja, tija;*

-e (ca și în *mame, bune*) la genitiv-dativ singular nearticulat și la plural: *fruntașe, gureșe, tovarășe; plaje, tije;*

- verbele de conjugarea I cu tema terminată în ***ș, j*** se scriu și se pronunță cu:

- a (ca și în *lucra, lucram, lucrat, lucrare*) la **infinitiv** și în formele și cuvintele provenite de la acesta (imperfect, participiu, imperativ negativ persoana a II-a singular, infinitiv lung substantivat): *înfățișa, înfățișam, înfățișat, înfățișare; angaja, angajam, angajat, angajare;*

-ează (ca și în *lucrează*) la **indicativ prezent persoana a III-a:** *înfățișează, angajează;*

De aceea, *înfățișează* și *așază* se scriu diferit.

- ă (ca și în *lucrăm, lucră*) la **indicativ prezent persoana I plural** și **perfect simplu persoana a III-a singular:** *înfățișăm, înfățișă; angajăm, angajă;*

-e/-eze (ca și în *să cânte, să lucreze*) la **conjunctiv prezent persoana a III-a:** *să îngrașe, să înfățișeze; să angajeze.*

---

[42] Spre deosebire de ortografia dinainte de 1953, la care s-a revenit în celelalte situații.

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

- **verbele de conjugarea a IV-a** cu tema terminată în *ș, j* se scriu și se pronunță cu:

- *i* (ca și în *citi, citim, citind, citit, citire*) la **infinitiv** și în formele și cuvintele provenite de la acesta (indicativ prezent persoana I plural, participiu, gerunziu, imperativ negativ persoana a II-a singular, infinitiv lung substantivat): *sfârși, sfârșim, sfârșind, sfârșit, sfârșire; îngriji, îngrijim, îngrijind, îngrijit, îngrijire;*

Astfel, la verbele cu tema terminată în *ș* sau *j*, gerunziul este diferit la majoritatea verbelor de conjugarea I *(furișând, angajând)* și respectiv a IV-a *(sfârșind, îngrijind).*

-ea/-ească (ca și în *citea, să citească*) la **indicativ imperfect,** respectiv **conjunctiv prezent persoana a III-a**: *sfârșea, îngrijea; să sfârșească, să îngrijească.*

- **sufixele** se scriu și se pronunță:

-ar (ca și în *lemnar*): *cenușar, coșar, gogoșar, birjar;*

-ământ (ca și în *legământ*): *îngrășământ;*

-ărească, -ărie dacă sunt legate de *-ar* (*cenușărească, gogoșărie, birjărie,* după *cenușar, gogoșar, birjar*) și *-ească, -erie* dacă sunt legate de *-er* (*lenjerească,* după *lenjerie)* sau independente;

-ător (ca și în *temător*): *înfricoșător;*

-eală (ca și în *îndrăzneală*): *greșeală, oblojeală, tânjeală* (rar) „tânjire";

Tânjeală se distinge astfel de *tânjală; înșală* se scrie cu *a* deoarece nu este substantiv, ci o formă verbală de la a *înșela.*

-ean (ca și în *brașovean*): *ieșean, clujean, someșean*[43];

-eață (ca și în *negreață*): *roșeață;*

-ească (ca și în *bărbătească*): *strămoșească, vitejească.*

2.1.3. *e* și *ie*

La **început de cuvânt și de silabă după vocală** se scrie *e* sau *ie*, în funcție, în general, de pronunțarea literară și de **etimologie,** și anume:

1. în majoritatea **neologismelor,** la început de cuvânt și de silabă după vocală se scrie *e* și se pronunță **[e]:** *ecran, elev, epocă, eră, examen; aed, aerodrom, alee, coexistență, poem; agreez, creez, efectuez;*

2. în **pronumele** personale și în formele verbului *a fi* se scrie *e,* dar se pronunță **[ĭe]**[44]**:** *eu, el, ei, ele, ești, este, e, eram, erai, era, erați, erau;*

3. se scrie *ie* și se pronunță **[ĭe]** în:

- cuvintele din **fondul vechi**: *ied, ieftin, iepure, ieși; baie, cheie, femeie, voie;*

- **verbele neologice** cu **rădăcina** terminată în *-i: atribuie, constituie; bruiez, deraiez;*

- **neologisme** cu *ie* în **etimon:** *hematopoieză, proiect.*

---

[43] Numele firmelor *Clujana, Someșana* erau scrise greșit.

[44] Rostirea hipercorectă [e] în loc de [ĭe] în aceste forme — practicată în special în învățământ, pentru a fixa la elevi deprinderea de scriere — este **greșită.**

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

2.1.4. *ea* și *ia*

1. La început de cuvânt și de silabă după vocală:

- se scrie și se pronunță ***ia*** când **alternează** cu ***ie*** (*iadă/ied, iarnă/ierni, baia/baie, băiat/băieți, femeia/femeie, tăia/taie, trebuia/trebuie, trăiască/trăiește, întemeiază/întemeieze, îndoială/îndoieli, vasluian/vasluieni*) sau cu ***i*** (*joia/joi, treia/trei*);
- se scrie ***ea***, dar se pronunță **[ĭa]** când **alternează** cu ***e***: *ea/el;* în neologisme, vorbitorii limbii literare pronunță *ea*, sub influența scrierii: *aleea/alee, creează/creez, efectuează/efectuez.*

2. După *t, d, s, z, ț, l, n* și *r* se scrie și se pronunță **totdeauna *ea***: *deal, leac, neam, vinerea, seară, teapă, țeapă, zeamă.*

În *aceștia* și *atâția,* după ***t*** și ***ț*** se scrie ***ia,*** care **alternează** cu *i* (*acești, atâți*).

3. Se scrie totdeauna ***cea, gea*** când fac parte din **aceeași** silabă: *ceapă* [c̆apă], *ceas, acea, a cincea, să lucească, tăcea; geacă, geam, fugea.*

cia, gia notează secvențe pronunțate în silabe **diferite** [ci-a], [gi-a]: *ci-anură, elegi-ac, Luci-a, Ligi-a.*

4. După *p, b, f, v* și *m* se scrie și se pronunță:

- ***ea*** când **alternează** cu ***e:*** *beată/beți, stropeală/stropeli, meargă/merge, bârfească/bârfește, veac/vecie;*
- ***ia*** când **alternează** cu ***ie*** *(biată/biet, piatră/pietre, amiază/amiezi, fiare/fier, viață/vieți)* sau când **nu** există forme alternante *(abia, fiară).*

Astfel, *beată* se deosebește de *biată.*

5. După ***ch, gh*** se scrie:

- ***ea*** când **alternează** cu ***e:*** *cheamă/chem, cheag/închega, blochează/blochez, gheață/ghețe, gheață/ghețuri, veghează/veghez;*
- ***ia*** când **nu** există forme alternante: *chiar, chiabur, ghiaur, maghiar.*

2.1.5. *eai, eau* și *iai, iau*

1. Se scrie și se pronunță ***iai, iau*** **la început de cuvânt** *(iau)* și **la început de silabă după vocală**: *îndoiai, îndoiau; suiai, suiau.*

2. După consoană se scrie și se pronunță după aceleași reguli ca la ***ea, ia***:

- ***eai, eau:*** *urecheai, urecheau, vegheai, vegheau, beau, șleau, vreau;*
- ***iau:*** *miau.*

2.1.6. *eo, io* și *eoa, ioa*

1. Se scrie totdeauna ***io, ioa*** după **[č], [ğ]** *(ciorchine, giol; cioară, gioarsă)* și **după** ***ch, gh*** [k'], [g'] când fac parte din **aceeași** silabă *(chior, chiosc, șchiop, ghiol, ghiotură; chioară, șchioapă, ghioagă).*

cheo, geo notează secvențe pronunțate în silabe **diferite** [che-o], [ğe-o]: *che-otoare, ge-ologie* (*eo* nu se pronunță însă în silabe diferite în *geor-gi-an, Geor-ge,* ca și în *Gheor-ghe*).

2. După alte consoane se scrie și se pronunță de obicei ***eo*** (*deodată, leorpăi, pleosc*) și ***eoa*** (*leoarcă*), dar ***io*** în *felești**oc**.*

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

2.1.7. *oa* și *ua*

1. La **început de cuvânt** se scrie totdeauna ***oa***: *oare, oameni, oaste.*

2. După consoană se scrie și se pronunță ***oa***: *coadă, doar, foarte, joacă, moară, poartă, soare.*

3. După vocală se scrie:

- ***oa*** când alternează cu ***o***: *cuvioasă/cuvios, găoace/găoci, respectuoasă/respectuos;*
- ***ua*** când nu alternează cu ***o*** (ci cu ***uă***): *a doua/două, piua/piuă, roua/rouă, steaua/*(reg.) *steauă, ziua/ziuă.*

2.1.8. Vocale în hiat

1. Se scrie ***-ie*** (la forma nearticulată), respectiv ***-ia*** (la forma articulată) – pronunțate în două silabe — în substantive feminine ca ***i-e*** *(bucuri-e, famili-e, istori-e, vi-e),* respectiv ***i-a:*** *bucuri-a, famili-a, istori-a, vi-a.*

2. În pronunțarea actuală se manifestă și tendința **reducerii hiatului,** prin pronunțarea ca **diftong** a unor vocale alăturate (*ziar* [zĭar]).

2.2. *Consoane*

2.2.1. Înainte de *p* și *b*: *m*

Înainte de ***p*** și ***b*** se scrie ***m*** **(nu *n*),** inclusiv în prefixe care înaintea altor consoane se scriu cu *n*: *ambulanță, amplasa, combate, complăcea, emblemă, emplastru, imbatabil, improviza, îmbolnăvi, împărat, umbla.*

Excepție: *Istanbul.*

2.2.2. *s* și *ș; x; z*

1. Se scrie și se pronunță ***ș*** în împrumuturi din germană (*ștrand),* dar ***s*** în împrumuturi din alte limbi: *spray, stat, stofă, strangula.*

2. Se scrie și se pronunță ***ex*** numai în formațiile în care acesta este **prefix** *(excava, excrescență),* dar ***es*** în cuvinte în care face parte din rădăcină: *escalada, escroc.*

3. În unele cuvinte, grupul de sunete **[ks]** este redat prin succesiunea de litere ***cs:*** *fucsie, rucsac* (dar *fux, ruxandră*); v. și n. 27.

4. ***ct*** și ***x*** **nu** trebuie confundate în *reflecție* „gândire" și *reflexie* „fenomen fizic".

5. Înaintea anumitor consoane (sonore și sonante) se scrie ***s*** sau ***z***, în funcție, în general, de pronunțarea literară:

- înaintea consoanelor surde ***p, t, c, ș, f*** și ***h*** se scrie și se pronunță ***s***: *despacheta, destăinui, tușșase, desfigura, deshuma;*
- înaintea consoanelor sonore ***b, d, g, j*** și ***v*** se scrie și se pronunță ***z***: *zbor, dezbate; zdup, brazdă; zgomot, izgoni; dezjuga, răzjudeca; zvânta, azvârli.*

Excepții: se scriu cu ***s*** unele **neologisme**:

- **derivate** (în limba română sau împrumutate) cu **prefixul *trans-***: *transborda, transdanubian, transgresiune, transversal;*
- **compuse** împrumutate: *aisberg, glasbeton, glasvand, jurisdicție;*
- alte cuvinte: *disident, disertație* (dar *a dizerta*), *premisă, sesiune;*
- **nume proprii:** *Desdemona;*

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

6. Înaintea consoanei sonore *z* se păstrează *s* în prefixele ***des-, răs-**: deszăpezi, răszice.*

7. Înaintea sonantei ***r*** se scrie și se pronunță *z: dezrobi.*

8. Se scrie *z* în unele împrumuturi pronunțate în limba literară actuală ca atare: *!chermeză* (ca *bazin* etc.).

9. Înaintea lui ***l, m, n*** sunt posibile ambele pronunțări, astfel că singurele reguli particulare privesc:

- prefixul ***dez-**: dezlega, dezminți, deznoda;*
- finalele ***-sm** (marasm, pleonasm, sarcasm* — inclusiv sufixul ***-ism**: simbolism*) și ***-smă*** în neologisme *(fantasmă, prismă)* și derivatele lor *(fantasmagoric, prismatic);*
- păstrarea consoanei finale a rădăcinii în cuvintele analizabile formate cu sufixul ***-nic**: casnic, josnic* (de la *casă, jos*), dar *groaznic, obraznic, paznic* (de la *groază, obraz, pază*);
- celelalte cuvinte se scriu, unele cu ***s** (slab, desluși, sminti, smântână, snoavă, trosni)*, altele cu *z (zloată, izlaz, zmeu, izmă, caznă, gleznă).*

10. ***cvasi-*** se scrie și se citește cu ***s** (cvasitotalitate, cvasiunanimi*[45]*)*, dar ***izo-*** cu *z (izofonă, izoglosă, izolexă)*, ca și *!concluziv* și *!coroziv*, la fel cu *concluzie* și *coroziune.*

2.3. *Litere duble*

2.3.1. Vocale duble

1. Vocalele duble notează două sunete identice și se pronunță de regulă amândouă, în silabe diferite: *contra|**a**miral; lice|**e**, para|**a**ldehidă, re|**e**xamina; fi|**i**nd, și|**i**nță* (dar *cunoștință, încunoștința*); *alco|**o**l, co|**o**pta.*

Se scriu și se pronunță cu o **singură** vocală *prerie, proroc.*

2. Vocale duble se întâlnesc și în unele **nume proprii străine** sau **românești scrise după model străin;** în unele dintre ele nu se pronunță decât o vocală: *Aachen, Aalto, Aaron, Nausicaa, Varlaam*, uneori diferită de *a*, după regulile limbii în cauză (*Aasen* [o̯sen]).

În unele împrumuturi sau nume proprii, vocalele duble pot avea alte valori decât în scrierea cuvintelor românești, în funcție de regulile ortografice ale limbii respective: *spleen* (angl.) [splin].

2.3.2. Consoane duble

1. Consoanele duble notează, de regulă, **două** sunete-consoane (care **se pronunță amândouă**), și anume:

- consoane **identice,** în:
  - cuvinte **compuse:** *ohmmetru, Sânnicolaul Mare*[46]*;*

[45] Dar tot mai frecvent [cvazi-].

[46] În DOOM[1], p. XV, era citat și *cel-lalt* (care nu exista în *Dicționarul* propriu-zis și era combătut în *Îndreptar*, p. 22), dar singura formă literară este *celălalt.*

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

- **derivate cu prefixe** de la cuvinte care încep cu aceeași consoană cu aceea în care se termină prefixul: *înnoda, înnopta; interregional; transsiberian; posttotalitar* (dar *îneca, înota*);

- consoane **diferite:** [k] și [č] notate cu aceeași literă, *c (accent, occipital, succes, vaccina).*

2. În unele **neologisme** și în **nume proprii** scrise după **model** străin și **derivate** de la acestea, consoana dublă poate nota, în conformitate cu regulile limbii respective, **un** singur sunet, care poate avea **aceeași** valoare ca și consoana simplă *(bourrée, fortissimo, kibbutz, loess, watt; Philippide, Rosetti)* sau o valoare **diferită:** *ll* [l'] *(caudillo), zz* [ț] *(mezzosoprană, Negruzzi).*

V. și **5. Despărțirea în silabe și la capăt de rând.**

2.4. Accentul

2.4.1. Accentul tonic

1. În limba română, accentul este **liber**. De aceea, el poate distinge cuvinte (*compănie* „unitate militară" — *companie* „tovărășie; societate"; *mozaic* s. — *mozaic* adj.) sau forme gramaticale (indicativ prezent persoana a III-a *cântă* — perfect simplu persoana a III-a singular *cântă*).

2. ***-a* final** este

- **accentuat** în unele forme verbale (infinitiv, imperfect persoana a III-a singular: *tremură*), în unele substantive feminine nearticulate terminate în *-a* sau *-ea (cafea, musacă)* și în unele adjective împrumutate: *grenă, lilă;*

- **neaccentuat** când este articol hotărât *(casa, musacaua)* și în unele împrumuturi *(tibia, widia)*, la care forma nearticulată și cea articulată se confundă (unele și-au creat (și) o nouă formă nearticulată: *!cariocă, !leva/levă, !nutrie);*

-i și ***-u*** final sunt **accentuați** în unele împrumuturi: substantive *(colibri, taxi; atu)* și adjective: *kaki.*

-o final este

- **neaccentuat** în majoritatea cuvintelor în care apare: *in-folio, radio;*

- **accentuat** în substantive și adjective mai recente: *antihalo, halo; bordo, indigo, maro.*

3. Sufixele monosilabice sunt de cele mai multe ori accentuate *(-al, -an, -ar, -aș, -âș, -el, -esc, -et, -giu, -ior, -ism, -ist, -iș, -iu, -lâc, -oi, -os, -șag, -șor, șug, -tor, -ui),* dar există și sufixe monosilabice neaccentuate *(-bil*[47]*, -nic).*

4. Substantivele provenite din **infinitive lungi** ale verbelor în **-ea** trebuie accentuate pe **sufix:** *prevedere.*

5. În funcție de **uzul literar actual,** normele actuale recomandă **o** singură accentuare la cuvinte precum *!adică, !aripă, !avarie*[48]*, caracter, călugăriță, doctoriță, duminică, fenomen, ianuarie, lozincă, miros, !regizor, sever, șervet, unic.*

La unele cuvinte mai vechi sau mai noi se **admit variante** accentuale **literare** libere (indicate în *Dicționar* în ordinea preferinței), cu unele deosebiri față de

[47] În *Îndeptar*[5], p. 23, se afirmă, greșit, contrariul.

[48] Variantă care s-a generalizat în dauna accentuării etimologice *avarie.*

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

DOOM[1]: *!acatist/acatist, anost/anost, !antic/antic, !gingaș/gingaș, !hatman/hatman, intim/intim, !jilav/jilav, !penurie/penurie, profesor/profesor, !trafic/trafic.*

Unele accentuări respinse de normă sunt **inculte** *(butelie)*, în timp ce altele sunt **tolerabile,** nereprezentând propriu-zis greșeli, ci variante livrești, mai apropiate de unul dintre etimoane, uneori cu încercarea de specializare semantică sau de domeniu *(caracter, fenomen)*, ori accentuări mai vechi *(călugăriță, doctoriță)* și/sau regionale *(bolnav, dușman).*

În poezie se admite și folosirea altor variante accentuale decât cele recomandate de normele actuale.

Se recomandă o singură accentuare la **forme verbale** ca:

- indicativul și conjunctivul prezent persoana I și a II-a plural și imperativ persoana a II-a plural — accentuate pe sufixul *-e* la conjugarea a II-a (tipul *tăceți*), respectiv pe temă la conjugarea a III-a (tipul *bateți*);
- formele verbului *a fi !suntem, !sunteți.*

6. Accentul rămâne în cea mai mare parte **stabil** în cursul **flexiunii** la marea majoritate a **numelor.**

El este însă **mobil** la:

- substantivele *noră*, g.-d. sg.; pl. *nurori; soră, surori;*
- la substantivele neutre terminate în ***-o*** intrate mai de mult în limbă (*radio, zero*), la care accentul se deplasează pe ***o*** la forma articulată hotărât (*radioul, zeroul*) și la plural (*radiouri, zerouri*).

La împrumuturile mai recente și la termenii de specialitate, accentul este **stabil:** *avocadoul.*

În **flexiunea verbală,** accentul este **mobil** (căzând pe temă sau pe desinență) chiar la același mod și timp: perfect simplu persoana I singular *adusei,* I plural *aduserăm.*

7. Cuvintele polisilabice pot avea, pe lângă accentul **principal** (forte), mai puternic, și un accent **secundar,** mai slab: *aerodinamic, anteroposterior, meglenoromân.*

8. Unele nume românești de familie aparent asemănătoare trebuie accentuate diferit, în conformitate cu originea și structura lor: *Vasiliu,* dar *Rotariu.*

9. Trebuie **evitată** tendința deplasării accentului spre **începutul** cuvântului.

2.4.2. Accentul grafic

1. În limba română, de regulă, **nu** se notează vocala accentuată.

2. Utilizarea accentului **ascuțit** [´] este **permisă** pentru a marca distincția dintre elemente omografe dar neomofone care diferă (și) prin poziția accentului, când nenotarea accentului ar putea duce la **confuzii** (uneori supărătoare), în cazul unor:

- cuvinte: *ácele* substantiv — *acéle* adjectiv pronominal; *comédie — comedíe; compánie — companíe; cópii — copíi; éra* [era] substantiv — *erá* [iera] verb; *nódul* s. articulat — *nodúl* s. nearticulat; *șí* adverb — *și* conjuncție, *véselă* adj. — *vesélă* s.;
- forme gramaticale: *încúie* prezent — *încuié* perfect simplu;
- variante accentuale (neliterare) ale unor cuvinte: *dușmán — dúșman, vúltur — vultúr.*

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

3. Se păstrează accentul grafic din limba de origine în:
- unele neologisme: *bourrée, pietà;*
- nume proprii străine: *Bâle, Molière, Valéry.*

În unele limbi, accentul grafic are altă valoare decât aceea de a marca accentul tonic și poate să nu coincidă cu locul acestuia: fr. *Gérard* [jerar], magh. *István* [iștvan].

4. La unele nume de locuri străine folosite în limba română nu se notează accentul (*Bogota* [bogota], *Panama* [panama], *Peru* [peru]), ceea ce poate duce la accentuări greșite.

2.5. Scrierea și pronunțarea numelor proprii străine

1. În scrierea și pronunțarea în limba română a numelor proprii — de persoane și de locuri — străine din limbi scrise numai sau și cu alfabetul **latin** se respectă grafia și pronunțarea din limbile respective: fr. *Bordeaux* [bordo], germ. *Haendel/Händel* [hendăl], magh. *Jókai* [iocoi], pol. *Mickiewicz* [miţk'evič], germ. *München* [münh'en], magh. *Petöfi* [petöfi], sp. *Quito* [kito], fr. *Racine* [rasin], engl. *Shakespeare* [șecspir], *Wall Street* [ŭălstrit], *Yale* [ieil], germ. *Zeiss* [ţaiș].

Pentru scrierea **cuvintelor ajutătoare** din componența **numelor de familie străine v. 3. Scrierea cu literă mică sau mare** și **1.2.4. Cratima.**

2. Pentru redarea cu litere latine a substantivelor proprii și a cuvintelor scrise cu **alte alfabete** (arab, chirilic, grecesc etc.) sau cu **alte tipuri de sisteme de scriere** (din chineză, japoneză ș.a.) există norme internaționale (dintre care unele au fost adoptate și ca standarde românești), precum și sisteme proprii ale țărilor respective: chin. *Beijing* [Beiğin] (scris și pronunțat în trecut și la noi *Pekin*), ar. *Marrakech* [Marakeș], jap. *Okinawa* ![Ochinava], rus. *Onega, Tolstoi.*

Numele statelor (și cuvintele din aceeași familie — *!belarus, !belarusă*) trebuie folosite în forma oficială recomandată de acestea[49]: *!Belarus, !Cambodgia, !Côte d'Ivoire, !Myanmar.*

3. Unele **nume de locuri** străine **cunoscute** de mai multă vreme la noi au, pe lângă formele cu grafia și pronunțarea **originare** — folosite în **lucrări de specialitate** (hărți, studii de limbă etc.) —, și forme **tradiționale curente,** intrate prin intermediul altor limbi și **adaptate** limbii române (!folosite inclusiv în indicații bibliografice): it. *Firenze* [Firențe]/*Florența,* engl. *London* [Landăn]/*Londra,* rus. *Moskva* [Mascva]/*Moscova,* it. *Napoli/Neapole,* fr. *Nice* [Nis]/*Nisa,* ceh. *Praha/Praga,* gr. *Thessaloniki/Salonic,* pol. *Warszawa* [Varșava]/*Varșovia,* germ. *Wien* [Vin]/*Viena.*

4. Unele nume proprii **latinești** și **vechi grecești** circulă, în uzul literar românesc, atât într-o formă **tradițională, adaptată,** cât și în forma **originară** (care se folosește în lucrări de specialitate sau, în cazul numelor de persoană latinești, când se reproduc cel puțin două dintre componentele lor): *August/Augustus, Quintilian/Quintilianus* [Cvintilian(us)], *Rodos/Rhodos.*

[49] Cf. Ministerul Afacerilor Externe, Direcția Protocol, *Lista corpului diplomatic,* București, 2001.

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

Normele actuale recomandă formele *!Damocles* – cf. și expresia consacrată *sabia lui Damocles* –, *Menalaos*, *!Oedip* [ödip]/*Oedipus*[ödipus] (cf. și redarea titlului tragediei antice *Oedip rege* și al operei lui George Enescu), *!Procust*.

În versuri se admite și folosirea altor forme decât cele recomandate de normele actuale: *Joe* pentru *Iupiter*, alături de care apare, mai frecvent, forma tradițională *Jupiter*, cu corespondentul său din mitologia greacă *Zeus*, pronunțat frecvent cu **hiat** [ze-us] în loc de forma pedantă, cu diftong, [zeŭs].

Pentru **flexiunea** unor astfel de nume se recomandă g.-d. de tipul *!lui/zeiței Artemis, Ceres, Dido, Palas Atena, Venus* – formele de tipul *Artemidei, Cererei, Didonei* (în afară de cazul când se folosește și nominativul *Didona*), *Paladei Atena, Venerei*, după modelul limbii de origine, fiind ieșite din uz.

Când sunt folosite atât ca substantive proprii, cât și ca substantive comune, unele dintre aceste cuvinte au forme sau/și grafii diferite *(acropolă, Acropole)*.

5. Derivatele de la nume proprii se scriu cu respectarea grafiei numelui de la care provin, cf. *haendelian/händelian*.

V. și **4. Scrierea derivatelor, compuselor, locuțiunilor și grupurilor de cuvinte.**

3. Scrierea cu literă mică sau mare

Scrierea cu literă **mică** sau **mare**[50] privește **inițiala cuvintelor,** iar în cazul **abrevierilor** și al **simbolurilor** – și celelalte poziții. Opțiunea pentru această caracteristică a literei depinde în special de:

- **poziția** elementului în text (în **interiorul** sau la **începutul** unei comunicări) și **punctuația** acestuia;
- **natura** elementului (substantive comune sau proprii, celelalte părți de vorbire, abrevieri, simboluri) – **indiferent de poziția** în text, litera mică sau mare fiind o **marcă** a caraterului de nume **comun,** respectiv **propriu,** mai ales în cazul cuvintelor care pot fi folosite cu ambele valori;
- **marcarea** anumitor **valori** sau obținerea unor **efecte stilistice** (**importanța, politețea** sau, dimpotrivă, **desconsiderarea**);
- **natura** textului (obișnuit sau oficial; laic sau religios; poezie; corespondență; etichete, plăcuțe indicatoare, afișe, capete de tabel etc.).

Pentru unele situații există **reguli obligatorii;** în altele, scrierea cu literă mică, respectiv mare este **facultativă,** scrierea **ocazională** a unor cuvinte contrar regulilor obișnuite **nefiind** totdeauna o greșeală.

Există **cuvinte** sau **poziții** în care se folosește **totdeauna** litera **mică,** respectiv **mare.** Probleme pun mai ales situațiile în care unul și același (tip de) cuvânt se scrie **fie** cu literă mică, **fie** cu literă mare: mai ales în unele cazuri de **treceri** între nume **comune** și nume **proprii** – care se produc în ambele sensuri, grafia

[50] Pentru alte denumiri v. **1.1.1. Alfabetul limbii române.**

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

depinzând de modul în care sunt tratate cuvintele în contextul respectiv —, distincția nu este totdeauna ușor de făcut. Regulile privesc în special situațiile în care pot exista ezitări; de aceea, ele sunt prezentate contrastiv, mai ales în funcție de condițiile folosirii cuvintelor în propoziții și de distincția substantiv comun — substantiv propriu, care nu este totdeauna ușor de făcut.

Scrierea cu literă mică sau mare a numelor **unităților de măsură** *(kilogram, weber)* și a **simbolurilor** lor *(kg, Wb)*, precum și a simbolurilor altor termeni de specialitate (*B* pentru *bor*) nu face obiectul reglementărilor propriu-zis ortografice, ci al celor din domeniile respective, care trebuie respectate.

Regulile de scriere cu literă mică sau mare diferă de la limbă la limbă, iar în scrierea limbii române, ele au variat în timp.

3.1. Scrierea cu literă mică

Se scriu, de regulă, cu litere **mici:**

- **substantivele comune** (și **asimilate** acestora), precum și toate **celelalte părți de vorbire** folosite **izolat** sau în **interiorul** propozițiilor și al frazelor;

- anumite **abrevieri** și **simboluri.**

Detaliind, se scriu cu litera **mică:**

1. substantivele comune și toate **celelalte părți de vorbire,** inclusiv **primul** cuvânt dintr-o **comunicare,** în următoarele situații:

- când acesta este un **cuvânt de declarație,** iar comunicarea din care face parte urmează unei comunicări în **vorbire directă:**

A adormit! zice cucoana. CARAGIALE

- după **puncte de suspensie,** când între comunicări există o legătură strânsă:

Se mișcă fata ... clipește din ochi ... CARAGIALE

Când între comunicări **nu** există o legătură strânsă, comunicarea următoare începe cu literă **mare.**

Se **poate** scrie cu literă **mică** și după celelalte **semne** de punctuație **finale,** atunci când comunicarea anterioară este prezentată ca **neîncheiată:**

Ce-i? popă? negustor? CARAGIALE

Fie-ți milă! e nevastă-ta, iart-o! CARAGIALE

- după **două puncte** (în afară de cazurile în care ele **precedă** vorbirea **directă** sau un **citat**):

Poarta țarinii era deschisă: intră pe ea. SADOVEANU

- când cuvântul face parte dintr-un **citat** în **ghilimele neprecedat de două puncte:**

Strecura printre dinții albi și mărunți câte un „ah!" care-i umplea pieptul. DELAVRANCEA

Când un citat între ghilimele este **precedat de două puncte,** el începe cu literă **mare.**

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

2. substantivele **comune** (chiar dacă provin din nume **proprii**) folosite **izolat** sau în **interiorul** unei comunicări, printre care cele care desemnează:

- tipuri omenești denumite după numele **propriu** al unor **personaje:** *un adonis, un apolo, un don juan, un harpagon, un mitică, un păcală;*

- obiecte denumite după **creatorul** lor (în sensul cel mai larg) sau după **locul** de proveniență: *un marghiloman; hațegana, o havană, olandă;*

Numele proprii folosite numai **ocazional** pentru a desemna obiecte se scriu cu literă **mare.**

- ființe **mitice** multiple (indiferent de mitologia din care provin): *!ciclop, elf, !gigant, iele, !muză, nimfă, !parcă, rusalcă, satir, !sirenă, !titan, trol;*

- funcții și **calități** (oricât de importante): *avocat, cancelar, deputat, domn* „domnitor", *general, han, ministru, pașă, prefect, premier, președinte, primar, prim-ministru, principe, rege, secretar de stat, senator, sultan, șah, voievod, vodă;*

Se scriu cu literă **mică** și numele **domeniilor** la care se referă funcțiile: *ministrul de externe, ministrul afacerilor externe al ...* , dar numele **oficiale complete** de funcții se scriu cu literă **mare.**

- sisteme economico-sociale *(capitalism, feudalism),* epoci **geologice** *(mezozoic),* perioade **istorice** relativ **slab individualizate** *(epoca modernă, paleolitic, perioada contemporană),* **războaie** care **nu** au nume unice *(războaiele balcanice, punice);*

!Denumirile epocilor istorice de importanță **majoră** se scriu cu literă **mare.**

- varietăți de plante și de **animale,** soiuri de **vin, produse alimentare** etc.: *aligote, angora, astrahan, bătească, buldog, cabernet, camembert, caniș, cornul-caprei* (varietate de ardei), *ionatan, merinos, spancă, țigaie, țurcană;*

Pe **etichete,** numele unor produse se scriu cu literă **mare.**

- substantivele cu sens **generic** care **nu** fac parte din numele propriu al entităților **geografice** și **administrativ-teritoriale** care le urmează: *aleea Nucșoara, balta Călărași, băile Govora, bulevardul Nicolae Bălcescu, calea Floreasca, comuna Tudor Vladimirescu, fluviul Dunărea, insula Sfânta Elena, intrarea Popa Nan, județul Bistrița-Năsăud, lacul Gâlcescu, munții Carpați, orașul Dr. Petru Groza, parcul Herăstrău, pasul Bran, peninsula Florida, piața 1 Mai, republica Ucraina, râul Olt, strada Cuțitul de Argint, strada Pictor Luchian, șoseaua Mihai Bravul, vârful Ciucaș;*

Pe **tăblițele** indicatoare, în indicarea **adresei,** pe **hărți** etc., aceste substantive se scriu cu literă **mare.**

- punctele cardinale (în afară de cazurile când desemnează o **regiune** sau când fac parte din nume de **locuri**): *est;*

3. toate **celelalte părți de vorbire** din **interiorul** unei comunicări, inclusiv:

- adjectivele din sintagme care denumesc **varietăți de plante** și de **animale:** *măr crețesc, cireșe pietroase;*

Asemenea adjective se scriu însă cu literă **mare** când desemnează o **rasă** (și, dacă ar fi scrise cu literă mică, ar putea fi interpretate drept **calificative** oarecare).

- pronumele de politețe: *dumneata, dumneavoastră;*

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

În **corespondență,** pronumele de politețe **maximă** se scrie cu literă **mare.**

- cuvintele **ajutătoare** din componența unor nume proprii, și anume:

- articolul sau **particulele** din unele **nume de persoane** românești sau străine: *Ludovic **al** XIV-lea, Ad **al**-Rahman, Ștefan **cel** Mare, Leonardo **da** Vinci, Charles **de** Gaulle, Andrea **del** Sarto, Joachim **du** Bellay, Abd **el**-Kader, Jeanne **la** Papesse, Ludwig **van** Beethoven, Friedrich **von** Schiller;*

- articolele, prepozițiile, conjuncțiile din nume de **aștri** *(Scroafa-cu-Purcei),* de entități **geografice** și **administrativ-teritoriale** *(America **de** Nord, Oceanul Înghețat **de** Nord, Regatul Unit **al** Marii Britanii **și al** Irlandei **de** Nord, Statele Unite **ale** Americii),* **instituții** *(Consiliul **de** Miniștri **al** ..., Adunarea Națională **a** Republicii Franceze),* **sărbători** *(Ziua Internațională **a** Femeii);*

!În **propoziție,** elementele inițiale *(cel de-)**al**, (cea de-)**a*** din **numărul** de ordine al unor **manifestări** periodice se scriu cu literă **mică**: *Participanții la !(cel de-)**al** X-lea Congres ...*

4. uneori, în **poezia modernă, primul cuvânt** al fiecărui **vers;**

În poezia de tip **clasic,** primul cuvânt al fiecărui vers se scrie cu literă **mare.**

5. abrevierile cuvintelor scrise cu literă mică: ***a.c.** = anul curent, **acad.** = academician, **-ă**, **art.** = articol, **d-ta** = dumneata, **l** = lățime, **lt.** = locotenent, **m** = metru* (pentru abrevierile scrise cu litere mici și mari v. **3.2. Scrierea cu literă mare**).

6. !Se **pot** scrie, **ocazional,** cu literă **mică,** unele cuvinte care, în mod obișnuit, se scriu cu literă mare, pentru a realiza un anumit **efect** stilistic (*ceaușescu, **pcr***) sau grafic (***univers enciclopedic*** pe unele publicații ale editurii în cauză).

Nu ni se mai pare necesară în momentul de față reluarea regulilor, încetățenite de multă vreme în limba română, potrivit cărora se scriu cu literă **mică** substantivele comune care denumesc **popoare, zilele** săptămânii și **lunile** anului și **disciplinele** de învățământ (care în unele limbi se scriu cu literă mare).

3.2. Scrierea cu literă mare

Fiind **limitată** la anumite situații, scrierea cu literă **mare** a cuvintelor **izolate** sau **în propoziții** are ca efect **punerea** lor **în evidență.**

Situațiile în care în limba română se scrie cu literă **mare** sunt mai numeroase decât în unele limbi (de exemplu, față de scrierea numelor de instituții în franceză), dar mai restrictive decât în altele (față de scrierea în engleză a cuvintelor unui titlu, sau, în germană, a tuturor substantivelor, de exemplu).

Se scriu, de regulă, cu literă **mare la inițială:**

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

- **primul cuvânt** (chiar dacă este substantiv **comun** sau orice **altă** parte de vorbire) dintr-o **comunicare** — fie că aceasta **este** sau **nu propoziție** (**notă** de subsol, inclusiv când începe cu abrevieri folosite în indicațiile bibliografice; **titlu** de **coloană** dintr-un **tabel** etc.);

- **numele proprii** (și **asimilate** acestora) folosite **izolat** sau **în propoziții** și fraze; în cazul numelor proprii **compuse,** scrierea cu literă mare poate privi **toate** componentele sau numai **primul;**

- anumite **abrevieri;**

- **locuțiunile pronominale de politețe;**

- **primul cuvânt** al fiecărui **vers** în poezia **de tip clasic.**

În poezia **modernă,** uneori, primul cuvânt al fiecărui vers este scris cu literă **mică.**

Detaliind, se scriu cu litere **mari:**

1. **primul** cuvânt dintr-o **comunicare**:

- când este **izolată** sau **prima** comunicare dintr-un text:

Stau câteodată și-mi aduc aminte [...] CREANGĂ

- când **urmează** după o alta, și anume:

- **totdeauna** când comunicarea **precedentă** se încheie cu **punct final:**

Săniile porniră iar încet. Frigul creștea odată cu lumina. SADOVEANU

- **de regulă,** când comunicarea **precedentă** se încheie cu unul din **celelalte semne de punctuație finale:**

- **semnul întrebării:**

Ce să facă? La mușteriu cu cioburi de sticlă nu putea merge. CARAGIALE

- **semnul exclamării:**

Patria mă cheamă! Nu mai pot sta un moment! CARAGIALE

- **puncte de suspensie,** când între comunicări **nu** este o legătură **strânsă:**

Aici nu-i nevoie de baba Anița ... Noroc să deie Dumnezeu! SADOVEANU

Când între comunicări este o legătură **strânsă,** după aceste semne de punctuație se **poate** scrie și cu literă **mică.**

- la începutul unei comunicări în **vorbire directă** precedată de **două puncte** (și de linie de dialog sau de ghilimele):

Dl. Goe este foarte impacient și, cu ton de comandă, zice încruntat:

– Mam-mare, de ce nu mai vine? CARAGIALE

- la începutul unui **citat** precedat de **două puncte** (și încadrat, de regulă, între **ghilimele**):

Astfel se-ncheia proclamația ..., cu acest frumos motto: „Evenimentele mari fac totdeauna să tacă micile pasiuni!" CARAGIALE

Un citat **neprecedat** de două puncte începe cu literă **mică.**

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

- în **corespondență, cereri** etc., cuvântul cu care **începe prima** comunicare **după formula de adresare** urmată de **virgulă:**

Domnule Director,
Subsemnatul, ..., vă rog să binevoiți ...

Domnule Director,
Vă rog să binevoiți ...

2. toate componentele (cu excepția, de regulă, a cuvintelor ajutătoare) numelor **proprii** (inclusiv ale unor **unități lexicale complexe** folosite ca nume proprii) care desemnează:

- **persoane** (prenume, patronime, nume de familie, supranume, pseudonime — inclusiv componentele lor provenite din nume de funcții, ranguri etc.): *Ali-Pașa, Avădanei, Costapetru, Delavrancea, Elvira Popescu, Grigore Vasiliu-Birlic, Hagichirea, Hagi-Tudose, Lev Nicolaievici Tolstoi, Mihai-Vodă, Moșandrei, Nababul, Păstorel, Rousseau Vameșul, Ștefan cel Mare, Vlad Tepeș.* În **unele nume de familie** străine se scriu cu literă **mare** si **articolul** sau **particulele** din componența lor: *Gabriele D'Annunzio, Vittorio De Sica, Luca Della Robbia, Du Cange, Ibn Saud, Jean de La Fontaine, Le Corbusier, J.-L. Mac Adam, Eugene O'Neill, Vincent Van Gogh;*

Substantivele care denumesc **funcții, ranguri** etc. și **nu** fac parte din numele propriu, precum și cuvintele **ajutătoare** din componența altor nume de persoană se scriu cu literă **mică.**

- **personaje** religioase, mitologice, folclorice, literare: *Alah, Atotputernicul, Barbă-Albastră, Cenușăreasa, Don Juan, Dumnezeu, Făt-Frumos, Greuceanul, Harpagon, Isus Hristos, Mântuitorul, Mama-Pădurii, Păcală, Ra, Scaraoțchi, Sfarmă-Piatră, Sfânta Fecioară, Sfânta Maria, Sfânta Treime, Sfântul Constantin, Sfântul Duh, Tatăl* „Dumnezeu", *Venus, Zeus;*

Se scriu cu litere **mari** și alte **realități cu caracter religios,** ca *Sfânta Scriptură, Sfântul Mormânt, Sfântul Munte,* iar în textele **bisericești** și alte substantive *(Atotțiitorul, Domnul nostru Isus Hristos, Părinte),* precum și **pronumele** și adjectivele pronominale **referitoare la Dumnezeu** sau la **Isus Hristos** *(ne rugăm Ție, Doamne; mare mila Ta).*

Substantivele **comune** provenite din nume proprii care denumesc **tipuri** omenești și cele care desemnează !personaje mitologice multiple se scriu cu literă **mică.**

- **animale**: *Azor, Bubico, Duman, Grivei, Joiana, Murgu, Plăvan, Zefir;*

- entități **geografice** sau **administrativ-teritoriale:** *Africa Centrală, America de Nord, Băile Herculane, Bolintin-Deal* (localitate), *Craiova, Franța, Govora-Băi, Himalaia, Marea Britanie, Orientul Mijlociu, Popești-Leordeni, Susai, Țara Românească* „Muntenia", inclusiv numele **punctelor cardinale** care constituie **al doilea element** al unui **toponim compus** (*București-Nord* (gară), *Devcea-Vest* (localitate), *Europa Centrală, Europa de Est, Polul Sud*), precum și **prepozițiile, numeralele** ș.a. aflate **pe primul loc:** *După Deal* (sat), *Între Gârle* (stradă), *La Om* (vârf de munte), *Trei Brazi* (cabană);

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

Termenii generici care **nu** sunt incluși în denumirea geografică propriu-zisă se scriu cu literă **mică,** la fel, de regulă, sintagma *țările române,* care nu a fost niciodată numele propriu al unei unități.

- **aștri** și **constelații**: *Cornul-Caprei, Marte, Saturn, Ursa-Mare,* inclusiv *Luna, Pământul, Soarele* în terminologia astronomică;

- **marile epoci istorice** (!chiar dacă **nu** reprezintă evenimente) și **evenimentele istorice majore** *(!Antichitatea, !Evul Mediu, Renașterea; Comuna (din Paris), Reconquista, Reforma, Risorgimento, Unirea Principatelor),* inclusiv **războaiele** de **anvergură** *(Primul Război Mondial, al Doilea Război Mondial)* sau care au un nume **unic** *(Războiul celor Două Roze, Războiul de Independență, Războiul de Secesiune, Războiul de Treizeci de Ani, Războiul de 100 de Ani),* precum și **manifestări** științifice, culturale, artistice, politice *(Conferința Națională a Partidului X);*

Denumirile **epocilor geologice** și **istorice mai slab individualizate,** precum și ale războaielor care nu au nume proprii se scriu cu literă **mică.**

- **sărbători** laice (naționale și internaționale) sau religioase (indiferent de cult): *Anul Nou, Crăciun(ul), 1 Decembrie, Duminica Tomei, Înălțarea, Întâi Mai, Înviere(a), Paște(le), !Patruzeci de Sfinți, Purim, Ramadan, Schimbarea la Față;*

- **instituții** *(Administrația Prezidențială, Avocatul Poporului, Camera Deputaților, Cancelaria Primului-Ministru, Editura Univers Enciclopedic, Facultatea de Litere, Guvernul României, Institutul de Lingvistică, Ministerul Afacerilor Externe, Organizația Națiunilor Unite, Parlamentul României, Sfântul Scaun* „Vaticanul", *Teatrul Național, Uniunea Artiștilor Plastici,* inclusiv când sunt folosite !eliptic: *admiterea la Politehnică; student la Litere; secretar de stat la Externe,* **clădiri** publice și **monumente** *(Arcul de Triumf, Casa Academiei, Palatul Parlamentului),* **săli** *(Rapsodia),* **mijloace de transport** *(Orient Expres, Titanicul);*

Se scriu cu litere **mici** denumirile **neoficiale** ale instituțiilor *(guvernul român, guvernele statelor membre ale UE)* și numele **domeniilor** la care se referă o **funcție** *(ministru de externe),* însă în documentele oficiale, numele **complete** de funcții se scriu cu litere mari: *Contrasemnează: Ministrul Afacerilor Externe ....*

- **ordine de stat românești** sau **străine:** *Legiunea de Onoare, Ordinul Național „Serviciul Credincios", Ordinul Național „Pentru Merit";*

Numele unor **medalii** sau **premii,** precum și **titlurile** științifice și onorifice se scriu cu literă **mică:** *doctor honoris causa, doctor în filologie, membru de onoare al Academiei Române.*

- **soiuri** de plante și **rase** de animale: *Aurora* (soi de floarea-soarelui), *Bazna* (rasă de porci), *Leghorn* (rasă de găini), *Marele Alb* (rasă de porci), *Napoleon* (soiuri de cireșe, mere, pere, struguri), inclusiv numele de rase provenite dintr-un **adjectiv** (când acesta, scris cu literă mică, ar putea fi interpretat ca un calificativ oarecare): *vacă Dobrogeană.*

Se scriu cu literă **mică** numele **varietăților** de plante și de animale exprimate prin **adjective** sau prin **substantive comune.**

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

- **punctele cardinale,** când au valoare de **nume propriu,** desemnând o **regiune:** *importat din Apus/Vest, din Orient, în Apusul Europei, în Orientul Apropiat);*

Când nu au această valoare, numele punctelor cardinale se scriu cu literă **mică.**

- **obiecte** desemnate **ocazional** prin numele **creatorului** lor: *trei Grigorești* „tablouri de Grigorescu", *un Stradivarius* „vioară construită de Stradivarius".

Substantivele **comune** provenite din nume proprii se scriu cu literă **mică.**

- !**toate** componentele **locuțiunilor pronominale de politețe:** *Alteța Sa Regală, Domnia Sa, Excelența Voastră, Înălțimea Voastră, Majestățile Lor Imperiale, Sfinția Sa.*

3. numai **primul** element din numele **proprii compuse** sau numele unic care reprezintă:

- !denumirile **organismelor** de conducere și ale **compartimentelor** din instituții: *Adunarea generală a Academiei Române, Catedra de limba română, Comisia de cultivare a limbii a Academiei Române, Compartimentul/Sectorul de limbi romanice, Consiliul științific, Direcția, Secretariatul, Secția de filologie și literatură a Academiei Române, Serviciul de contabilitate;*

- **titluri** de **publicații** periodice, **opere** literare, științifice (și de părți ale lor — capitole etc.), artistice etc., **emisiuni** radio-TV, **documente** de importanță internațională sau națională, nume ale unor **medalii** sau **premii:** *„A 150-a aniversare a nașterii lui Mihai Eminescu"* (medalie), *Adevărul literar și artistic* (ziar), *Amintiri din copilărie, Biblia, Capitalul, Constituția, Coranul, Declarația universală a drepturilor omului, Floarea darurilor, Gramatica limbii române, Istoria românilor sub Mihai-Vodă Viteazul, Legea partidelor politice, Limba română* (revistă), *O scrisoare pierdută, Premiul pentru cea mai bună piesă a anului, Primăvara* (pictură), *Proclamația de la Islaz, Psaltirea scheiană, Regulamentul organic, România literară, Rondul de noapte* (emisiune TV), *Simfonia fantastică, Tatăl nostru;*

- **mărci** de produse: *Izvorul minunilor* (apă minerală);

- **nume științifice latinești** de **specii animale** și **vegetale:** *Bacterium aceti, Gorilla beringuei, Hygrophorus puniceus, Mustela nivalis, Sequoia gigantea;* al doilea element se scrie cu literă mare numai dacă este un nume **propriu:** *Inocybe Patouillardi;*

4. Abrevierile se scriu:

- **integral** cu litere **mari** când sunt alcătuite din **inițialele**:

- cuvintelor componente ale unor **nume proprii compuse** scrise cu literă **mare** la inițială: ***GMT*** *= Greenwich Mean Time,* ***MS*** *= Maiestatea Sa,* ***O.U.*** *= Ordonanță de Urgență,* ***P.S.S.*** *= Preasfinția Sa,* ***S.N.C.F.R./SNCFR*** *= Societatea Națională a Căilor Ferate Române;*

- numelor unor **noțiuni de specialitate** *(**A** = arie, amper; **B** = bor, **C** = (grade) Celsius, **L** = lungime, **MΩ** = megaohm, **VSH** = viteza de sedimentare a hematiilor)* și ale **punctelor cardinale** *(E = est);*

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

- **prenumelor:** *I. L. Caragiale = Ion Luca Caragiale;*
- **altor cuvinte** și **expresii:** *D.S. = dal segno, N.B. = nota bene, O.K. = all correct, P.F.L./PFL = plăci fibrolemnoase, P.S.= post scriptum;*
- cu **literă mare** pe **primul** loc sau și în **alte poziții,** când provin de la cuvinte **scrise cu literă mare** (*D-lui = Domnului, Sf. = Sfânta, Sfântul*) sau de la **termeni de specialitate** (*MeV = megaelectronvolt, MHz = megahertz, Rh = factorul Rhesus);*
- cu literă **mare** pe **a doua poziție,** când provin de la unii termeni de specialitate: *dB = decibel, eV = electronvolt, pH = puterea hidrogenului;*

5. Pentru a sugera anumite **atitudini** sau **sentimente,** a marca valoarea **specială** a unui cuvânt, a-l scoate în **evidență** etc.:

- **se scriu** cu literă mare **termenii de adresare** (inclusiv pronumele), în **corespondență** (pe plicuri și în text): *Domnului Director ...; Domnule Președinte...; Dumneavoastră ...;*
- se **pot** scrie cu literă **mare** unele cuvinte (care, **de obicei,** se scriu cu literă **mică**), în semn de **cinstire** (*Soldatul Necunoscut; Slavă Țărilor Române!*), pentru a denumi un **concept** (*Binele; Eul; Libertate, Egalitate, Fraternitate; Om, Patrie*), a realiza un efect stilistic — **personificarea** unei abstracțiuni, un **simbol** etc. (*Justiția; în numele Științei; „A venit pe culme Toamna”.* TOPÎRCEANU) —, pentru a conferi unui substantiv comun valoare de nume propriu (*Capitala* „Bucureștiul”, *Mama*) ș.a.;
- pe **etichete, plăcuțe indicatoare,** în **adrese,** pe **hărți,** în **titlurile coloanelor** din **tabele** etc., cuvintele scrise în mod **obișnuit** cu literă **mică** se scriu cu literă **mare:** *Aligote, Băbească, Cabernet, Camembert; Aleea Nucșoara.*

4. Scrierea derivatelor, compuselor, locuțiunilor și grupurilor de cuvinte

Scrierea cuvintelor **derivate** și **compuse,** a **locuțiunilor** și a **grupurilor** relativ stabile **de cuvinte** pune unele probleme specifice, greutatea de a distinge uneori între formații aparținând uneia sau alteia dintre aceste categorii putând crea și dificultăți suplimentare.

Din punctul de vedere al modului de scriere, nu are importanță dacă aceste formații au luat naștere în limba **română** în mod **independent** sau au fost calchiate după **modelul** altor limbi ori dacă au fost **împrumutate** gata formate[51]. Ceea ce contează este modul în care **structura** lor este **analizabilă** în **limba română actuală** pentru **vorbitorii nespecialiști.**

Caracterul (semi)analizabil al cuvintelor este într-o anumită măsură relativ, fiind diferit de la un vorbitor la altul, și se poate modifica în cursul istoriei limbii. În practică, elementele componente ale unor cuvinte sunt adesea greu de identificat, chiar de către persoanele cultivate, îndeosebi când este vorba de cuvinte **împrumutate** gata **formate** din alte limbi, perceperea structurii lor presupunând

[51] Compusele, locuțiunile și grupurile de cuvinte **împrumutate** și **neadaptate** se scriu, de regulă — ca și cuvintele simple neadaptate — **ca în limba de origine** sau, mai rar, și conform tradiției. Aceasta a impus, în anumite contexte, o grafie parțial diferită: *!ad hoc,* în general fără cratimă, ca în latină, dar și *ad-hoc* în *divan ad-hoc.*

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

cunoașterea formei și a **sensului componentelor.** Este mai ales cazul cuvintelor aparținând unor **terminologii** de specialitate (formate în special din elemente **vechi grecești** și **latinești**), a căror structură este analizabilă aproape numai pentru unii dintre specialiștii din domeniul respectiv.

Dificultatea de a distinge, uneori, între **elemente de compunere** și **prefixe** sau **sufixe,** respectiv **cuvinte** neologice nu are implicații asupra modului de scriere, deoarece derivatele, formațiile din/cu elemente de compunere și compusele cu cuvinte asemănătoare acestora se scriu **în același fel.**

Reguli generale:

- **derivatele** se scriu într-**un cuvânt** (situațiile în care un **prefix** sau un **sufix** se scrie cu **cratimă** sau **separat** fiind rare[52]);
- **compusele** se scriu, în funcție de partea de vorbire căreia îi aparțin și de gradul de sudură a compusului, în unul din cele **trei** moduri posibile: într-**un cuvânt,** cu **cratimă** sau în cuvinte **separate;**
- formațiile din sau cu **elemente de compunere** se scriu într-**un cuvânt;**
- **locuțiunile** se scriu în general în cuvinte **separate,** mai rar cu **virgulă** sau cu **cratimă;**
- **grupurile relativ stabile de cuvinte** se scriu în cuvinte **separate.**

Unele derivate, compuse, locuțiuni sau grupuri de cuvinte se scriu cu **cratimă** sau cu **apostrof** numai din rațiuni fonetice, pentru care v. **1.2.1. Apostroful** și **1.2.4. Cratima.**

Aceste reguli generale sunt detaliate în cele ce urmează.

4.1. Scrierea derivatelor, prefixelor și sufixelor

4.1.1. Prefixe și derivate cu prefixe

1. Se scriu, de regulă, într-**un cuvânt** majoritatea derivatelor cu prefixe: *ante**meridian**, anti**personal**, a **circum**scrie, a **dez**vinovăți, **inter**regional, a **juxta**pune, **neeuclidian**, **non**violență, **pre**aderare**, a **răs**citi.*

Derivatele cu prefixe se deosebesc astfel de **locuțiunile** cu o structură asemănătoare, care se scriu în cuvinte **separate** *(**non** troppo)*, precum și de formațiile **noi** sau/și **ocazionale**, care se scriu cu **cratimă** *(**non**-EU* „din afara Uniunii Europene").

2. Se scriu cu **cratimă** între prefix și cuvântul de bază **anumite** derivate cu prefixe (acest mod de scriere corespunzând unei **rostiri** mai **insistente**), și anume:

- **obligatoriu**:
  - derivatele cu prefixul *ex-* **„fost"**: *ex-prim-ministru, ex-președinte;*

Derivatele cu prefixul *ex-* **„în afară"** se scriu într-**un cuvânt:** **a exînscrie.*

- unele derivate **noi** sau/și **ocazionale** care au ca bază un **pronume** substantivizat *(**non**-eu)*, indicarea prescurtată a unui **an** calendaristic *(**ante**-'89,*

[52] Pentru notarea prefixelor și a sufixelor în lucrări de **lingvistică v. 1.2.4. Cratima.**

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

post-'989), un nume **propriu** *(anti-Maiorescu; Ionescu,* ***ne****-Ionescu;* ***pro****-Ionescu),* o **literă** *(non-a),* o **abreviere** *(pro-NATO);*

Derivatele obișnuite cu aceste prefixe se scriu într-**un cuvânt:** ***ante****meridian,* ***anti****aerian,* ***nea****bătut,* ***non****conformist,* ***post****calcul, ****pro****american.*

Se scriu cu **cratimă,** din rațiuni **fonetice,** pentru a reda rostirea lor în tempo **rapid,** derivatele cu prefixele ***ne-, re-*** de la teme care încep cu ***îm-, în-.***

- **facultativ,** pentru punerea în **evidență** a **prefixului** sau/și a **bazei,** unele derivate scrise în mod obișnuit fără cratimă, mai ales:

- derivate cu prefixe **superlative**: ***ultra****-progresist* (CARAGIALE);

În mod **obișnuit,** derivatele cu aceste prefixe se scriu **într-un cuvânt:** ***ultra****progresist.*

- derivate cu **sensuri** mai **puțin** obișnuite: ***ne****-voie* „absența voinței", ***pre****-text* „ceea ce precedă un text", *a* ***re****-crea* „a crea din nou";

Acestea se deosebesc astfel de **omonimele** obișnuite, care se scriu **într-un cuvânt:** ***ne****voie* „necesitate", ***pre****text* „pretins motiv", *a* ***re****crea* „a destinde".

- derivate **suprapref ixate** cu **același** prefix *(****extra-extra****fin,* ***post-post****-scriptum,* ***răs-răs****citat)* sau cu prefixe **diferite** *(****endo-exo****crin,* ***exo-en****docrin);*

- derivate mai mult sau mai puțin **ocazionale,** în care prefixul se termină, iar cuvântul de bază începe cu **aceeași** literă: *răs-străbun;*

Derivatele **obișnuite** în această situație se scriu **într-un cuvânt:** ***trans****siberian.*

3. Un prefix poate fi scris, în cadrul cuvântului, între **paranteze** rotunde — mai ales în stilul științific, în publicistică etc. —, pentru a se evita repetarea cuvântului de bază: *practici* ***(re)****introduse după 1989* „introduse sau/și reintroduse".

4. Se scriu **separat** prefixele folosite **singure** în mod **accidental,** în **opoziție** cu termenul de bază sau cu un derivat cu alt prefix de la aceeași bază (*X este hipertensiv, Y este* ***hipo*** *= hipotensiv; legume* ***ne*** *[= nemirositoare] sau mai puțin mirositoare.* Gib. I. MIHĂESCU), precum și prefixele folosite cu rol de **cuvinte** (devenite adjective invariabile: **extra, *super, *ultra*).

4.1.2. Sufixe și derivate cu sufixe

1. Se scriu într-**un cuvânt** majoritatea derivatelor cu sufixe, chiar dacă sunt formate de la cuvinte scrise cu cratimă (**albaiulian, burtăverzime, *negruvodean, târgujian, târgumureșean* de la *Alba-Iulia, burtă-verde* etc.) sau separat (*antonpannesc, băimărean, camilpetrescian, cezarpetrescian, cincisutist, costarican, newyorkez, sanmarinez, sătmărean, *srilankez* de la *Anton Pann, Baia Mare, cinci sute* etc.).

2. Se scriu cu **cratimă** derivatele cu sufixe de la **abrevieri literale** *(R.A.T.B.-ist)* sau de la litere *(X-ulescu)*

Se scriu însă într-**un cuvânt** derivatele devenite **cuvinte:** *ceferist.*

3. Se pot scrie fie într-**un cuvânt** (cu **căderea,** uneori, a **vocalei finale** a numelui), fie cu **cratimă** (cu **păstrarea vocalei finale** a numelui) derivatele de la

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

nume proprii străine a căror finală prezintă deosebiri între scriere și pronunțare: *poeesc/poe-esc, rousseauism/rousseau-ism, *shakespearian/shakespeare-ian* de la *Poe* [pou], *Rousseau* [ruso], *Shakespeare* [șecspir].

La **derivate** de la **cuvinte** cu o finală **neobișnuită** în limba română, vocala finală a acestora poate cădea în favoarea vocalei cu care începe **sufixul:** *dandism* (**nu** *dandysm*) < *dandy* + sufixul *-ism.*

4. Se scriu **separat** numai sufixele folosite ocazional cu rol de cuvinte: ***isme*** „mode".

4.2. Scrierea cuvintelor compuse

Modul de scriere a cuvintelor compuse este în funcție de **natura** elementelor componente (**cuvinte, elemente de compunere** sau **abrevieri**), de **vechimea** compuselor, de gradul de **unitate semantică** și de **sudură** formală, de apartenența elementelor componente la diferitele **părți de vorbire**, de **raporturile sintactice** care au stat la baza compusului, de părțile de vorbire cărora le aparțin compusele și, în cazul cuvintelor flexibile, de modul de **flexiune,** precum și, uneori, de **tradiție.**

Nu există **reguli** cu valabilitate generală, de aceea în cele de mai jos prezentăm o **descriere** a **practicii** ortografice privind **principalele tipuri** de cuvinte compuse.

Aceste probleme sunt prezentate pe părți de vorbire (deși unele cuvinte se pot încadra în mai multe părți de vorbire), în ordinea alfabetică a acestora.

4.2.1. Adjective

Adjectivele calificative compuse (dintre care unele sunt și **substantive** sau **adverbe**) se scriu într-**un cuvânt** sau cu **cratimă.**

I. Se scriu într-**un cuvânt:**

1. adjectivele (mai ales din fondul **vechi) sudate** (unele reprezentând tipuri rare și învechite) din **cuvinte** care există și independent, cu structura:

- **adjectiv + adjectiv** (având **flexiune** numai la **ultimul** component): *rozalb;*
- **adjectiv + substantiv:** *pursânge* (invariabil);
- **adverb** (uneori substantivizat) **+ adjectiv** (uneori provenit din participiul unui verb compus): *binecuvântat, binefăcător, binemeritat, binevoitor; clarvăzător; preafericit;*

Aceste compuse se deosebesc de îmbinările cu o structură și o componență asemănătoare, care reprezintă fie **compuse** mai puțin sudate, scrise cu **cratimă** (!*bine-crescut* „cuviincios"), fie **grupuri de cuvinte,** care se scriu **separat** (!*bine crescut* „dezvoltat bine").

- **prepoziția *a* + *tot/toate* + adjectiv** (tip învechit): *atoateștiutor, atotputernic;*
- **prepoziție + substantiv** sau **adjectiv:** *cuminte, deplin;*
- **substantiv** (uneori provenit dintr-un adjectiv) **+ adjectiv:** *răufăcător, răuvoitor; codalb;*
- **izolări de propoziții:** *cumsecade;*

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

2. adjectivele **neologice** care au în componență **elemente de compunere**: **aeroportuar, *autocopiativ, *cronofag, *electrocasnic, *heliomarin, *neoliberal, *sociocultural;*

3. adjective cu structura **adjectiv** + vocala de legătură ***o*** + **adjectiv,** care exprimă o **unitate,** având **flexiune** numai la **ultimul** element (*!cehoslovac* „din fosta Cehoslovacie", *dacoromân* „român(esc) din Dacia", *sârbocroat*), ca și unele adjective asemănătoare **împrumutate** *(galoromanic, retoroman);*

Adjectivele cu structură și componență asemănătoare care exprimă un **raport** între cei doi termeni se scriu cu cratimă: **ceho-slovac* „dintre Cehia și Slovacia", **sârbo-croat.*

4. adjectivele (în general provenite din **participii**) la forma **negativă** compuse cu adverbul ***mai*** intercalat între prefixul *ne-* și adjectiv: *nemaipomenit.*

II. Se scriu cu **cratimă** adjectivele compuse **nesudate** cu structura:

1. adjectiv + adjectiv, având **flexiune** numai la **ultimul** component *(*bun-platnic, instructiv-educativ, literar-artistic, marxist-leninist, *rău-platnic),* la **ambele** componente – *(globuri) *albe-argintii, (mere) dulci-acrișoare* – sau **invariabile:** *(televizoare) *alb-negru;*

Dar v. mai sus *rozalb.*

2. adjectiv invariabil (desemnând o **culoare) + adverb** (uneori provenit din participiu) exprimând **o nuanță:** *(bluză/bluze) galben-închis, roșu-deschis;*

3. adjectiv (printre care unele referitoare la **etnii, limbi** etc.) ± vocala de legătură ***o*** + **adjectiv,** având **flexiune** numai la **ultimul** component *(burghezo-democratic, chimico-farmaceutic, economico-financiar, fizico-chimic, francez-român, greco-catolic, româno-american, ruso-român/rus-român),* ca și alte adjective asemănătoare **împrumutate:** **anglo-normand, austro-ungar, franco-italo-spaniol, indo-european, medico-legal;*

- adverb (invariabil!) + adjectiv (eventual provenit din participiu), compusul prezentând o **diferență de sens** față de cuvintele de bază: *așa-zis* „pretins", *!bine-crescut* „cuviincios", *!bine-cunoscut* „celebru", *!bine-venit* „oportun, agreat", *drept-credincios, înainte-mergător, liber-schimbist, nou-născut, propriu-zis, sus-numit;*

Ele se deosebesc de îmbinările cu o structură și o componență asemănătoare, care se scriu într-**un** cuvânt când sunt **compuse sudate** (*binecuvântat*) și **separat** când sunt **grupuri de cuvinte** care își păstrează sensul (*!bine crescut* „dezvoltat bine").

4. substantiv denumind un **punct cardinal + adjectiv:** *est-european, nord-american, nord-vestic, sud-dunărean;*

În compusele **complexe** se recomandă ca între **principalele secvențe** să se folosească **linia de pauză:** *americano-vest-german, nord-nord-vestic.*

5. izolări de propoziții/fraze: *(meșter) drege-strică.*

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

4.2.2. Adverbe

Adverbele compuse (dintre care unele sunt și **adjective** sau **conjuncții**) se scriu într-**un cuvânt** sau cu **cratimă.**

I. Se scriu într-**un cuvânt** adverbele **sudate** (unele devenite **neanalizabile** pentru vorbitori) compuse din:

1. adjectiv (calificativ sau pronominal) **+ substantiv:** *altădată* „odinioară", *altfel* „în alt mod, în caz contrar", *astăzi, astfel, bunăoară, deseori, rareori, uneori;*

2. adverb (± prepoziție) + adverb (uneori provenit din participiu) sau **numeral:** *bineînțeles* „desigur"; *câteodată* „uneori", *nicicând* „niciodată", *nici(de)cum* „deloc", *niciodată* „în niciun moment", *numai* „doar", *numaidecât* „imediat", *totodată* „în același timp", *totuna* „la fel";

3. adverb + conjuncție: *așadar;*

4. adverb + elementul final ***-va:*** *cândva;*

5. adverb + elementul final ***-și:*** *câtuși, iarăși, totuși;*

6. adverb (și **adjectiv**) provenit din **participiu** la forma **negativă** compus cu **adverbul *mai*** intercalat **între** *ne-* și participiu: *nemaipomenit;*

7. articol/numeral + substantiv: *!odată* „cândva, imediat, în sfârșit";

8. conjuncție + pronume: *dar(ă)mite;*

9. elementul inițial ***fie(și)-, oare(și)-, ori(și)-*** **+ adverb:** *fiecum* (înv.), *oare(și)cum* „cumva", *oricând, oricum, oriîncotro, *ori(și)cât;*

10. prepoziție (± prepoziție) + adverb: *adesea, arar, deasupra, decât* „numai", *degeaba, demult* „odinioară", *deplin* (și adjectiv), *desigur* „în mod cert", *dinadins, dinăuntru, împotrivă, înadins, îndeaproape, îndelung, întocmai, (mai) prejos, (mai) presus;*

11. prepoziție (± prepoziție) + numeral: *împreună, întruna* „mereu";

12. prepoziție + prepoziție + prepoziție: *dedesubt;*

13. prepoziție + pronume: *laolaltă;*

14. prepoziție (± prepoziție) + substantiv: *acasă, anume, aseară, defel* „deloc", *degrabă* „repede", *deloc* „nicidecum", *deodată, departe, devale* „în jos", *devreme* „din timp", *dimpotrivă, !diseară/deseară, împrejur, încontinuu* „mereu";

> !Rostirea și scrierea *!diseară* sunt preferate lui *deseară,* deoarece nu se mai percepe, în general, proveniența din *de + seară.*

15. verb + conjuncție: *parcă, cică* (pop.), *mătincă* (pop.);

16. tipuri izolate: *alaltăieri, pretutindeni, (în)totdeauna, vasăzică* „adică".

II. Se scriu cu **cratimă** adverbele compuse:

1. (parțial) **analizabile** (incluzând uneori adverbe provenite din substantive): **alaltăieri-dimineață, *azi-mâine, *azi-noapte, *mâine-dimineață;*

2. rimate sau/și **ritmate,** formate din elemente care **nu** există independent: *ceac-pac, harcea-parcea, (ni)tam-nisam;*

3. provenite prin **schimbarea categoriei gramaticale** din **substantive compuse** scrise cu **cratimă:** *după-amiaza, după-amiază, după-masa, după-masă* „în a doua parte a zilei";

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

4. în care cratima notează **eliziunea:** *dintr-adins, dintr-odată, într-adins.*

Scrierea împreună deosebește asemenea adverbe de **grupurile de cuvinte** cu o structură asemănătoare, în care componentele își păstrează independența și înțelesul, și care se scriu în cuvinte **separate:** *altă dată, alt fel, bine înțeles, câte o dată, de cât, de fel, de grabă (De grabă, a greșit), de loc, de mult, de plin, *de sigur (De sigur, e sigur), de vale, de vreme, *după amiaza (După amiaza aceea toridă a urmat o seară răcoroasă), *după masa (A plecat imediat după masa de prânz), *fie cum (Fie cum vrei tu), în continuu, într-una* (scris cu cratimă din motive fonetice), *nici când, nici (de) cum, nici odată, nici o dată, nu mai, numai de cât, oare cum, o dată, ori cât, tot odată, tot o dată, tot una, va să zică* „vrea să însemne".

4.2.3. Conjuncții

Conjuncțiile compuse se scriu **într-un cuvânt** sau în cuvinte **separate.**

I. Se scriu într-**un cuvânt** conjuncțiile compuse la origine, dar **sudate** (unele devenite **neanalizabile** pentru vorbitori): *deoarece, deși, fiindcă, încât (Îl durea atât de tare, încât nu putea vorbi), întrucât* „deoarece" *(A lipsit întrucât era bolnav), precum, vasăzică* (și adv.) „prin urmare, deci".

Ele se disting astfel de **locuțiunile** și de **grupurile de cuvinte** cu o componență asemănătoare, scrise **în cuvinte separate:** *dat fiind că, în cât (În cât* („în ce dată") *suntem astăzi?, În cât timp ai scris?), întru cât* „în ce măsură" *(Nu văd întru cât ideea ta ar fi mai bună), va să zică* „înseamnă" (*„o soțietate fără prințipuri, va să zică că nu le are."* CARAGIALE).

II. Se scriu în cuvinte **separate** conjuncțiile **analizabile** formate din două elemente conjuncționale: *ca să, cum că, cum și, de să, încât să, precum că.*

4.2.4. Interjecții

Prin natura lor, interjecțiile sunt mai greu de normat, inclusiv sub aspect ortografic. În principiu, interjecțiile **compuse** se scriu **într-un cuvânt** sau cu **cratimă.**

I. Se scriu într-**un cuvânt** interjecțiile compuse **sudate**: *behehe, heirup, iacă(tă), mehehe, tralala.*

II. Se scriu cu **cratimă** interjecțiile compuse **analizabile:** *cioc-boc, haida-de, hodoronc-tronc, hop-(ș-)așa, hopa-țopa, tic-tac, tranca-fleanca, tura-vura.*

Succesiunile de interjecții **diferite** se scriu în cuvinte **separate** *(ia hai),* iar cele **sinonime** se despart prin **virgulă** sau **semnul exclamării:** *trosc, pleosc/trosc! pleosc!.*

4.2.5. Numerale

Numeralele compuse[53] se scriu **într-un cuvânt** sau în **cuvinte separate.**

I. Se scriu într-**un cuvânt** numeralele cu un grad **avansat** de **sudură:**

1. **cardinale** propriu-zise: seriile formate cu *spre (unsprezece ...)* și unele serii formate prin **alăturare:** *douăzeci ...;*

[53] Numeralele, mai ales cele cardinale, se scriu însă **rar în cuvinte** și mai frecvent cu **cifre.**

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

2. colective și distributive: *amândoi* și seriile *câteșitrei, tustrei...;*

3. ordinale: *dintâi, întâiași,* seriile *al unsprezecelea ..., al douăzecilea ...*

II. Se scriu în cuvinte **separate** unele serii de numerale **mai puțin sudate** (unele considerate și locuțiuni):

1. adverbiale: seriile *(câte) o dată* „nu de mai multe ori" (care răspunde la întrebarea ***de câte ori?:*** *numai o dată în viață, o dată pentru totdeauna*), *de (câte) două ori; întâia(și)/prima dată/oară, a doua oară...;*

Adverbul compus **odată** „cândva (în trecut sau în viitor), imediat, îndată" se scrie într-un cuvânt.

2. cardinale: seriile *douăzeci **și** unu ...; o sută, două sute ...; o mie, două mii, douăzeci **de** mii ...; un milion ...; o sută unu ...; o mie unu ...* etc.

Scrierea **continuă** a numeralelor cardinale, care se cere uneori în stilul **administrativ,** constituie o excepție.

3. colective și distributive (considerate și locuțiuni)**:** seriile *câte unu ..., toți trei ...;*

4. fracționare (cu comportament de substantive)**:** seriile *o doime, două treimi* etc.;

5. ordinale corespunzătoare celor cardinale din seriile de mai sus: *al douăzeci și unulea ...; al o sutălea, al două sutelea ...; !al (o) mielea ...; !al (un) milionulea ...; al o sută unulea ...; al o mie unulea; al douăzeci miilea ...; (cel) din urmă* (considerat și locuțiune).

Pentru scrierea numeralelor ordinale și fracționare în notarea lor cu cifre și litere v. **1.2.4. Cratima.**

4.2.6. Prepoziții

Prepozițiile compuse se scriu **într-un cuvânt** sau în cuvinte **separate.**

I. Se scriu într-**un cuvânt** prepozițiile **compuse sudate** (unele devenite **neanalizabile** pentru vorbitori): *deasupra, dedesubtul, despre, dimprejurul, dinaintea, dinapoia, dindărătul, dinspre, dintre, dintru, împotriva, împrejurul, înaintea, înapoia, înăuntrul, îndărătul, înde, înspre, printre, printru;*

II. Se scriu în **cuvinte separate** prepozițiile compuse din două sau trei elemente **nesudate:** **à la, de către, de dedesubtul, de după, de la, de pe, de pe lângă, de sub, fără de, în afara, în contra, până după, până în, până la, până pe după, până pe la, până pe sub, pe la, pe lângă.*

Din motive **fonetice,** prepoziția compusă *de-a* din locuțiuni ca *de-a berbeleacul, de-a baba-oarba, de-a latul* se scrie totdeauna **cu cratimă,** în timp ce prepozițiile *de + a +* verbe la infinitiv se scriu **separat** sau cu **cratimă,** în funcție de tempo *(**de a**/de-a scrie).*

Primul component din prepozițiile compuse *fără de, până la* se scrie cu **apostrof** în cazul căderii, la pronunțarea în tempo rapid, a vocalei sale finale: *făr' de milă, pân' la tine.*

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

4.2.7. Pronume și adjective pronominale

Pronumele și adjectivele pronominale compuse se scriu **într-un cuvânt** sau în cuvinte **separate.**

I. Se scriu **într-un cuvânt** toate formele pronumelor și adjectivelor pronominale **sudate,** compuse la **origine** și devenite în parte **neanalizabile,** cu excepția de sub **II.:**

1. de întărire: seria lui *însumi;*

2. demonstrative: seriile lui *același, ălălalt, ăstălalt, celălalt, cestălalt;*

3. nehotărâte compuse cu:

- elementele inițiale *alt-, fie(și)-, fi(e)ște-, fite-, oare(și)-, ori(și)-, vre-:* *altceva, fie(și)care, fi(e)ștecine, fitecine, oare(și)care, ori(și)care, vreun, vreunul* ș.a.;

- elementul final *-va:* *ceva, niscaiva* ș.a.;

Pronumele și adjectivele compuse se disting astfel și grafic de îmbinări libere precum *oare care, ori care (Oare care dintre ei o fi făcut asta? Să vină toți ori care vrea).*

4. negative: *!niciun, !niciunul (N-a venit niciun elev/niciunul).*

!Se revine astfel la scrierea într-un cuvânt a tuturor formelor pronumelui ***!niciunul*** și ale adjectivului pronominal corespunzător ***!niciun***[54] *(niciuna, nici o* etc.) — la fel ca a lui *vreunul, vreun* —, prin aplicarea consecventă a principiului conform căruia compusele trebuie distinse și grafic de îmbinările libere asemănătoare: *nici un* adverb + articol *(Nu e nici un om prost, nici un incult),* adverb + numeral *(Mă confundați, eu nu am nici un frate, nici mai mulți),* *nici unul* adverb + pronume nehotărât *(Nu-mi place nici unul, nici celălalt).*

5. personale și de politețe: *dumneata, dumnealui* etc.;

6. reflexive cu elementul final *-și:* *sieși, sinești;*

II. Se scriu în cuvinte **separate** toate formele pronumelui **relativ compus** *cel ce* (inclusiv forma cu valoare „neutră" *ceea ce*), care este interpretat, din cauza flexiunii lui *cel,* și ca **pronume + pronume.**

4.2.8. Substantive

4.2.8.1. Substantive comune

Substantivele comune compuse (dintre care unele sunt și **adjective**) se scriu într-**un cuvânt** sau cu **cratimă.** În cazul multor compuse, sensul **componentelor nu corespunde,** total sau parțial, **realității** denumite de ele.

I. Se scriu într-un **cuvânt** substantivele compuse **sudate,** cu articulare și flexiune numai la **ultimul** element, formate din sau cu:

1. abrevieri: *agromec, elinvar;*

[54] Singurul pronume/adjectiv pronominal — în afară de *cel ce* — care se scria în cuvinte separate.

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

2. cuvinte (nelegate prin vocală de legătură) care formează compuse cu **unitate semantică** și **gramaticală** mai **mare** decât a celor scrise cu cratimă, având structura:

- adjectiv (inclusiv provenit din numeral ordinal) **+ substantiv:** *bunăstare* „prosperitate", *dreptunghi, duraluminiu, lungmetraj, primadonă* (împrumutat), *primăvară* (din fondul vechi), *scurtmetraj, triplusalt;*

Compusele cu structură și componență asemănătoare, dar **nesudate,** se scriu cu **cratimă** (*bună-credință* „onestitate"; **neologismele analizabile** compuse cu *prim-*), iar **grupurile de cuvinte** în care componentele își păstrează autonomia — în cuvinte **separate** (*bună stare* „stare bună").

- adverb (uneori **substantivizat**) **+ substantiv:** *binecuvântare, binefacere, răufăcător, răuvoitor;*

- prepoziție ± prepoziție + substantiv (uneori provenit din **supin** sau **infinitiv lung**): *deîmpărțit, demâncare* „mâncare" (pop.), *deochi, fărădelege, subsol, supat* (pop.);

Se scriu în cuvinte **separate,** sau, din motive **fonetice,** cu **cratimă,** secvențele în care cuvintele își păstrează individualitatea *(a da de mîncare; De mâncat, aș mânca,* respectiv **de-mpărțit).*

- substantiv + adjectiv: *botgros* (pasăre), *vinars;*

Se scriu **separat** secvențele în care cuvintele își păstrează individualitatea: *bot gros (Ursul are un ~).*

- substantiv + substantiv(e) în **nominativ** (sau provenit(e) din construcții cu **acuzativul**): **blocstart, concertmaistru, electronvolt, fluorclormetan, locțiitor, metalazbest, omucidere, valvârtej* (pop. „vâltoare"; folosit mai mult adverbial);

3. cuvinte unite prin **vocala de legătură** ***o:*** *anotimp, *aurolac, citatomanie, ședințomanie;*

4. elemente de compunere neologice: **acvplanare, *aeroambulanță, *duroflex, *gastroenterolog, *metaloplastie, *neocomunism, *policalificare, *politolog, *primoinfecție, *teleconferință;*

5. elemente de compunere vechi + cuvinte inexistente ca atare în limba română actuală: *bașbuzuc, pravoslavnic, protopop;*

Compusele incluzând **cuvinte** care se **regăsesc** în limba română actuală se scriu cu **cratimă:** *baș-boier.*

6. compuse **parasintetice:** *capîntortură*[55], *codobatură, gâtlegău, mânăștergură;*

7. tipuri izolate: *atotputință, atotștiință; preaplin* „dispozitiv"; *sinucidere, sinucigaș; untdelemn* „ulei".

Secvențele cu structură similară în care componentele își păstrează **autonomia** se scriu în cuvinte **separate:** *prea plin, unt de cacao.*

II. Se scriu cu **cratimă** substantivele compuse cu **unitate semantică** și **gramaticală** mai **mică** decât a celor scrise într-un cuvânt (și, eventual, cu articulare și flexiune și la **primul** element), având structura:

[55] Scris greșit în DEX cu *â.*

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

1.-3. adjectiv + substantiv, și anume:

- ***bun, rău***: *!bună-credință* „onestitate"; **bună-creștere, !bună-cuviință* „politețe"; *!bună-dimineața* (plantă); *bun-gust* „simț estetic", *bun-plac, !bun-rămas* „adio", *bun-simț* „decență"; *rea-credință, rea-voință;*

Compusele **sudate** cu structură asemănătoare se scriu într-**un cuvânt** (*bunăstare* „prosperitate"), iar secvențele în care componentele își păstrează autonomia — în cuvinte **separate** (*bună creștere* „dezvoltare bună", *bunul gust al libertății*).

- ***dublu, triplu***: **dublu-casetofon, dublu-decalitru; triplu-sec, triplu-voal;*

Secvețele cu o structură similară în care componentele își păstrează autonomia se scriu în cuvinte **separate** *(dublu ve/dublu vî, triplu exemplar),* iar cele sudate — într-un **cuvânt:** *triplusalt.*

- ***prim*** și ***viceprim***: **prim-balerin, *prim-balerină, prim-ministru, prim-plan, prim-pretor, !prim-procuror, prim-secretar, *prim-solist, *prim-solistă, prim-viceprim-ministru, viceprim-ministru;*

Primăvară și *primadonă* se scriu într-un cuvânt, iar **grupurile de cuvinte** *prim ajutor, prim amorez* — în cuvinte separate.

Scrierea cu cratimă deosebește grafic compusele de îmbinările sintactice libere de tipul *X este* ***primul*** („cel dintâi") ***ministru*** *care a demisionat.*

4. interjecție + interjecție: *(un) scârța-scârța (-pe-hârtie)* „funcționar";

5. numeral cardinal + substantiv (± adjectiv): *!cinci-degete, doi-frați* (plante), *nouă-ochi* (pește), *trei-leșeștile* (dans), *trei-frați-pătați* (plantă), *unsprezece-metri* „lovitură de la 11 m";

6. prepoziția *după* + substantiv: *după-amiază, după-masă* „a doua parte a zilei";

7. substantiv + adjectiv: *argint-viu* „mercur", *burtă-verde* „burghez", *cal-turtit* „libelulă", *coate-goale* „persoană săracă", *făt-frumos* „tânăr frumos", *floare-domnească* (plantă), *gură-spartă* „persoană care flecărește", *iarbă-deasă* (plantă), *jur-fix* „zi de primire", *lemn-câinesc* (plantă), *mamă-mare* „bunică", *mațe-negre* (pește), *mațe-fripte* „persoană zgârcită", *!pește-auriu* (pește), *piatră-vânătă* „sulfat de cupru", *rămas-bun* „adio", *sânge-rece* „calm", *tată-mare* „bunic", *vorbă-lungă* „persoană care flecărește";

În formele cu **apocopă** marcată prin **apostrof** nu se mai pune cratima: *mam'mare.*

Se scriu în cuvinte separate numele de funcții compuse de tipul *comisar principal, director adjunct, director general.*

8. substantiv + prepoziție + substantiv: *arbore-de-cacao* (plantă), *bou-de-baltă* „bâtlan; gândac", *brânză-n-sticlă* „persoană zgârcită", *cal-de-mare* (pește), *câine-de-mare* „rechin", *drum-de-fier* „cale ferată", *floare-de-colț* (plantă), *gură-de-lup*„malformație; ochi de parâmă", *iarbă-de-Sudan* (plantă), *!ochi-de-pisică* „mineral; disc reflectorizant", *!pește-cu-spadă* (pește), *piatră-de-var* „carbonat de calciu", *poale-n-brâu* „plăcintă", *purice-de-apă* (crustaceu) , *!viță-de-vie* (plantă);

9. substantiv + substantiv în **nominativ:** *an-lumină* „unitate de lungime", *artist-cetățean, *bas-bariton, bloc-diagramă, bloc-turn, cal-putere* „unitate de măsură",

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

câine-lup (specie de câini), **contabil-șef*[56], **cuvânt-titlu* „intrare de dicționar", *cuvânt-cheie* „termen principal", *cuvânt-vedetă, decret-lege, formular-tip, general-colonel, locotenent-comandor, mamă-soacră* „soacră", *marxism-leninism* „doctrină", **mașină-capcană, mașină-unealtă, nord-est, pasăre-liră, pasăre-muscă* (păsări), *!pește-ciocan* (pește), *pușcă-mitralieră, situație-limită, volt-amper, !watt-oră* (unități de măsură), *zi-lumină, zi-muncă;*

Se scrie într-un cuvânt **blocstart* (ca și *blochaus, blocnotes*).

În cazul compuselor complexe de tipul *nord – nord-est, nord-est – sud-vest* se recomandă scrierea cu **linie de pauză** între cele două grupuri principale.

10. substantiv (articulat) + substantiv în genitiv: *calul-dracului* „libelulă", *cerul-gurii* „palatul bucal"; *ciuboțica-cucului, floarea-soarelui, gura-leului, iarba-fiarelor, ochiul-boului* (plante), *pasărea-paradisului* (pasăre), *piatra-iadului* „azotat de argint", *roza-vânturilor* (reprezentare grafică), *sângele-voinicului* (plantă), *!vaca-Domnului* (insectă);

11. izolări de propoziții/fraze (majoritatea — epitete): *cască-gură* „persoană distrată", *ducă-se-pe-pustii* „dracul", *du-te-vino* „mișcare", *fie-iertatul* „răposatul"; *fluieră-vânt, flutură-vânt* „haimana", *gură-cască* „persoană distrată", *încurcă-lume, lasă-mă-să-te-las* „persoană indolentă", *lă-mă-mamă* „persoană incapabilă", *linge-blide* „parazit", *nu-mă-uita* (plantă), *papă-lapte* „nătăfleață", *pierde-vară* „persoană leneșă", *soare-apune, soare-răsare* (puncte cardinale), *sparge-val* „parapet", *târâie-brâu, trei-păzește* (în expresii); *ucigă-l-crucea, ucigă-l-toaca* „dracul", *uite-popa-nu-e-popa, vino-ncoa'/vino-ncoace* „farmec", *zgârie-brânză* „persoană zgârcită", *zgârie-nori* „construcție foarte înaltă";

12. elemente de compunere vechi + substantive existente în limba română: *baș-boier, treti-logofăt, vel-armaș, vtori-logofăt/ftori-logofăt;*

Compusele de acest tip cu componente inexistente în limba română actuală se scriu într-**un cuvânt:** *bașbuzuc.*

13. tipuri izolate: *ca-la-Breaza* (dans), *!cuvânt-înainte* „prefață", *!mai-mult-ca-perfect* (timp verbal), *de-doi* (dans), *iarba-datului-și-a-faptului* (plantă), *mai-marele* „superiorul", *sânge-de-nouă-frați* (plantă; rășină), *terchea-berchea* „persoană de nimic", *trei-frați-pătați* (plantă).

Secvențele cu structură și componență asemănătoare în care cuvintele își păstrează autonomia se scriu **separat.**

Multe compuse scrise cu cratimă sunt **disociabile,** situație în care **cratima dispare:** *buna **sa** credință; dublul **său** casetofon; România, prin primul **ei** ministru blocul **acesta** turn; contabilul **lor** șef.*

---

[56] În *COR. Clasificarea ocupațiilor din România,* Meteor Press, București, 2003, și în actele normative (*Ordonanța de urgență nr. 191* din 12 decembrie 2002, în *Monitorul Oficial al României,* XIV, nr. 951, Partea I, 24 decembrie 2002), numele de funcții compuse cu *șef* sunt scrise în cuvinte **separate;** cf. și *negociator șef* etc.

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

!Se **generalizează** scrierea cu cratimă a **compuselor nesudate** care denumesc **substanțe** chimice distincte și **specii** distincte de **plante** sau de **animale** (cu **nume științifice diferite**).

4.2.8.2. Substantive proprii

Unele substantive **proprii** (nume de **persoane** sau de **locuri**) compuse aparțin unor tipuri care se regăsesc și printre substantivele comune compuse și se scriu în același mod cu acestea (v. **4.2.8.1. Substantive comune**), dar există și tipuri de compuse care se întâlnesc **numai** printre substantivele **proprii** sau chiar numai printre numele de locuri, de persoane sau de instituții etc.

În cele ce urmează se au în vedere numele proprii **românești,** precum și unele nume de **locuri străine** folosite în **limba română.**

Unele substantivele proprii **românești**[57] apar și cu alte grafii decât cele recomandate de normele academice: este vorba de nume de **persoane,** a căror scriere (v. nota la Tab. 2) trebuie respectată, pentru a se păstra identitatea persoanei, și de nume de **locuri,** care apar în acte oficiale sau în lucrări de specialitate sub forme diferite de cele din limbajul obișnuit.

În funcție de **gradul de unitate,** substantivele proprii se scriu:

1. într-un **cuvânt;**

2. cu cratimă;

3. în cuvinte **separate,** astfel:

1. se scriu într-un **cuvânt** substantivele proprii **sudate** cu structura:

- **numeral** cardinal + **substantiv:** nume de **locuri** *(Șaptesate)* sau de **familie** *(Cincilei);*

Dar *Trei Brazi* (cabană).

- **prepoziție** sau **articol + substantiv:** nume de **locuri** *(Subcetate, Suplai)* sau de **familie** *(Amarie(i), Celmare, Delavrancea, Dinvale);*

Dar și *Cel Mare*[58]*, Între Tarlale.*

- **substantiv + adjectiv:** nume de **locuri** *(Câmpulung, Satulung)* sau de **familie** *(Boubătrân);*

Dar *Baia Mare, Barbă-Albastră.*

- **substantiv + prepoziție + substantiv:** *Capdebo(u)* (nume de **familie**);

- **substantiv + substantiv** cu formă de **nominativ-acuzativ:** nume de **locuri** (*Iacobdeal* (deal), *Sândominic*) sau de **familie** *(Hagiculea, Moșandrei);*

Dar și *Iacob Deal* (sat), *Hagi Culev.*

- compuse cu **abrevieri** (nume de **locuri** formate din fragmente de cuvinte combinate între ele sau cu cuvinte): *Eurasia;*

---

[57] V. și **2.5. Scrierea și pronunțarea numelor proprii străine.**

[58] Cf. *Pagini Albe. Cartea de telefon București, Județul Ilfov, 2003-2004,* vol. I.

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

- compuse provenite din **izolări** de propoziții sau fraze: nume de **locuri** *(Vaideei)* sau de **familie** *(Sparionoapte);*

- nume proprii **religioase** cu o structură **complexă:** *Atotputernicul.*

2. se scriu **cu cratimă** următoarele tipuri de substantive proprii:

- nume de **locuri** (cu **excepția** toponimelor **urbane**) cu structura **substantiv + substantiv** cu formă de **nominativ-acuzativ**, și anume:

- formate din **două** nume **proprii** de **loc**: *Cluj-Napoca* (localitate), *Bicaz-Tulgheș* (pas), *Bistrița-Năsăud, Caraș-Severin* (județe), *Guineea-Bissau* (stat), *Iezer-Păpușa* (masiv muntos);

- cu structura nume **propriu** de **loc** + substantiv **comun** cu rol distinctiv (de cele mai multe ori termen **generic** geografic sau teritorial-administrativ): *Devcea-Est, Devcea-Vest* (vârfuri de deal), *Domnești-Sat, Domnești-Târg* (localități);

Dar și *Iacobdeal* (deal).

- cu structura **substantiv comun** + nume **propriu** de **loc** (de cele mai multe ori în compuse cu un termen generic care **nu** se mai folosește actualmente pentru realitatea denumită sau are un sens care **nu corespunde** realității **locale** actuale): *Baia-Sprie, Ocna-Șugatag*[59] (localități), *Pârâul-Cărbuna* (pădure);

- nume de **persoane** reale și de **personaje,** și anume:

- **prenume** și nume de **familie** compuse din două nume de **persoane**: *Ana-Maria; Ioan Piuariu-Molnar;*

- nume de **familie** cu structura nume de **persoană** + nume **geografic**: *Niculescu-Buzău, Rădulescu-Motru;*

- nume de personaje **istorice, literare, religioase** cu structura nume de **persoană** + substantiv **comun** indicând un **rang**, un **grad**, o **funcție** etc. (indiferent de ordine): *Fărcaș-Aga, Roșu-Împărat* (dar *împăratul Roșu*), *Ali-Pașa, Negru-Vodă*[60]*; Baba-Cloanța, Hagi-Tudose;*

Unele nume de persoane se scriu și într-un cuvânt: *Anamaria, Hagiculea.*

- nume de **personaje** cu structura:

- **substantiv + substantiv** cu formă de **nominativ-acuzativ**: *Rilă-Iepurilă;*

- **substantiv** în **nominativ-acuzativ** + **substantiv** în **genitiv**: *Păunașul-Codrilor, Zâna-Zânelor;*

- **substantiv + adjectiv**: *Barbă-Albastră, Făt-Frumos, Harap-Alb;*

- **substantiv + prepoziție** sau **adverb + substantiv:** *Craiul-de-Rouă, Șchiopul-cât-Cotul;*

- **adjectiv** + *ca* + **substantiv**: *Albă*[61]*-ca-Zăpada;*

- **verb + substantiv** (provenite din izolări)**:** *Strâmbă-Lemne;*

---

[59] Scrise *Baia Sprie, Ocna Șugatag* în Eliza Ghinea, Dan Ghinea, *Localitățile din România. Dicționar,* Editura Enciclopedică, București, 2000, *s.v.*

[60] Dar scris *Negru Vodă* ca nume de localitate în Eliza Ghinea, Dan Ghinea, *op. cit., s. v.*

[61] Sau *Alba-~.*

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

- nume de **personaje** cu structură **complexă:** *!Statu-Palmă-Barbă-Cot, Jumătate-de-Om-Călare-pe-Jumătate-de-Iepure-Șchiop, Tic-Pitic-Inimă-de-Voinic;*

3. se scriu **separat:**

- numele **proprii geografice** sau **administrativ-teritoriale,** inclusiv din toponimia urbană (cu excepția celor de sub **1.**), cu structura:

- **prepoziție + substantiv:** *Între Tarlale* (stradă), *La Om* (vârf);

Dar *Subcetate.*

- **substantiv + adjectiv:** *Asia Mică, Baia Mare, Marea Neagră, Noua Zeelandă, Peninsula Balcanică, Piatra Arsă* (platou montan);

Dar *Câmpulung.*

- **substantiv + numeral,** indiferent de ordine: *Bulevardul 1848, Trei Brazi* (cabană), *Zece Mese* (stradă);

Dar *Șaptesate.*

- **substantiv + prepoziție + substantiv** sau **adverb:** *America de Nord, Câmpia de Vest, Cuțitul de Argint* (stradă), *Gara de Nord, Vințu de Jos;*

- **substantiv + substantiv** cu formă de **nominativ-acuzativ** (și valoare de **apoziție**): *Câmpia Burnas* (stradă), *Republica Mali, Sultanatul Oman;*

- **substantiv + substantiv** în **genitiv:** *Balta Brăilei, Calea Victoriei, Delta Dunării, Gura Teghii* (comună), *Peștera Muierii, Piața Unirii, Valea lui Mihai* (oraș);

- cu structură **complexă:** *Cracul cu Doi Lupi* (punct geografic), *Oceanul Înghețat de Nord;*

- nume de **persoane reale** și de **personaje** cu structura:

- nume propriu de **persoană + prepoziție +** nume propriu de **loc:** *Pop de Băsești, Radu de la Afumați;*

Când se consideră că prepoziția face parte din numele de familie, nu se scrie separat: *Delavrancea.*

- **prenume ± *cel* + adjectiv:** *Alexandru cel Bun, Mihai Viteazul, Mircea cel Bătrân, Petru Șchiopul, Stan Pățitul, Ștefan cel Mare.*

Când *cel* face parte din numele de familie, acesta se poate scrie și într-un cuvânt: *Celmare* sau *Cel Mare.*

Numele de localități, de artere urbane sau de instituții provenite prin adoptarea altor nume proprii (în special de personalități, personaje, sau a unor nume geografice) trebuie să respecte scrierea numelor proprii respective: *Mihail Kogălniceanu, Mircea cel Bătrân* (localități), *Sfântul Gheorghe*[62], dar aceasta nu se întâmplă totdeauna, cf. *Mihai Viteazu,* numele a cinci sate[63].

4.2.9. Verbe

1. Puținele verbe compuse și parasintetice sunt sudate și se scriu, toate, într-**un cuvânt**: **a se autoacuza, a binecuvânta, a binedispune, a binevoi, a scurtcircuita, a se*

[62] *Sfântu Gheorghe* în Eliza Ghinea, Dan Ghinea, *op. cit., s. v.*

[63] Cf. Eliza Ghinea, Dan Ghinea, *op. cit., s. v.*

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

sinucide; a electrifica, a legifera, a multiplica, a prolifera, a telecomanda; a îngenunchea, a prescurta, inclusiv formații accidentale ca *a furgăsi, a furlua.*

2. Se scrie într-un cuvânt **gerunziul negativ** compus cu adverbele ***mai*** sau ***prea*** intercalate între prefixul *ne-* și verb: *nemaiștiind, nepreaștiind* (ca și *neștiind*).

Pentru participiile corespunzătoare v. **4.2.1. Adjective.**

4.3. Scrierea locuțiunilor

I. Locuțiunile se scriu în general în cuvinte **separate**[64], nedeosebindu-se **grafic** de grupurile libere de cuvinte. Este vorba de locuțiuni:

1. adjectivale: *altfel de* „diferit", *astfel de* „asemenea", *de prim rang* „de calitatea întâi";

2. adverbiale: *!altă dată* „în altă împrejurare", *!alte dăți* „în alte împrejurări", *!cu bună știință, *de bunăvoie* „benevol", *de altfel* „de altminteri", **în jur* „în preajmă", **în jur de* „aproximativ";

3. conjuncționale: **chit că, dat fiind că* (considerată și îmbinare liberă), *!odată ce, *până ce, *până să;*

4. interjecționale: *!Doamne ferește;*

5. prepoziționale: **de jur împrejurul, *în ciuda, *în jurul, *în locul, !odată cu;*

> !În locuțiunile *odată ce* „după ce, din moment ce" și *odată cu* „în același timp cu", adverbul *odată* se scrie **într-un cuvânt.**

6. pronominale: *!Domnia Lui, !Excelența Sa, Înalt Preasfinția Voastră, !Măria Ta;*

7. substantivale: *aducere aminte* „amintire", *alter ego* „dublu", *!băgare de seamă* „atenție";

8. verbale: *a aduce aminte* „a aminti", *a avea de-a face, a băga de seamă* „a observa", *a da năvală* „a năvăli";

Scrierea în mai multe cuvinte distinge unele locuțiuni de **cuvintele compuse** cu o componență identică sau asemănătoare, scrise **într-un cuvânt** (*altădată* „odinioară", *fiindcă* „deoarece"), sau de **grupuri de cuvinte** scrise **diferit** (*de alt fel* „de alt soi").

Din punctul de vedere al scrierii ca **locuțiuni** nu sunt semnificative situațiile în care unele elemente din componența lor sunt scrise **cu cratimă** din motive **fonetice — totdeauna** *(de-a berbeleacul, !dintr-odată)* sau **accidental,** pentru a reda rostirea lor în **tempo rapid** *(*așa și așa/așa și-așa)* — sau pentru că sunt cuvinte **compuse** *(!de (pe) când Adam-Babadam).*

II. Se scriu cu **cratimă** unele locuțiuni **adverbiale rimate** sau/și **ritmate:** *calea-valea, câine-câinește, fuga-fuguța, treacă-meargă, vrând-nevrând.*

---

[64] Deoarece nu pun alte probleme de scriere decât cele generale, precum și ale componentelor lor, multe locuțiuni — interpretate uneori și ca grupuri de cuvinte — nu au fost incluse în DOOM[1], în DOOM[2] adăugându-se un număr restrâns.

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

III. Se despart prin **virgulă grupurile** componente ale unor locuțiuni **adverbiale** cu structură **simetrică,** uneori **rimate** sau/și **ritmate:** *cu chiu, cu vai; de bine, de rău; de voie, de nevoie.*

V. și **4.2.5. Numerale.**

4.4. Scrierea grupurilor de cuvinte[65]

Grupurile relativ **stabile** (unele interpretate și ca locuțiuni) se scriu în cuvinte **separate** (iar cu cratimă numai din motive fonetice, v. **1.2.4. Cratima**). Este vorba de îmbinări în care elementele componente își **păstrează sensul** de bază, care **corespunde** realității denumite, cu structura:

1. **adjectiv + substantiv:** *dublu ve/dublu vî, prim ajutor, prim amorez, triplu exemplar;*

Dar se scriu într-**un cuvânt** sau cu **cratimă** substantivele compuse cu o structură asemănătoare: **dublu-casetofon, *prim-balerin, primadonă, primăvară, prim-plan, triplu-sec.*

2. **adverb + adjectiv** (în general provenit din participiu): *bine crescut* „dezvoltat bine" *(aluat ~), bine cunoscut* „știut bine" *(caz ~ de toată lumea), bine înțeles* „priceput bine", *bine venit* „sosit cu bine" *(~ din război);*

3. **adverb + adverb:** *nici odată* „nici odinioară" *(Nu l-am crezut ~, nu-l cred nici acum);*

4. **adverb + articol:** **nici un (Nu e un om prost și nici un incult).*

5. **adverb + numeral:** *câte o dată* (tempo lent) „câte o singură dată" *(Mănâncă numai ~ pe zi), nici o dată* „nici măcar o singură dată" *(Nu numai că n-a citit lecția de mai multe ori, dar n-a citit-o ~);*

6. **prepoziție + adverb:** *de mult* „de mult timp" *(N-a mai venit ~);*

7. **prepoziție + substantiv** sau verb la **supin:** *de mâncare, !de mâncat (a da de mîncare; De mâncat, aș mânca); după masa de prânz, !după prânz.*

Dar se scriu într-**un cuvânt** sau cu **cratimă compusele** cu o structură asemănătoare: *demâncare, demâncat* „mâncare", *după-amiază, după-masă* „a doua parte a zilei".

8. **substantiv + adjectiv** sau **adjectiv + substantiv:** **apă minerală, bună creștere* „dezvoltare bună" *(O ~ a plantelor se realizează greu), *bună dimineața* (formulă de salut), **bună stare* „stare bună", *comisar principal, director adjunct, director general;*

9. **substantiv + prepoziție + substantiv:** *unt de cacao* etc.

Grupurile relativ stabile de cuvinte se deosebesc de **cuvintele compuse** cu structură și componență asemănătoare, în care elementele componente nu-și **păstrează sensul** de bază și nu **corespund** realității denumite și care se scriu fie cu **cratimă** (*!bine-crescut* „cuviincios", *!bine-cunoscut* „celebru", *!bine-venit* „oportun, agreat"; *!apă-albă* „cataractă", **bună-creștere* „politețe", *!bună-dimineața*

[65] Pentru că nu pun alte probleme de scriere decât cele generale, precum și ale componentelor lor, grupurile de cuvinte nu au fost incluse ca atare în *Dicționar* decât în măsura în care era necesar să se pună în contrast cu ele scrierea unor compuse.

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

„plantă", *piatră-vânătă* „sulfat de cupru"), fie într-**un cuvânt:** *bineînțeles* „desigur", *!bunăstare* „prosperitate", *câteodată* „uneori"; *demult* „odinioară" *(S-a întâmplat ~), niciodată* „nicicând", *!niciun* (adjectiv pronominal), *untdelemn* „ulei".

5. Despărțirea în silabe și la capăt de rând

Despărțirea în silabe a unor cuvinte are scopul de a pune în evidență **structura** lor **silabică** și, în cazul poeziei, **metrica** bazată pe ea. Ea se face cu ajutorul **cratimei** și se folosește în unele opere literare pentru a reproduce rostirea **sacadată,** cu o anumită **valoare stilistică:** *Im-be-ci-lu-le!*

Ortografia este interesată însă mai ales de **despărțirea la capăt de rând,** care **nu** coincide totdeauna cu **despărțirea în silabe** a cuvintelor. Când la **sfârșitul** unui **rând** dintr-un text nu mai încape în întregime un **cuvânt,** un **grup de cuvinte** care formează o unitate sau o **abreviere,** elementele în această situație pot fi **trecute integral** pe rândul următor sau, în unele situații, pot fi despărțite de la un rând la altul. În cazul **grupurilor** de cuvinte, despărțirea se face cu ajutorul **blancului,** iar în cazul **cuvintelor** — cu ajutorul **cratimei**[66].

Scopul principal al despărțirii la capăt de rând este de a face **economie** de spațiu față de trecerea integrală pe rândul următor (și, totodată, de a păstra o dispunere unitară a textului pe spațiul rândurilor), de aceea despărțirea **nu are rost** dacă este **neeconomică.** Pe de altă parte, ea **nu** trebuie să ducă la **dificultăți de înțelegere** și să fie **neelegantă.**

Sistemul de reguli pentru despărțirea la capăt de rând are un caracter mai mult sau mai puțin **convențional.** Aceste reguli[67] privesc atât modul în care **se face** despărțirea la capăt de rând, cât și situațiile în care aceasta este **interzisă** sau **nerecomandabilă.**

5.1. Despărțirea grupurilor de cuvinte și a abrevierilor

Pentru **păstrarea unității** lor,

1. nu se despart la sfârșit de rând, ci se trec integral pe rândul următor:

- abrevierile — scrise „legat" *(UNESCO)*[68] sau despărțite prin blancuri *(S N C F R),* prin puncte *(a.c.)* ori prin cratimă *(lt.-maj., N-V)* (**nu:** *a.-c., U-NESCO/UNES-CO; S|N C F R, S N|C F R, S N C|F R, S N C F|R; lt.-|maj., N-|V*);

---

[66] În ce privește semnele de **punctuație,** spre deosebire de alte limbi, în română punctul, semnul întrebării, semnul exclamării, virgula, punctul și virgula și două puncte **nu** se despart prin **blanc** de elementul care le **precedă** (dar sunt **urmate de blanc,** ca și linia de dialog); parantezele și ghilimele **deschise se despart** de elementul care le **precedă,** dar nu de cel care le **urmează;** parantezele și ghilimelele **închise nu** se despart de elementele care le **precedă;** punctele de suspensie și linia de pauză (în afară de cazul când este folosită ca semn ortografic) se despart prin blanc atât de elementul care le **precedă,** cât și de cel care le **urmează;** cratima ca semn de punctuație se comportă la fel ca atunci când este semn ortografic (v. **5.2.3. Despărțirea cuvintelor scrise cu anumite semne ortografice).**

[67] În exemplele care ilustrează regulile indicăm numai **limita** la care se referă regula respectivă, pentru a o pune în evidență, și nu despărțirea integrală a cuvântului.

[68] Chiar când au dobândit comportamentul unor cuvinte: *SIDA,* **nu** *SI-DA.*

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

- **derivatele** scrise cu **cratimă** de la **abrevieri:** *R.A.T.B-ist* (**nu:** *R.A.T.B.-|ist, R.|A.T.B.-ist, R.A.|T.B.-ist, R.A.T.|B.-ist*);

Derivatele devenite **cuvinte** urmează regimul cuvintelor: *ce-fe-rist.*

- !**numele proprii de persoane:** *Popescu, Abd el-Kader* (**nu:** *Po-pescu/Popes-cu, Abd el-|Kader/Abd el-Ka-|der*);
- **numeralele ordinale** scrise cu **cifre și litere:** *V-lea, 5-a* (**nu:** *V-|lea, 5-|a*);

2. se **recomandă** să **nu** se separe de la un rând la celălalt, ci să se treacă **împreună** pe rândul următor:

- **prenumele** (sau **abrevierile prenumelor**) și **numele de familie:** *Ion Popescu, I. Popescu* (**nu** *Ion|Popescu, I.|Popescu*);
- notațiile care **includ abrevieri:** *10 km, art. 3* (**nu:** *10|km, art.|3*).

3. !se **tolerează** plasarea pe **rânduri diferite** a **abrevierilor** pentru **nume generice** și **a numelor proprii** din **denumirile** unor instituții, **indiferent de ordine:** *Roman |**S.A.**, SC Severnav |**SA.**,* dar și ***F.C.** |Argeș, **RA** |„Monitorul Oficial”, **SC** |Severnav SA* (ca și în scrierea completă: *Fotbal Club Argeș* etc.).

5.2. Despărțirea în interiorul cuvintelor

Despărțirea **în scris** a cuvintelor la **capăt de rând** se face după **reguli** care **diferă,** parțial, de regulile despărțirii în **silabe,** precum și de la limbă la limbă.

Limita dintre secvențe se marchează prin **cratimă** (v. și **1.2.4. Cratima**), care se scrie numai **după secvența de la sfârșitul primului rând.**

Sunt posibile **două modalități** de despărțire a cuvintelor la capăt de rând: pe baza **pronunțării**[69] și pe baza **structurii morfologice** a cuvintelor — modalități pe care le vom numi în continuare *despărțire după pronunțare* și, respectiv, *după structură.*[70]

Pentru indicarea **rostirii sacadate** sau a **metricii** se folosește numai despărțirea după **pronunțare**: ***I-nabilule!*** (**nu** și despărțirea după **structură:** ***in-abilule***).

!Regula **generală** și **obligatorie** a despărțirii cuvintelor la capăt de rând în limba română, valabilă pentru ambele modalități, este **interdicția** de a lăsa la **sfârșit** sau la **început de rând** o secvență care **nu** este **silabă**[71].

Excepție: grupurile ortografice scrise cu **cratimă** *(dintr-|un, într-|însa),* la care se recomandă însă, pe cât posibil, **evitarea** despărțirii.

---

[69] Despărțirea după **pronunțare** a fost numită și **silabație fonetică,** însă această denumire este **improprie,** deoarece despărțirea cuvintelor la capăt de rând este o problemă **practică,** în timp ce **silabația** este o problemă **lingvistică.**

[70] Despărțirea după **structură** a fost numită și **silabație morfologică,** termen **impropriu,** întrucât ea **nu** are în vedere **silabația** (care privește **fonetica, nu morfologia),** ci elementele **componente** din structura anumitor cuvinte.

[71] Chiar dacă include o vocală propriu-zisă, cum prevedea regula din DOOM[1], care era mai puțin restrictivă.

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

Rezultatele la care conduc cele două modalități **coincid** în multe cazuri, dar în altele pot **diferi.**

!**Normele actuale**[72] **prevăd** despărțirea după **pronunțare.**
Este **acceptată** și despărțirea după **structură,** însă cu unele **restricții** față de recomandările din DOOM[1].

La nivelul **cuvântului, nu** se despart la capăt de rând:
- cuvintele **monosilabice**[73]**;**
- secvențele **inițiale** și **finale** (fie că, fonetic, sunt sau nu silabe) constituite dintr-**un** singur sunet, redat prin:
  - o **consoană + *-i* „șoptit" (nu:** *dușma-**ni**);*

În acest caz, consoana nu formează o silabă din punct de vedere fonetic.

- **o vocală (nu:** ***a**-er, **ă**-la, **e**-popee/epope-**e**, **i**-real, **î**-hî, **o**-leacă, **u**-riaș; sublini-**a**, absorbți-**e**, caca-**o**, su-**i**, ambigu-**u**).*

În acest caz despărțirea este **neeconomică,** deși este **corectă** din punctul de vedere al silabației (și de aceea în *Dicționar* se pun în evidență și asemenea silabe, nu în scopul despărțirii la capăt de rând, ci pentru a indica structura silabică a cuvântului și a oferi indicii privind pronunțarea: *sublini-a*).

Interdicțiile de mai sus privesc și grupurile ortografice scrise cu **cratimă: nu:** *s-|a; i-|a, las-|o, mi-|a, zis-|a, i-|a.*

Dintre cele două modalități de despărțire a cuvintelor la sfârșit de rând:
- despărțirea după **pronunțare** se poate aplica **la toate cuvintele,** inclusiv la **componentele cuvintelor „formate";** ea este modalitatea unică de despărțire **pentru toate** cuvintele **simple** și pentru **majoritatea derivatelor cu sufixe;**
- despărțirea după **structură** se poate aplica **numai la limita dintre elementele componente ale unor cuvinte „formate"** sau scrise cu **cratimă** ori cu **cratimă** și **linie de pauză** (la restul cuvântului putându-se aplica despărțirea bazată pe pronunțare).

Astfel, **același cuvânt** „format" poate fi supus, în funcție de secvența care începe la sfârșitul rândului și de opțiune, **uneia** sau **celeilalte** modalități de despărțire: după pronunțare *(ar-te-ri-os-cle-ro-ză)* sau după structură *(arterio-scleroză).*

Despărțirea **după structură** are caracter **cult** și, în cazul cuvintelor **împrumutate** gata **formate** din alte limbi, presupune **cunoașterea formei** și a **sensului elementelor componente.** Este mai ales cazul cuvintelor aparținând unor **terminologii de specialitate** (formate, în mare parte, din elemente **vechi**

---

[72] Cf. și *Dicționarul general de științe ale limbii,* Editura Științifică, București, 1997, *s.v. silabație:* „Regulile morfologice **nu** [subl. ns. I. V.-R.] sunt obligatorii". Despărțirea după **pronunțare** prezintă și avantajul că pentru ea se pot stabili **reguli mai generale** decât pentru despărțirea după **structură.**

[73] Neindicarea accentului la un cuvânt românesc din *Dicționar* arată că acesta este monosilabic. Rezultă că, dacă aceste cuvinte prezintă o succesiune de **litere-vocale,** acestea **nu** se pot afla în hiat, ci formează un diftong (sau un triftong). (Absența accentului la cuvântul-titlu și notarea lui la indicațiile de pronunțare arată că litera vocală în cauză se pronunță altfel decât se scrie.)

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

grecești și **latinești**), a căror depărțire după structură este accesibilă adesea numai pentru specialiști ai domeniului respectiv.

Împrumuturilor din limbile moderne li se aplică, ori de câte ori grafia permite, regulile de despărțire a cuvintelor din limba **română:** *ca-te-ring*, nu *cater-ing*, dar multe **împrumuturi** și **nume proprii** scrise și citite după reguli ale **altor limbi** fac, în general, necesară consultarea *Dicționarului.*

5.2.1. Despărțirea după pronunțare

Regulile despărțirii **în scris** după pronunțare se referă la **litere,** dar privesc **pronunțarea** cuvintelor în tempo **lent** și au drept criterii **valorile** literelor în scrierea limbii **române** (v. Tab. 2) și **poziția** lor în diverse succesiuni.

Despărțirea după pronunțare **nu** duce totdeauna la **silabe propriu-zise,** „fonetice" (cel mult s-ar putea vorbi de „silabe ortografice"[74]), și se face după reguli dintre care unele sunt mai mult sau mai puțin convenționale.

Astfel, despărțirea în scris se întemeiază uneori pe decizii **fără suport** în **fonetică,** de exemplu în cazul succesiunilor ***scl, scr, str*** între vocale, la care este posibilă orice silabație fonetică, dar la care, pentru despărțirea în scris, s-a optat, convențional, pentru modelul C-CC. Uneori chiar, despărțirea în scris poate **contraveni pronunțării** — ca la despărțirea unor consoane duble din împrumuturi (*ca-pric-cio-so* [ka-**pri-čo**-zo]).

În cele ce urmează vom face distincție, pe de o parte, între **litere-vocale** și **litere-consoane** — prin care înțelegem semnele grafice care notează, cu precădere, sunete-vocale, respectiv sunete-consoane — și, pe de altă parte, între **vocale** propriu-zise și **semivocale —** care sunt sunete cu un comportament diferit, notate cu ajutorul unor litere-vocale (și, în unele împrumuturi, chiar cu litere-consoane: *w*) —, precum și de situațiile în care anumite litere nu notează niciun sunet, ci servesc numai ca semne grafice.

> Indicațiile din *Dicționar* privitoare la pronunțare și, respectiv, la despărțirea după pronunțare sunt **complementare:** de exemplu, indicarea despărțirii oferă, implicit, informații și asupra pronunțării în situațiile în care din poziția accentului nu rezultă dacă o literă trebuie interpretată ca vocală sau ca semivocală, iar în cazul succesiunii de litere ***iu*** după consoană, la finala cuvintelor, din indicarea pronunțării [*ĭu*] (**acceso<u>r</u>iu** [*riu* pron. *rĭu*]) rezultă că despărțirea este *acceso-riu,* **nu** *accesori-u.*

5.2.1.1. Litere-vocale

La despărțirea la capăt de rând care implică **litere-vocale** trebuie să se aibă în vedere că:

- **literele** ***e, i, o, u, w*** și ***y*** notează atât **sunete-vocale** propriu-zise, cât și **semivocale**[75], despărțirea depinzând de valoarea lor;

---

[74] Flora Șuteu, Elisabeta Șoșa, *Îndreptar ortografic și morfologic,* Floarea Darurilor, Saeculum I.O., București, 1999, p. 280.

[75] Dintre acestea, semivocalele *ĕ* și *ŏ* nu pot apărea decât înainte de vocală.

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

Vorbitorii nativi fac cu relativă ușurință aceste distincții, mai ales în cazul cuvintelor vechi în limbă. În cazul neologismelor, însă, pot exista mai frecvent dubii dacă unele succesiuni de litere-vocale se pronunță cu **hiat** sau cu **diftong.**

- literele ***e*** **și** ***i*** pot servi și ca simple semne grafice, **fără a nota sunete,** și anume după ***c, g, ch*** și ***gh,*** și în aceste cazuri **nu** contează ca vocale: ***cea-ră*** [ceară], ***cia-conă; gea-muri, giar-dia; chea-mă, chia-bur; ghea-ră, ghia-ur,*** **nu** ***ce-ară*** etc. (dar *lice-an, ci-anură, ge-anticlinal, ge-ologie, chi-asm, ghi-oc* etc.);

- litera ***i*** la **finală** de cuvânt sau în interiorul unor compuse, când notează un ***i*** **„șoptit", nu** contează din punctul de vedere al despărțirii la capăt de rând: *flori, pomi, minți, urși, az-vârli* ind. prez., *miști, lincși, sfincși; ori-când* (dar *înflo-ri, azvâr-li* inf., perf. s. etc.).

În principiu, în cazul literelor-vocale:

- două **litere-vocale** alăturate care notează **vocale propriu-zise** se despart;

- când literele ***e, i, o, u, w*** sau ***y*** notează o **semivocală,** despărțirea se face **înaintea** lor.

Literele-vocale care notează **diftongi** și **triftongi** nu se despart între ele.

Aceste reguli se pot detalia în modul de mai jos.

5.2.1.1.1. Succesiunile V-V
(V-**V**(S), V-VC(C))
(„Două vocale alăturate se despart")

Două litere-vocale alăturate care notează **vocale propriu-zise se despart —** cu alte cuvinte, **vocalele în hiat se despart.**

Cele două vocale pot fi:

- **identice:** ***a-alenian; ale-e; fi-ință; alco-ol; ambigu-ul;***

- **diferite:** *antia-erian, alca-ic, ba-obab, bacala-ureat; behă-it, lingă-ul; hârâ-it, pârâ-ul; bore-al, de-ictic, le-onin, le-ul; ci-anură, pompi-er, fani-on, cafegi-ul; cro-at, po-et, cro-itor, bo-ur; polu-are, continu-ăm, du-et, bănu-ise, afectu-os; keny-an, hobby-uri.*

Se despart și două vocale alăturate dintre care **a doua** face parte dintr-un **diftong descendent:** *cre-ai, famili-ei, feme-ii, gre-oi.*

Regula este valabilă indiferent dacă a doua vocală formează **singură** o silabă sau **împreună** cu una sau mai multe **consoane:** ***și-ință, bănu-ind.***

Unele succesiuni de vocale apar în cuvinte „formate", în care despărțirea după pronunțare coincide cu cea după structură[76]: *contra|amiral,* ***re|****examina, anti|infecțios; bine|înțeles, co|opta.*

Combinațiile de două vocale care, în unele împrumuturi sau nume proprii scrise cu grafii **străine,** au valoarea **unui** singur sunet, ca în limba de origine, **nu** se despart: ***ee*** [i] *(splee-nul),* ***eu*** [ö] *(cozeu-rul),* ***ie*** [i] *(lie-duri),* ***ou*** [u] *(cou-lomb).*

[76] La cuvintele „formate"marcăm limitele prin | pentru a nu induce ideea falsă că aceste formații s-ar scrie în mod normal cu cratimă.

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

5.2.1.1.2. Succesiunile V-S
((S)V-SV, (S)V-SVS, V-SSV)

(„Un diftong și un triftong se despart de vocala sau de diftongul precedente")

În succesiunile de **litere-vocale** în care ***e, i, o, u*** sau ***y*** notează o **semivocală**, aceasta trece la **secvența următoare** când se află

- **după o vocală** propriu-zisă, iar ***e, i, o, u*** sau ***y*** fac parte dintr-un
  - **diftong ascendent:** *agre-ează, accentu-ează; ace-ea* [ačeia], *mama-ia, tă-ia, tămâ-ia, su-ia; tămâ-ie, pro-iect, su-ie; du-ios; ro-iul; gă-oace, dubi-oasă; ro-ua, no-uă; a-yatolah;*
  - **triftong:** *tă-iai, vo-iau, le-oaică; cre-ioane; înșe-uează;*
- **după un diftong ascendent** (deci tot după o vocală), iar ***e, i, o, u*** sau ***y*** fac parte dintr-un **diftong** (*ploa-ie, stea-ua*) sau dintr-un **triftong** (chiar dacă acesta nu este scris ca atare: *dumnea-ei* [dumněa-ĭeĭ]).

Altfel spus, **diftongii alăturați se despart** sau **diftongii** și **triftongii se despart** de **vocala** sau de **diftongul** care le precedă.

5.2.1.2. Litere-consoane

Această despărțire se referă la consoanele aflate **între vocale.**

La despărțire trebuie să se aibă în vedere faptul că din punctul de vedere al despărțirii la capăt de rând se comportă **ca o singură consoană:**

- litera ***x;***
- ***ch*** și ***gh*** înainte de *e, i;*

  h nu are valoarea unui sunet nici în împrumuturi și nume proprii străine în care precedă o consoană: *foeh-nul* [fōnul].

- consoanele urmate de ***i*** „șoptit";
- ***q*** + ***u*** când are valoarea [kv].

Regulile generale privind despărțirea literelor-consoane sunt:

- **o consoană** între litere-vocale trece la **secvența următoare;**
- în succesiunile de **două-patru** consoane, despărțirea se face, **de regulă, după prima consoană;**
- în succesiunile (foarte rare) de **cinci consoane**, despărțirea se face **după a doua** consoană.

Regulile și **excepțiile** sunt detaliate mai jos.

5.2.1.2.1. C
(V-CV, VS-CV, SVS-CV, V-CSV)

(„O consoană între vocale trece la secvența următoare")

O consoană între **litere-vocale** trece la **secvența următoare:** *ba-bă, fa-că, re-ce, ve-cin, po-diș, rea-fișa, le-ge, ha-haleră, nea-jutorat, ira-kian, mă-lin, tea-mă, lu-nă, ma-pă, soa-re, ie-se, ma-șină, ia-tă, ța-ță, ta-vă, kilo-watt, ta-xi, ree-xamina, ra-ză, reau-zi* (inf., perf. s.), *flo-rile, fu-gi* (inf.; perf. s.), *o-chi* (verb), *po-mii.*

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

La fel se comportă și:

- ***ch, gh*** (+ *e, i*) în cuvinte românești: *ure-**che**, nea-**chi**tat, le-**ghe**, li-**ghi**oană;*
- ***qu*** **[kv]:** *se-**quo**ia.*

Regula este valabilă și când **litera**-vocală dinaintea consoanei notează o **semivocală** — element al unui diftong **descendent** (*au-gust, bojdeu-că, doi-nă, mai-că, pâi-ne, hai-ku*) sau al unui **triftong** cu structura SVS *(lupoai-că)* ori când consoana este urmată de un **diftong:** *re-seamănă.*

O consoană urmată de ***i* „șoptit"** nu se desparte de vocala precedentă: *ari, buni, cobori, flori, fugi* (ind. prez.), *ochi* (substantiv), *pomi, auzi* (ind. prez.).

Se comportă ca o singură consoană combinațiile de **două** sau **trei litere**-consoane din cuvinte și nume proprii cu grafii **străine** care notează, conform normelor ortografice ale diferitor limbi, **un** singur sunet: *ck* [k] *(ro-**cker**), **dg*** [ğ] *(Me-**dg**idia), **dj*** [ğ] *(azerbai-**dj**an), **gn*** [ñ] *(Sali-**gny**), **sh*** [ș] *(banglade-**sh**ian), **th*** [t] *(ca-**th**arsis), **ts*** [ț] *(jiu-ji-**ts**u), **tch*** [č] *(ke-**tch**up).*

5.2.1.2.2. Succesiunile C-C(C)(C)
(„**Două, trei** sau **patru** consoane între vocale **se despart după prima** consoană")

În succesiunile de **două-patru consoane între vocale,** despărțirea se face, **de regulă,** după **prima consoană.**

Succesiunea C-C
(VC-CV, VSC-CV, V-CSV)
(„**Două** consoane între vocale **se despart**")

Două litere-consoane între **litere-vocale se despart, a doua consoană** trecând la **secvența următoare.**

Cele două consoane pot fi:

- **identice,** notând **același sunet** ca și consoana simplă (*ki**b-b**utz, mil-**l**efiori, în|**n**ora, inter|**r**egn*[77], *bour-**r**ée, fortis-**s**imo, wat-**t**ul*) sau, în cazul lui ***cc*** **+** ***e, i,*** sunete **diferite** ([kč]): *ac-**c**ent;*

h nu are valoarea unui sunet nici în împrumuturi și nume proprii străine în care precedă o consoan dublă: *ohm-metru* [ommetru].

- **diferite:** *ic-**n**i, tic-**s**it, ac-**t**iv, frec-**v**ență, caf-**t**an, vaj-**n**ic, cal-**c**ula, mul-**t**e, toam-**n**ă, în-**g**er, lun-**g**it, mun-**t**e, cap-**s**ă, aș**t**ep-**t**a; azvâr-**l**i* (inf., perf. s.), *cer-**n**e; ur-**ș**ii; as-**c**et, os-**c**ior, as-**t**ăzi, muș-**c**a, ex-**c**ursie, imix-**t**iune;*

Regula este valabilă și când **litera**-vocală dinaintea consoanei notează o **semivocală,** element al unui diftong **descendent** *(trais-**tă**)* sau când după consoană urmează o semivocală, element al unui diftong: *dor-**mea.***

Sunt tratate la fel succesiunile de două sunete consoane dintre care prima este notată prin **două litere:** *business-**man**, watt-**m**etru.*

[77] La ultimele două cuvinte, despărțirea după pronunțare coincide cu cea după structură.

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

În schimb, *c, g* urmate de *h (+ e, i)* care notează **două** sunete în împrumuturi se despart: *bog-head* [bog-hed].

Consoanele urmate de ***i* „șoptit"** se comportă ca o consoană: *albi* (adj.), *az-vârli* (ind. prez.), *cerbi, dormi* (ind. prez.), *ori-ce* — **dar** *al-bi* (vb.), *az-vârli* (inf., perf. s.), *dormi* (inf., perf. s.).

EXCEPȚII

1. Trec împreună la secvența **următoare** succesiunile de consoane care au ca **al doilea** element ***l*** sau ***r*** și ca **prim** element ***b, c, d, f, g, h, p, t* și *v***, adică grupurile

bl: *ca-**blu***
br: *neo-**brăzat***
cl: *pro-**clama***
cr: *nea-**crit***
dl: *Co-**dlea***
dr: *co-**dru***
fl: *nea-**flat***
fr: *pana-**frican***
gl: *nea-**glutinat***
gr: *nea-**gricol***
hl: *pe-**hlivan***
hr: *ne-**hrănit***
pl: *su-**plu***
pr: *cu-**pru***
tl: *ti-**tlu***
tr: *li-**tru***
vl: *nee-**vlavios***
vr: *de-**vreme***

Pentru combinațiile de **două consoane** din cuvinte și nume proprii cu grafii **străine** care notează, conform normelor ortografice ale diferitor limbi, **un** singur sunet v. **Succesiunea C-C.**

2. Nu se despart **literele-consoane duble** din cuvinte și nume proprii cu **grafii străine,** care notează sunete **distincte** de cele notate prin consoana **simplă** corespunzătoare din limba **română:** *ll* [l'] (*caudi-**llo***).

Succesiunea C-CC

(„**Trei** consoane între vocale **se despart după prima** consoană")

În succesiunile de **trei consoane,** despărțirea se face după **prima consoană:** ***ob-ște, fil-tru, circum-spect, delin-cvent***[78]***, lin-gvist, cin-ste, con-tra, vâr-stă, as-clepiad, cus-cru, es-planadă, as-pru, as-tru, dez-gropa.***

[78] În *Limba română. Manual pentru clasele a IX-a și a X-a (școli normale, licee și clase cu profil umanist)*, (coord. Florin D. Popescu), Editura Didactică și Pedagogică, București, 1997, p. 71, a fost introdus în seria de excepții și grupul *ncv*, deși nu figurează în lista din DOOM[1] și, prin urmare, trebuie despărțit după regula generală.

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

Regula este valabilă și când **litera**-vocală dinaintea consoanei notează o **semivocală** — element al unui diftong **descendent:** *mais-tru.*

La fel se despart și consoanele urmate de ***ch, gh*** (+ *e, i*): ***în-chega, în-chide, în-gheța, în-ghiți.***

Sunt tratate la fel succesiunile de trei litere-consoane din împrumuturi și cuvinte străine în care combinațiile ***ch, gh*** notează un singur sunet *(af-ghan)* sau din cuvinte în care prima consoană este urmată de ***i „șoptit":*** *câțe**și**-trei.*

Unele succesiuni de **trei litere-consoane** din cuvinte și nume proprii cu grafii **străine** se comportă ca o singură consoană: ***tch*** [č] în *ke-**tch**up.*

EXCEPȚIE

În următoarele succesiuni de **trei consoane,** despărțirea se face **după primele două** consoane:

lp-t: *sculp-ta*
mp-t: *somp-tuos*
mp-ț: *redemp-țiune*
nc-ș: *linc-șii*
nc-t: *punc-ta*
nc-ț: *punc-ție*
nd-v: *sand-vici*
rc-t: *arc-tic*
rt-f: *jert-fă*
st-m: *ast-mul*

Alte succesiuni de trei consoane care se despart (și) **după a doua** consoană *(ltč, ldm, lpn; ndb, ndc, nsb, nsc* (și *nsč*), *nsd, nsf, nsh, nsl, nsm, nsn, nsp, nss, nsv; ntl; rgș, rtb, rtc, rth, rtj, rtm, rtp, rts, rtt, rtț, rtv; stb, stc, std, stf, stg, stl, stn, stp, str, sts, stt, stv)* nu trebuie memorate, deoarece se întâlnesc în cuvinte **„formate"** (semi)analizabile, cărora li se poate aplica despărțirea după structură, care este destul de transparentă și conduce la același rezultat. Este vorba de:

- **compuse:** *alt* | *ceva, ast* | *fel, feld* | *mareșal, fiind* | *că, hand* | *bal;*
- formații cu **elemente de compunere,** ca ***port-:*** *port* | *bagaj, port* | *cuțit, port* | *hart, port* | *jartier, port* | *moneu, port* | *perie, port* | *sabie, port* | *tabac, port* | *țigaret, port* | *vizit;*
- derivate cu **prefixe:**

post-: *post* | *belic, post* | *comunism, post* | *decembrist, post* | *față, post* | *garanție, post* | *liceal, post* | *natal, post* | *pașoptist, post* | *revoluționar, post* | *sincron, post* | *totalitar, post* | *verbal;*

trans-: *trans* | *borda, trans* | *carpatic, trans* | *cendental, trans* | *danubian, trans* | *făgărășean, trans* | *humanță, trans* | *lucid, trans* | *misibil, trans* | *național, trans* | *portabil, trans* | *saharian, trans* | *vaza;*

- derivate de la baze terminate în **grupuri de consoane** cu **sufixe** ca ***-lâc*** *(savant* | *lâc),* ***-nic*** *(pust* | *nic, stâlp* | *nic, zavist* | *nic),* ***-șor*** *(târg* | *șor).*

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

5.2.1.2.3. Succesiunea C-CCC

(„**Patru** consoane între vocale **se despart după prima** consoană")

În succesiunile de **patru** consoane între vocale, despărțirea se face **după prima** consoană: *!**ab-stract, con-structor, în-zdrăveni.***

EXCEPȚII

1. Despărțirea CC-CC

În unele succesiuni de **patru** consoane, despărțirea se face **după a doua** consoană: *feld-spat, gang-ster, tung-sten, horn-blendă.*

Alte succesiuni de patru consoane care se despart (și) **după a doua** consoană *(nsfr, nsgr, nspl, rtch, rtdr, rtsc, rtst, stpr, stsc, stșc)* nu trebuie memorate, deoarece se întâlnesc în cuvinte „**formate**" (semi)analizabile, cărora li se poate aplica despărțirea după structură, care este destul de transparentă și conduce la același rezultat. Este vorba de:

- formații cu elementul de compunere ***port-***: *port | drapel, port | sculă, port | stindard;*
- derivate cu prefixe:

post-: *post | prandial, post | scenium, post | școlar;*
trans-: *trans | frontalier, trans | gresa, trans | planta.*

Sunt tratate la fel succesiunile în care primele două consoane sunt urmate de ***ch, gh*** *(+ e, i): por**t-chei.***

2. Despărțirea CCC-C

În unele succesiuni de **patru** consoane în care nicio segmentare fonetică nu se susține, despărțirea se face, convențional, **după a treia consoană:** *dejurst-vă, vârst-nic* (în ultimul caz, cu același rezultat ca al despărțirii după structură).

5.2.2.3. Succesiunea CC-CCC

(„**Cinci** consoane între vocale **se despart după a doua** consoană")

În succesiunile de **cinci consoane** (foarte rare), despărțirea se face **după a doua consoană:** *ång | ström; opt | sprezece.*

Sunt tratate la fel succesiunile care cuprind combinațiile ***ch, gh*** *(+ e, i): por**t-schi.***

5.2.2. Despărțirea după structură

1. Despărțirea după structură este **acceptată** atunci când capătul rândului coincide cu **limita** dintre **componentele** cuvintelor **„formate".** Ea coincide, în multe cazuri, cu despărțirea după pronunțare. Elementelor componente ale cuvintelor formate li se poate aplica, dacă este necesar, despărțirea după pronunțare.

Despărțirea după structură **nu** se folosește pentru a indica **rostirea silabisită.**

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

Se pot despărți **și** după structură cuvintele **(semi)analizabile** (formate în limba **română** sau **împrumutate**):

- **compuse**[79]: *!arterios-clerază/arterio | sclerază, !al-tundeva/alt | undeva, !des-pre/de | spre, !drep-tunghi/drept | unghi, !por-tavion/port | avion, !Pronos-port/Prono | sport, !Romar-ta/Rom | arta;*

Compusele care păstrează grafii **străine** sunt supuse numai despărțirii după structura din limba de origine: *back-hand.*

- **derivate** cu **prefixe:** *!anor-ganic/an | organic, !de-zechilibru/dez | echilibru, !ine-gal/in | egal, !nes-prijinit/ne | sprijinit, !nes-tabil/ne | stabil, !nes-trămutat/ne | strămutat, !pros-cenium/pro | scenium, !su-blinia/sub | linia;*

Nu se despart prefixele care s-au redus la **o** singură consoană: *ra-lia, spul-bera.*

- dintre **derivatele** cu **sufixe, numai** cele formate cu **sufixe** care **încep cu o consoană** de la **teme terminate** în **grupuri** de consoane: *sa-vant-lâc, stâlp-nic, vârst-nic, za-vist-nic.*

La unele dintre aceste cuvinte, despărțirea după structură **coincide** cu despărțirea după pronunțare, facilitând-o.

V. și **5.2.3. Despărțirea cuvintelor scrise cu anumite semne ortografice.**

!Normele actuale nu mai admit despărțirile după structură care ar conduce la secvențe care **nu sunt silabe** (ca în *într | ajutorare, nevr | algic)* sau ar **contraveni pronunțării,** ca în *apendic | ectomie* [apendi̯ectomi̯e], *laring | ectomie* [larin̆gectomi̯e].

În **compuse** și în derivatele cu **prefixe** în care ultimul sunet al primului element și primul sunet al elementului următor se confundă într-**o** singură literă, în despărțirea după structură se acordă **prioritate ultimului** element sau **rădăcinii:** *om | organic, top | onomastică.*

!Pentru cuvintele a căror structură nu mai este clară, deoarece **elementele** componente sunt **neînțelese** sau **neproductive** în limba română, normele actuale recomandă **exclusiv** despărțirea după **pronunțare** *(!ab-stract, !su-biect)* sau **evitarea** despărțirii, dacă aceasta ar contraveni regulilor: *!a-broga, !o-biect.*

[79] Din cuvinte întregi, elemente de compunere sau fragmente de cuvinte dintre care cel puțin unul există independent și cu un sens care corespunde celui din compus.

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

5.2.3. Despărțirea cuvintelor scrise cu anumite semne ortografice

1. !**La cuvintele scrise** (obligatoriu sau facultativ) cu **cratimă** sau cu **linie de pauză** se **admite** — atunci când spațiul nu permite evitarea ei — **și despărțirea** la **locul cratimei/liniei de pauză.** Este vorba de:

- cuvinte **compuse** sau **derivate** și **locuțiuni:** *aducere-* | *aminte, aide-* | *mémoire, bun-* | *gust, calea-* | *valea, ex-* | *ministru, shakespeare-* | *ian;*

- !**împrumuturi** la care **articolul** și **desinențele** se leagă prin **cratimă:** *flash-* | *ul, flash-* | *uri;*

- **grupuri ortografice** scrise cu **cratimă:** *ducându-* | *se, du-* | *te, fir-* | *ar, văzându-* | *mă,* chiar când rezultă secvențe care **nu** sunt silabe: *dintr-* | *un, într-* | *însa* (caz în care se recomandă **evitarea** despărțirii);

- cuvinte **compuse complexe:** *americano-* | *sud-coreean* sau *americano-sud-* | *coreean.*

Despărțirea la locul cratimei **nu** se face însă când la sfârșitul primului rând sau/și la începutul rândului următor ar rezulta o **singură** literă *(dându-* | ***l,*** *i-* | ***a,*** *s-* | ***a),*** o consoană + semivocală *(mi-* | ***a)*** sau o consoană + ***-i „șoptit"***: *dă-* | ***mi.***

La **grupurile ortografice** mai scurte, despărțirea bazată pe pronunțare *(din* | *tr-un, fi* | *r-ar, în* | *tr-însul/într-în* | *sul)* trebuie **evitată,** deoarece mărește numărul cratimelor, contravenind principiului estetic în ortografie; la cele mai lungi sau când este absolut necesar, depărțirea se poate face și în alt loc decât acela al cratimei, în funcție de poziția ocupată față de sfârșitul rândului: *du* | *cându-se.*

2. La cuvintele scrise cu **apostrof,** pentru **păstrarea unității** lor, despărțirea **la capăt de rând** trebuie **evitată** când locul **despărțirii** ar coincide cu locul apostrofului.

V. și **5.1. Despărțirea grupurilor de cuvinte și a abrevierilor.**

6. Câteva norme morfologice

Morfologia este prea vastă pentru a putea face obiectul unei prezentări exhaustive într-un dicționar. De aceea — până la apariția noii ediții a *Gramaticii Academiei* —, în cele ce urmează atragem atenția numai asupra câtorva aspecte gramaticale, cu incidență asupra scrierii și a pronunțării, în legătură cu care se fac mai frecvent greșeli sau există dubii, insistând asupra unor modificări de normă din DOOM^2 față de DOOM^1.

Părțile de vorbire sunt prezentate în ordine **alfabetică.**

Pentru unele modificări ale normelor în raport cu DOOM^1 v. și NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI. Pentru scrierea și pronunțarea unor cuvinte și forme gramaticale v. și **1.2. Semnele ortografice, 2. Reguli de scriere și de pronunțare literară. 3. Scrierea cu literă mică sau mare, 4. Scrierea derivatelor, compuselor, locuțiunilor și grupurilor de cuvinte, 5. Despărțirea în silabe și la capăt de rând.**

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

6.1. Adjectivul

1. Adjectivele **masculine** care la **singular** au un *i* la **finală** se scriu la **plural nearticulat** cu **doi *i*,** iar la forma **articulată** cu **trei *i:*** *cercel argintiu, cercei argintii, argintiii cercei.*

2. La **femininul** adjectivelor de tipul *bun, mare, cutaneu,* **genitiv-dativul singular nearticulat** este **identic cu pluralul** nearticulat: *note bune, speranțe mari, infecții cutanee; acestei note bune, mari speranțe, infecții cutanee,* iar cel **articulat** se formează prin adăugarea articolului hotărât *-i* la **genitiv-dativul** nearticulat: *bunei note, marii speranțe.*

3. La **femininul** adjectivelor terminate la nominativ-acuzativ singular nearticulat în *-iu* (tipul *argintiu, pustiu*), **genitiv-dativul singular nearticulat** este de asemenea **identic cu pluralul** nearticulat: *întinderi pustii, acestei întinderi pustii,* dar cel **articulat** se formează prin adăugarea articolului hotărât *-i la* **nominativ-acuzativul** singular nearticulat: *pustiei întinderi.*

4. Adjectivul ***drag*** (inclusiv substantivizat) are la feminin plural (și la genitiv-dativ singular nearticulat) forma *dragi,* articulat *dragile (fete dragi, dragile mele,* **nu** *drage, dragele;* dar *ultimele,* nu *ultimile);* forma ***dragă*** se folosește în adresare atât pentru feminin, cât și pentru **masculin.**

5. La unele adjective neologice, norma actuală, reflectând uzul persoanelor cultivate, admite la **feminin** forme **cu** și fără **alternanța *o*** (accentuat) — ***oa,*** în ordinea de preferință *!analoagă/analogă, !omoloagă/omologă,* în timp ce la altele **nu** admite forme cu *oa (barocă, echivocă).*

6. Adjectivele terminate la masculin singular în ***-uos*** au femininul singular în ***-uoasă*** *(respectuoasă, somptuoasă)* și plural în *-uoase (respectuoase, somptuoase).*

7. La adjectivele terminate în ***-uu,*** norma actuală recomandă în continuare pronunțarea finalei ca hiat: m. sg. *ambiguu (-gu-u),* f. *ambiguă (-gu-ă),* f. pl. *ambigue (-gu-e),* dar m. pl. *ambigui (-gui).*

8. Câteva adjective *(anumit, diferit, mult, puțin, tot)* au la **genitiv-dativ plural** desinența **pronominală *-or:*** ***anumitor;*** acestea, precum și *destul, divers, felurit, numeros,* pot exprima la plural **valoarea** de genitiv printr-o construcție cu **prepoziția** *a,* iar pe cea de dativ — cu prepoziția *la,* ambele + **acuzativul,** ca și **numeralele** *(votul a zece/a numeroși parlamentari).*

9. Adjectivele **invariabile** au aceeași formă la toate cazurile/genurile/numerele, printre acestea numărându-se adjectivele cu finala ***-ce:*** *atroce, eficace, motrice, perspicace.*

10. Unele adjective vechi și mai ales neologice se folosesc numai pentru **substantive** de un **singur gen;** în cazul celor referitoare la substantive **neutre,** aceasta nu înseamnă că și adjectivele în cauză ar fi „neutre", chiar dacă au la singular formă de !masculin, iar la plural, dacă au, formă de feminin: *(metal) alcalino-pământos, (barometru) aneroid, (foc) bengal, (substantiv) epicen.*

V. și **6.3. Articolul, 6.6. Substantivul.**

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

6.2. *Adverbe și locuțiuni*

1. Norma literară **condamnă** folosirea lui ***ca și*** (sau a lui *ca, virgulă*) în loc de *ca* pentru evitarea cacofoniilor (și cu atât mai mult când acest pericol nu există), în construcții de tipul ***ca și consilier,*** care pot fi înlocuite prin construcții directe precum *a fost numit consilier* sau *l-a luat* ***drept consilier, în calitate de*** **consilier**.

2. Adverbul *decât* „doar, numai" se folosește numai în construcții negative *(N-am decât o soră)*, în timp ce sinonimele sale se întrebuințează în construcții pozitive *(Am doar/numai o soră)*.

3. Locuțiunile adverbiale **nu** cunosc categoria **numărului;** astfel, locuțiunea adverbială !*altă dată* nu are plural.

6.3. *Articolul*

1. **Articolul hotărât** la nominativ-acuzativ masculin și neutru singular ***-l*** este **obligatoriu** în **scris,** precum și în **vorbirea solemnă,** chiar dacă în vorbirea curentă actuală se manifestă tendința de a nu-l mai pronunța (la numele proprii de locuri, situația este încă neclarificată).

2. Unele substantive nume de plante sau animale sunt numai formal articulate, admițând la această formă și articol nehotărât: *o floarea-soarelui*.

3. Numele unor **dansuri populare,** cunoscute în general sub forma articulată hotărât *(hațegana),* pot fi folosite și nearticulat: *La hațegană, pașii sunt ...*(eventual și la plural: *au jucat două hațegane*).

4. La unele substantivele provenite din **abrevieri** există în prezent tendința de a le folosi **nearticulat,** ca nume proprii: !*O.N.U./ONU a decis ...* (nu: *O.N.U.-ul ...*).

5. Norma literară **nu** admite folosirea articolul hotărât proclitic ***lui*** la genitiv-dativul singular al substantivelor comune feminine: *mamei* **(nu** ***lui*** *mama*).

6. La **substantivele** și **adjectivele** care au la finală **grupuri consonantice terminate** în *l* sau *r,* la **plural** trebuie făcută distincție în scris între formele **nearticulate** de tipul *acești/doi/niște/noii membri,* adj. *ochii ei albaștri,* și formele **articulate** de tipul *toți membrii, albaștrii ei ochi.*

7. Genitiv-dativul plural articulat al substantivului *ou* este ***ouălor*** **(nu** *ouălelor*).

8. **Articolul posesiv** la **feminin singular** este ***a*** și înaintea **genitiv-dativului adjectivului posesiv postpus:** *(al) unei prietene* ***a*** *mele* **(nu** *ale*).

9. Unele **nume proprii,** mai ales de **locuri,** pot primi, formal, **articol:** *Aachenul/Bucureștiul este un oraș foarte vechi.*

10. Articolul **hotărât** enclitic **(singular** și **plural)** se leagă cu **cratimă:**

- în **împrumuturile** a căror **finală** prezintă **deosebiri** între **scriere** și **pronunțare:** *acquis-ul* [achi̯ul], !*bleu-ul* [blo̯ul], *show-ul* [șo̯ul];

- în **împrumuturile** care au finale grafice ***neobișnuite*** *la cuvintele vechi din* mba română: !*dandy-ul* (nu *dandiul*), *dandy-i; *gay-ul, gay-i; !hippy-ul, hippy-i; *party-ul; *playboy-ul, playboy-i; *story-ul.*

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

!Se recomandă atașarea **fără** cratimă a articolului la împrumuturile — chiar nedaptate sub alte aspecte — care se **termină** în **litere** din **alfabetul** limbii **române pronunțate** ca în limba **română:** *boardul* [bo̲rdul], *clickul* [cli̲cul], **gadgetul* [ghe̲ğetul], **itemul* [ite̲mul], *trendul* [tre̲ndul], *!week-endul* [u̲ikendul].

- la **cuvintele greu flexionabile**: *pH-ul, RATB-ul; x-ul; 10-le, 11-le;*
- în numele de **locuri** a căror **finală** prezintă **deosebiri** între **scriere** și **pronunțare:** *Bruxelles-ul* [brüse̲lul].

V. și **1.2.4. Cratima, 6.1. Adjectivul, 6.6. Substantivul.**

6.4. Numeralul

1. Numeralul **cardinal** ***unu*** se scrie fără *-l* final (scrierea cu *-l* fiind hipercorectă), spre deosebire de pronumele nehotărât: *N-au fost aleși doi reprezentanți, ci numai **unu;** Dintre trandafiri, cel mai bine miroseau **doi** albi și **unu** roz,* dar ***Unul** a reușit, celălalt nu.*

2. Numeralul **cardinal** „12" și cel **ordinal** corespunzător trebuie folosite la forma de **feminin** atunci când se referă la substantive feminine: *ora **douăsprezece**, **douăsprezece** mii de lei, clasa a **douăsprezecea*** (dar se acceptă și formele de masculin în indicarea datei: *doi|doisprezece|douăzeci și doi mai*).

3. Norma a acceptat formele ***paisprezece**, **șaisprezece**, **șaizeci*** (în loc de ***patrusprezece**, **șasesprezece**, **șasezeci***, care **nu** mai sunt admise, fiind pedante) și pronunțările în tempo rapid [**činsprezeče**] și [**činzeči**] pentru numeralele compuse cu ***cinci***, precum și în numeralele ordinale corespunzătoare.

4. Numeralele „17" și „18" se pronunță (și se scriu în litere) în conformitate cu numeralele simple de la care sunt compuse, fără (altă) vocală de sprijin *(i, â, u)* în interior: *șaptesprezece, optsprezece.*

Nu sunt admise de normă forme ca *unșpe, unsprece, șaispce; unșpce; douășunu; pașopt* (deși este acceptat derivatul *pașoptist*); *douăjde mii; o mie **și** unu; două mii* (*milioane* etc.) ***și** o sută.*

5. Pentru indicarea **primei** zile a fiecărei luni trebuie folosit numeralul **ordinal** și **nu** cel **cardinal:** ***Întâi** Decembrie, **Întâi** Mai,* **nu** ***Unu** Decembrie, **Unu** Mai.*

6. !Normele actuale acceptă la femininul nearticulat al numeralului **ordinal** *întâi* postpus substantivului și forma *întâia*: *clasa !întâi/întâia.*

7. Aproximația în interiorul unor limite numerice se redă fie prin construcții cu **prepoziții** *(S-au prezentat **între douăzeci și treizeci** de persoane, Temperaturile minime se vor situa **între** 2 **și** 4 grade, Deschis **între** 10 **și** 18/**de la** 10 **la** 18, **Am concediu de la** 1 (**până**) **la** 31 august),* fie, în **scris,** prin **alăturarea** numeralelor, despărțite prin **linie de pauză** *(S-au prezentat **douăzeci — treizeci** de persoane, Temperaturile minime vor fi de **2 — 4** grade, Deschis **10 — 18**, Concediu **1 — 31** august),* dar **nu** prin combinarea celor două procedee (**nu:** *Deschis **între** 10 — 18*).

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

8. În **texte**, numeralele se scriu rar „în litere" (cu excepția unor documente comercial-administrative, de exemplu în formulare, pentru securizarea sumelor de bani înscrise) și mai frecvent cu **cifre,** cu excepția numeralelor **sub *zece,*** care se scriu în general în text în **cuvinte** *(Alfabetul limbii române are 31 de litere, dintre care nouă sunt litere-vocale).*

9. Exprimările *la sută* și *procent(e)* fiind echivalente, nu trebuie folosite împreună: *2 %/doi la sută/două procente* (**nu** *două procente la sută*).

10. **Valoarea** de **genitiv** se exprimă cu ajutorul **prepoziției *a,*** iar cea de **dativ** — cu prepoziția *la,* ambele + **acuzativul** *(votul **a** doi senatori; a dat note **la** doi elevi).*

6.5. Pronumele și adjectivul pronominal

1. **Acordul** în **persoană, gen, număr și caz** al **adjectivului** pronominal de **întărire** *însumi* (pentru formele sale v. *Dicționarul* s.v. *însumi, însuți, însuși, înșine, înșivă, înșiși*) este **obligatoriu.**

2. Pronumele și adjectivul **demonstrativ** de depărtare și de identitate se scriu la feminin singular *aceea* [ačeia], *aceeași* [ačeiași], iar la masculin plural *aceia, aceiași.*

3. Pronumele și adjectivele **posesive** *noștri, voștri* se scriu totdeauna cu **un** singur *-i (ai noștri tineri, tinerii noștri),* pentru că nu primesc articol.

4. !În construcția cu prepoziția *de* (care și-a pierdut sensul partitiv, dobândind sensul „de felul") + pronume **posesiv,** norma actuală admite atât **pluralul,** cât și **singularul:** *!un prieten de-ai mei/de-**al meu,** o prietenă de-ale mele/de-**a mea.***

5. **Prepoziția *pe*** la acuzativul pronumelui **relativ *care*** cu rol de complement direct este **obligatorie** *(Omul **pe care** l-am văzut,* **nu** *Omul **care** l-am văzut).*

6.6. Substantivul

6.6.1. Genul

1. **Substantivele** la care există ezitare în ce privește apartenența la genul **feminin** sau **neutru,** respectiv **masculin** sau **neutru** (cu implicații asupra formei lor de **plural**) se află în una din următoarele situații:

– cuvinte de **genuri diferite** (dintre care unele învechite, regionale sau populare) sunt specializate pentru **sensuri** sau **domenii diferite:** *!a*[1] (literă) s. m./s. n., **a*[2] (sunet) s. m.; *!basc*[2]*/bască*[1] „beretă", *!basc*[3] „adaos la bluză sau jachetă", *bască*[2] „albie, lână tunsă de pe o oaie, bluză, vestă", *bască*[3] „limbă"; *!colind*[1] „colindat", *colind*[2]*/colindă* „cântec"; *zăloagă* „semn de carte, capitol", *!zălog*[1] „arbust", *!zălog*[2] „garanție";

– ambele sunt admise ca **variante literare libere:** *!basc*[2]*/bască*[1] (beretă), *colind*[2]*/colindă* (cântec);

– norma actuală a optat pentru un singur gen, și anume *!astru* masculin, *!clește* masculin (cu pl. *clești*), *!foarfecă* feminin;

2. !Conform tendinței de specializare, la unii termeni, a masculinului pentru limbajul **tehnic,** norma actuală admite **și** genul **masculin** (și deci pluralul în ***-i***) la

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

substantive ca *!element*[1] (de calorifer) s. m., pl. *elemenți*, față de *!element*[2] „fenomen, componentă" s. n., pl. *elemente; !robinet* s. n./s. m., pl. *robinete/robineți; virus*[1] „program de calculator" s. m., pl. *viruși, virus*[2] „agent patogen" s. n., pl. *virusuri.*

3. La substantivul împrumutat din **engleză** *mass-media* s-a admis (în acord cu forma și în conformitate cu trecerea unor plurale neutre latinești la origine la feminin singular) folosirea lui ca **feminin singular** *(!mass-media actuală),* cu genitiv-dativul articulat *!mass-mediei (prin intermediul mass-mediei).*

6.6.2. Nominativ-acuzativul singular

1. Norma actuală admite **noile singulare** pe care unele substantive feminine cu **rădăcina** terminată în ***-l*** și **pluralul** în ***-e*** și le-au creat după modelul *sofa, sofale, cafea, cafele: !bretea* pentru sensurile „fâșie de susținere la îmbrăcăminte; ramificație rutieră", *!sanda* (**nu** *sandală*).

2. Tendința distingerii între forma de singular și cea de plural se concretizează în acceptarea de către norma academică a unui singular precum *!cârnat* (nu *cârnați*).

3. Norma nu admite decât formele *salariu, serviciu,* **nu** *salar, servici,* prima fiind taxată în cel mai bun caz ca regională, iar a doua ca incultă.

4. La substantivele **feminine** neologice nume de ocupații terminate în ***-ogă,*** norma **nu** a admis (și) formele în ***-oagă:*** *filologă* (**nu** (și) *filoloagă* – evitată, probabil, și din cauza coincidenței finalei cu adjectivul *oloagă*), *pedagogă;* aceste forme feminine sunt însă rar folosite, existând tendința de a utiliza cu referire la femei echivalentul **masculin** (expresie a unei puternice rezistențe față de încercările de feminizare a numelor de ocupații): *Ea este filolog* (dar *fizician/fiziciană* etc.).

5. Norma literară respinge forma *doctoră,* admițând numai ***doctoriță.***

6.6.3. Genitiv-dativul singular

1. La **substantivele feminine** de tipul *apărătoare, casă, femeie, gramatică, lipitoare, vulpe,* **genitiv-dativul singular nearticulat** este **identic cu pluralul** nearticulat *(niște apărătoare* (persoane) sau *apărători* (obiecte), *case, femei, gramatici, lipitori, vulpi — acestei apărătoare* sau *apărători, case, femei, gramatici, lipitori, vulpi),* iar cel **articulat** se formează adăugând articolul hotărât *-i* la **genitiv-dativul singular nearticulat:** *apărătoarei* sau *apărătorii, casei, femeii, gramaticii, lipitorii, vulpii.*

2. La **substantivele feminine** terminate la nominativ-acuzativ singular nearticulat în *-ie* în hiat (tipul *câmpie, pustie, vie*), **genitiv-dativul nearticulat** este de asemenea **identic cu pluralul** *(acestei câmpii, pustii, vii),* dar cel **articulat** se formează adăugând articolul hotărât *-i* la **nominativ-acuzativul singular** nearticulat: *câmpiei, pustiei, viei.*

3. Substantivele **feminine** terminate la nominativ-acuzativ singular în ***-e*** sau ***-ee*** (care au pluralul tot în ***-ee*** sau nu se folosesc la plural) au **aceeași** formă și la **genitiv-dativul singular nearticulat**: *justețe, onomatopee; acestei justețe, onomatopee,* iar cel **articulat** se formează adăugând articolul hotărât *-i* la această formă comună: *justeței, onomatopeei.*

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

4. La substantivele **feminine** cu **pluralul** în ***-uri*, genitiv-dativul singular nu** corespunde formei de **plural:** *trebi* față de *treburi.*

5. Unele substantive feminine omonime la nominativ-acuzativ singular au **genitiv-dativul singular diferit:** *!maică*[1] „călugăriță", g.-d. art. *maicii; !maică*[2] „mamă", g.-d. art. *maicei/maicii/maichii; soră*[1] „grad de rudenie", g.-d. art. *surorii, soră*[2] „infirmieră", g.-d. art. *sorei;* la substantivul *piele,* genitiv-dativul diferă în funcție de sens: *pielii,* dar (la animale) *pieii.*

6. La unele substantive **feminine nume de rudenie** terminate în ***-ică,*** precum și la substantivul masculin ***vlădică,*** asemănător formal cu ele, sunt admise mai multe forme de **genitiv-dativ singular:** *mămicăi/mămicii/mămichii, vlădicăi/vlădicii/vlădichii.*

7. Formațiile cu structura **substantiv** denumind persoane (grade de rudenie sau relații sociale) **+ adjectiv posesiv:** *bunicu-meu, bunică-mea, nevastă-mea, soră-mea* au **genitiv-dativul** la **masculin** cu **articolul proclitic** *lui: **lui** bunicu-meu,* iar la **feminin** *bunică-**mii**, nevesti-**mii**, soră-**mii**.*

8. Unele substantive **proprii** provenite din substantive comune au **genitiv-dativul** diferit de acela (articulat) al substantivelor comune respective: *lui Brăduț, Floricicăi/Floricichii, Floarei,* față de *brăduțului, floricelei, florii.*

9. La unele **nume proprii,** normele actuale admit **variante** de **flexiune:** *Floricicăi/Floricichii, !Ilenei/Ileanei.*

V. și **6.6.4. Pluralul, 6.3. Articolul.**

6.6.4. Pluralul

1. Substantivele **masculine** care la **singular** au un ***i*** la **finală** se scriu la **plural nearticulat** cu **doi *i,*** iar la forma **articulată** cu **trei *i:*** *cafegiu, copil, fiu — cafegii, copii, fii — cafegiii, copiii, fiii.*

2. Poate exista ezitare în ce privește forma de **plural** (în cadrul aceluiași gen) la unele substantive **feminine** cu pluralul (și **genitiv-dativul singular** nearticulat) în ***-e*** sau ***-i*** și **neutre** cu pluralul în ***-uri*** sau ***-e;*** la aceste substantive, opțiunea normei actuale este una din următoarele:

- **ambele** forme sunt admise ca **variante literare libere,** cu **preferință** pentru una dintre ele (indicată **prima** în *Dicționar*); precum *!căpșuni/căpșune, !cireșe/cireși, !coarde/corzi, !coperte/coperți, !găluște/găluști,* ca și *râpe/râpi,* respectiv *!niveluri/nivele* „înălțime, stadiu, treaptă", ca și *chipie/chipiuri, tuneluri/tunele;*
- se admite **o** singură formă la unele substantive **feminine** (*monede,* dar *!gagici, !poieni, !țigănci*) și **neutre** precum *chibrituri* (*chibrite* fiind simțit ca incult), dar *!seminare* (*seminarii* nemaiavând sprijin într-un singular în *-iu);*
- substantivele feminine formate cu sufixul ***-toare*** care au **sensuri** diferite se constituie în serii dintre care cele care desemnează **persoane** au pluralul la fel cu singularul *(apărătoare, lipitoare),* în timp ce au pluralul în ***-i*** cele care desemnează **obiecte** *(apărători)* sau **animale** *(lipitori).*

3. Normele actuale recomandă păstrarea **alternanței** la pluralul substantivului *cotidian — cotidiene* (așa cum se comportă adjectivul din care provine).

4. Pentru **pluralul** în ***-i*** al unor termeni **tehnici** **v. 6.6.1. Genul.**

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

5. Desinența de plural se leagă prin **cratimă** la cuvintele **greu flexionabile,** precum numele **literelor** și **sunetelor:** *x-uri.*

6. La **împrumuturile** recente, în curs de adaptare, norma actuală a adoptat soluții diferite, și anume:

- folosirea unor substantive cu **aceeași** formă la singular și la plural: *!dandy, *gay, !hippy, !peso, *playboy;*

- încadrarea în modelul substantivelor românești, prin formarea pluralului:

- la cele **masculine** — cu desinența *-i,* cu altenanțele fonetice corespunzătoare: **adidași, *bodyguarzi/bodigarzi, *brokeri, *dealeri, *racheți,* ca *boși;*

- la cele **neutre,** în general cu desinența *-uri,* legată

- **direct** la cuvintele — chiar nedaptate sub alte aspecte — care se **termină** în **litere** din **alfabetul** limbii **române pronunțate** ca în limba **română:** ***boarduri*** [bo̲rduri], ***clickuri*** [cli̲curi], **gadgeturi* [ghe̲ğeturi], **itemuri* [ite̲muri], **trenduri* [tre̲nduri], *!week-enduri* [u̲ĭkenduri]);

- prin **cratimă** la cuvintele a căror **finală** prezintă **deosebiri** între **scriere** și **pronunțare** (*!bleu-uri* [blö̲uri], *show-uri* [șo̲uri]) sau care au **finale** grafice **neobișnuite** la cuvintele vechi din limba română: **party-uri, *story-uri.*

V. și **1.2.4. Cratima, 6.1. Adjectivul., 6.3. Articolul.**

6.7. Verbul

1. *Hotărârea* Academiei Române privind revenirea la *â* în scrierea limbii române are implicații și în scrierea unor verbe și anume:

- verbele de **conjugarea a IV-a** terminate la infinitiv în ***î*** se scriu:

- la sfârșit cu ***-î,*** și anume la infinitiv prezent (și la modurile și timpurile compuse cu acesta — viitor și condițional-optativ prezent), la indicativ perfectul simplu persoana a III-a singular *(el, ea coborî)* și la imperativ negativ persoana a II-a singular *(nu coborî);*

- în interior cu ***â:*** indicativ prezent persoanele I și a II-a plural *(coborâm, coborâți),* perfect simplu persoanele I și a II-a singular și toate persoanele la plural (*coborâi* etc.), mai-mult-ca-perfect toate persoanele (*coborâsem* etc.), conjunctiv prezent persoanele I și a II-a plural *(să coborâm, să coborâți),* imperativ persoana a II-a plural (*coborâți*), gerunziu *coborând,* participiu și supin *coborât* (și modurile și timpurile compuse cu acestea — prezumtiv prezent, respectiv infinitiv perfect, perfect compus, viitor anterior, conjunctiv, condițional-optativ și prezumtiv perfect);

- **gerunziul** verbelor de conjugările I, a II-a și a III-a formate cu sufixul *-ând* se scrie cu *â: cântând*[80], *având, tăcând, făcând, mergând, pierzând;*

- la verbele care încep cu ***î-*** *(a începe, a învinge),* acesta se păstrează și în **interiorul** cuvântului, la modurile la care forma **negativă** se realizează cu prefixul *ne-* (și adverbele *mai, prea*): *neîncepând, nemaiîncepând, neînceput.*

[80] Verbele de conjugarea I în *-ia (apropia, muia, tăia)* au gerunziul în *-ind*: *apropi-ind* etc.

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

2. Cealaltă prevedere a *Hotărârii* Academiei Române din anul 1993 privește modificarea scrierii formelor de indicativ prezent persoanele I singular și plural și a II-a plural ale verbului *a fi*, revenindu-se la scrierea lor anterioară, cu ***u***: *sunt, suntem, sunteți*[81] (pronunțate ![suntem], [sunteți], și nu [sîntem], [sînteți]).

3. !Formele **fără *-ră-*** la **indicativ mai-mult-ca-perfect plural** sunt învechite/ populare.

4. Imperativul negativ se formează de la infinitiv, de aceea la verbe ca *a duce, a face, a fi, a zice* diferă de cel pozitiv: *du/nu duce, fă/nu face, fii/nu fi, zi/nu zice* etc.

5. Verbe de conjugarea I

a agrea, a crea, a procrea, a recrea, a suplea păstrează vocala *e* din rădăcină înaintea sufixului de prezent: *agreez, agreezi, agreează.*

!*a continua* are, conform normei actuale, la **indicativ** și **conjunctiv prezent,** persoana I singular, forma *(eu) (să) !continui* (**nu** *continuu*).

- *a da* are imperfectul ***dădea,*** dar *a reda* „a descrie" – ***reda.***

- !*a decerna* trebuie conjugat **cu *-ez:*** *(eu) (să) !decernez* (**nu** *decern*).

6. Verbe de conjugarea a II-a

a avea are la **conjunctiv prezent,** persoana a **III**-a singular și plural, forma *(să) aibă* (**nu** *să aibe, să aivă*).

Sunt de conjugarea a II-a, cu **infinitivul** (și toate formele compuse cu el) în ***-ea*** (și **nu** de conjugarea a **III**-a, cu infinitivul în *-e*), verbe ca *a cădea; a părea* și derivatele lui; *a plăcea; a prevedea.*

a cădea, a părea, a plăcea, a prevedea, a scădea, a tăcea au la **indicativ** și **conjunctiv prezent**, persoanele **I** și a **II**-a plural, **accentul** pe **desinență:** *(să) cădem, (să) cădeți* (**nu** *(să) cadeți*).

7. Verbe de conjugarea a III-a

a bate, a duce, a face, a merge au la **indicativul** și **conjunctiv prezent**, persoanele I și a II-a plural, **accentul** pe **temă:** *(să) batem, (să) bateți* (**nu** *(să) bătem*);

a scrie păstrează vocala *e* la **indicativ** și **conjunctiv prezent**, persoanele **I** și a II-a plural, și la **imperativ**, persoana a II-a plural: *(să) scriem, (să) scrieți; scrieți* (**nu:** *scrim, scriți*).

8. Verbe de conjugarea a IV-a

Se scriu la **infinitiv prezent** (și formele compuse cu acesta), precum și la **perfectul simplu, persoana a III-a singular,** cu un singur ***-i:*** *a veni, (el) veni,* dar la **persoana I** a aceluiași timp – *cu -ii: (eu) venii.*

[81] Conform unei tradiții latinizante întrerupte prin reforma ortografică anterioară, deși nu provin din formele corespunzătoare din latină, ci din conjunctivul latin, continuat în formele moștenite scrise anterior *sînt* etc. Redarea acestora din urmă trebuie făcută acum cu *â*: *sânt* etc.

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)

!a absolvi, inclusiv pentru sensul „a termina un an/o formă de învățământ", trebuie conjugat **fără *-esc:*** *(eu) (să) !absolv* (**nu** *(eu) (să) absolvesc).*

a mirosi are la **indicativ prezent,** persoana a **III-a plural,** forma *!(ei) miros* (**nu** *(ei) miroase*).

a trebui[82] are la **indicativ prezent**, persoana a III-a, forma *trebuie*, dar la **conjunctiv prezent** *(să) trebuiască.*

9. Sunt considerate la fel de corecte formele verbelor ***a voi*** și ***a vrea***, nu însă și cele rezultate prin contaminarea lor (imperfect *vroiam* etc.).

Principalele forme **neregulate** sunt înregistrate în *Dicționar.*

[82] Care este și verb **personal,** cu persoana a III-a plural la imperfect *trebuiau,* perfectul simplu *trebuiră,* perfectul compus *au trebuit,* mai-mult-ca-perfect *trebuiseră,* viitor *vor trebui* etc.

BDD-B446-07 © 2005 Univers Enciclopedic
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 01:10:42 UTC)